Švento Kazimiero Draugijos leidinys 321

Dievo Akyvaizdoje

Vokiškai parašė Kun. Konradas Hock'as
Iš 7-os laidos vertė Byras

Kaunas 1922

E. Jagomasto spaustuvė „Lituania“,
Tilžėje, Aukštoji gatvė Nr. 78.

Švento Kazimiero Draugijos leidinys 321

Dievo Akyvaizdoje

Vokiškai parašė
Kun. Konradas Hock'as
Iš 7-os laidos vertė
Byras

E. Jagomasto spaustuvė „Lituania“, Tilžėje,
Aukštoji gatvė Nr. 78.

Nihil obstat.

Caunae die 10 Octobris 1921 an.

Praelatus J. Maironis Mačiulis Dr. Cens. libr.

IMPRIMATUR

J. Skvireckas Eppus Ceramen.

Vic. Generalis.

Caunae, 10. Octobris 1921.

Nr. 3130

Visiems lietuvių dvasios kilnumo palaikytojams
ir jo gaivintojams
skiriu šį savo darbelį.

Byras.

Vertėjo Žodis.

Nors ši knygutė skiriama ypatingai toms sieloms, kurios stengias eit tobulybės keliu, tečiau ji tinka ir kiekvienam tikinčiam žmogui. Nes J. Kristus, mūsų dieviškasis Vadovas, yra pasakęs visiems žmonėms: „Būkit tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas“ (Mat. 5, 48). Juk visų žmonių, o ypač kiekvieno krikščionio, tikslas yra nuolatinis žengimas prie tobulybės, t. y. nuolatinis kovojimas su kūno blogais palinkimais, su pasaulio klastingais viliojimais ir su piktosios dvasios biauriais gundinimais. „Žmogaus gyvenimas yra kova“, sako kančių vyras Jobas (Job. 7, 1).

Bet ta kova yra sunki ir, norint joje nugalėtoju likt, reikia ypatingos antprigimtos pagalbos. Tą pagalbą gyvenimo kovoj teikia mums nuolatinis Dievo akyvaizdos prisiminimas. Kaip žemiško kunigaikščio kareivis drąsiau, narsiau ir ištikimiau kovoja savo vado priešaky, taip ir dangiškojo Karaliaus kareivis, krikščionis, savo dangiškojo Vadovo, J. Kristaus, akyvaizdoj semia ištvermės jiegų ir sąžiningai eina visas savo pareigas.

Gyvenimas Dievo akyvaizdoj žmogų ne vien stiprina kovoj, bet taipogi veda jį prie sąžiningumo min-

tyse, kalbose ir darbuose, kurio, deja, pradėjo stigt ir mūsų „šventoj Lietuvoj" ir be kurio irsta šeimos, žlunga tautos, nyksta ištisos valstybės. Karalystė be teisybės, sako šv. Augustinas, yra didelė plėšikų gauja, o gauja plėšikų yra maža karalystė".

Tepasklysta tad ši knygutė po mūsų brangiąją Tėvynę ir težadina jos sūnuose ir dukteryse minčių apie Dievo akyvaizdą, kuri padės mums nugalėt kaip išorinį, taip ir vidujinį priešą, o pražydės lietuvių tarpe tobulumas, sąžiningumas, kuriuo taip garsūs buvo mūsų seneliai ir proseneliai!

Vokiečių kalboj ši knygutė laike dviejų metų susilaukė septynių laidų, skaičiuje 30 tūkstančių egzempliorių. Iš to matyt, kaip 20-jo amžiaus sumedegėjusi žmonija yra ištroškusi dvasios peno, be kurio gimė šiandienės pasaulio nelaimės. Didelis šios knygutės lietuvių tarpe išsiplatinimas parodys, kad mes lietuviai dar tebesam dvasios galiūnai ir galim drąsiai pasitikėt, jog niekas nebepanaikins mūsų jei ne išorinės, tai bent vidujinės nepriklausomybės.

Nes kas prieš mus, jei Dievas su mumis?! Viską nugalėsim To akyvaizdoj, kurs mus nuolat stiprins! Viską sąžiningai atliksim, jeigu Dievą priešaky turėsim! Vertėjas.

Kaunas, Velykos, 27. III. 21.

1 Perskyrimas.

Mokslas apie Dievo visur buvimą.

1. Dievo visur buvimas buvo pagonims žinomas Šv. Rašte jis yra aiškiai apreikštas.

Rymiškame katekizme yra parašyta: „Visiems, kurie teisingai apie Dievą mąsto, yra žinoma, jog Dievas yra visur, kiekvienoj vietoj. Bet tai nereikia taip suprast, lyg Dievas būtų pasidalinęs ir viena dalimi užimtų vieną vietą, o kita dalimi kitą. Nes Dievas yra nepadalinama dvasia. Kas gi tad drįstų Dievą, tarsi, pastatytą vienoj paskirtoj vietoj, apribot bet kokia erdve, kuomet Jis pats apie save sako: Ar gi aš ne pripildau dangaus ir žemės?! Bet ir čia vėl reikia taip suprast, jog Dievas dangų ir žemę ir visa, kas yra danguj ir žemėj, apima savo jiega ir galia, o ne taip, lyg jis, tik vienoje kokioje vietoj berastųs. Nes Dievas yra visuose daiktuose, ar tai juos tverdamas, ar jau sutvertus daiktus palaikydamas. Jis nėra jokia šalimi nei jokiomis ribomis surištas bei apribotas, taip kad negalėtų visur būt savo prigimtimi ir savo galia“ (IV. 9. 19.).

Dievo visur buvimas yra žinomas visiems, kurie tik teisingai apie Dievą mąsto. Ir patys pagonys, kurie pasiekė grynesnį Dievo supratimą, pripažino Dievą visur esant. Štai pagonies Plotino išsireiškimas: „Visi žmonės, kurie šiek—tiek apie Dievą galvoja, pri-

pažįsta, kad ne tik augščiausis Dievas, bet ir visi dievaičiai yra visur. (Ennead. 5, 4).

Dievo visur buvimą dar aiškiau žinome mes krikščionys.

Jau Mozė yra pasakęs Izraėlio tautai: „Žinok šiandieną ir mąstyk savo širdy, kad V. Dievas yra danguj augštai ir žemėje žemai“ (Atk. 4, 39).

Ir Jeremijas pranašas liudija apie Dievo visur buvimą, paduodamas Dievo pasakymą: „Ar gi aš esu vien Dievas iš arti, sako Viešpats, o ne Dievas ir iš tolo? Ar gi kas pasislėps slaptumose, ir aš jo nematysiu? sako Viešpats. Ar gi aš nepripildau dangaus ir žemės? sako Viešpats“ (Jer. 23, 23. 24).

Ypač vaizdžiai ir gražiai aprašo Dievo visur buvimą Psalmistas, šaukdamas: „Kur aš nueisiu nuo tavo Dvasios ir kur nuskrisiu iš po tavo Akyvaizdos? Aš pasikeliu dangun, Tu esi tenai; aš nusileidžiu į mirusiųjų buveinę, ir tenai Tu esi. Jeigu išskleisčiau savo sparnus prieš aušrą ir nusileisčiau į jūros kraštą, ir tenai Tavo ranka mane vestų ir Tavo dešinė mane apimtų. Ir tariau: Gal tamsuma mane apdengs ir tuo būdu mano palinksminimui naktis virs man šviesa. Nes prietema nėra prieš Tave tamsi, ir naktis, kaip diena, yra šviesi“ (Ps. 138, 7—12). Taigi kame tik mes esam, ar žemės pakrašty, ar jos vidury, visur yra Dievas prie mūsų ir laiko mus savo rankoj. Ir nakties tamsumoj negalim mes nuo Jo pasislėpt.

Taipogi ir Naujojo Įstatymo knygose randam svarbių išrodymų Dievo visur buvimo. Šv. Paulius yra pasakęs Atenų Areopage: „Dievas yra arti kiekvieno mūsų, nes mes Jame ir gyvenam, ir judam, ir esam“ (Ap. G. 17, 27. 28).

Kita vieta, apie Dievo visur buvimą yra šv. Pauliaus laiške į Efeziečius: „Vienas Dievas ir visų Tėvas, kurs yra ant visų, ir per visa, ir visuose mumyse“ (Ef. 4, 6). Vienas Dievas ir visų žmonių Tėvas yra

visų sutvėrimų Viešpats ir kartu visų tvarinių aukščiausis valdovas. Jis nepriklauso nuo jokio laiko ar erdvės, nes Jis yra ir ten, kur nėra jokio laiko ir erdvės. Pagaliau Dievas yra „visuose mumyse“, gaivindamas giliausius mūsų sielos krustelėjimus ir veikdamas visuose mūsų dvasios jiegų darbuose.

2. Dievas visas yra visur.

Dievas yra visuresąs reiškia: Dievas yra kiekvienoj vietoj ir kiekvienoj vietos daly, ne vien tik savo žinojumu ir savo galia, bet visas su visomis savo ypatybėmis.

Šv. Augustinas Dievo visur buvimą išdėjo šiais gražiais žodžiais: „Dievas nėra erdvėj išsiliejęs kaip koki masė, taip kad viena savo dalimi pripildytų vieną pusę pasaulio, o antrą pasaulio pusę — antra savo dalimi, ir tokiu būdu būtų ištisas visame pasauly. Ne! Jis yra vieninteliai vienas danguj ir vieninteliai vienas žemėje. Dievas yra visas danguj ir žemėje, ir Jis nesilaiko jokioj vietoj; Jis yra visur visas“ (Epist. 187 ad. Dard.).

Kur Dievas yra, yra su visomis savo tobulybėmis. Jis yra amžinasis, galingiausis, visažinąs, išmintingiausis, teisingasis, šventasis, gerasis, neatsimainąs, tikrai ir neapsakomai geras.

Dieviškoji esmė ir jos Triasmenybė negali būti viena nuo kitos atidalyta. Užtat kur tik Dievas yra, ten yra ir Tėvas ir Sūnus ir Šv. Dvasia. Ar mes namo skubinam, ar keliu einam; ar mes dirbam, ar meldžiamės; ar mes vieni esam, ar su žmonėmis kalbam, — visuomet ir visur yra prie mūsų Tėvas ir Sūnus ir Šv. Dvasia.

Ta mintis, kad Trejybėj vienas Dievas visur su mumis yra, pripildydavo šventuosius vidujiniu džiaugsmu ir juos visuomet išnaujo stumdavo prie karštos

maldos ir dėkojimo akyvaizdoj visos švenčiausios Trejybės. Štai kaip nuolat šaukdavo garbingasis Bėda, prisiminęs Dievą Trejybėj vieną visur esantį: „Garbė Tėvui ir Sūnui ir Šv. Dvasiai!“ Ir šiuos žodžius bekartodamas, atidavė jis Dievui sielą. Šv. Pranciškus Ksaveras nuolat savo širdyj kartodavo tą išsireiškimą: „O švenčiausioji Trejybe!“

O, kad ir mums Dievas suteiktų malonės, idant mes nepamirštumėm Dievo Trejybėj vieno buvimo, ir visur, kur tik esame, kad žadintumėm savo širdy meilę į Trejybėj vieną Dievą ir Jį šlovintumėm!

Šventieji Bažnyčios Tėvai stengės palyginimu nušviest Dievo visur buvimą. Jie mums sako, kad Dievas yra visur, kaip saulės spinduliai visur įsiveržia, arba kaip oras viską pripildo. Štai jie vėl mums sako, kad Dievas yra visame pasauly, kaip siela yra visame žmogaus kūne. Bet visi šitie palyginimai tikrenybės negali pilnai išreikšti. Galūtinai laikykimės šio šv. Jono Auksaburnio išsireiškimo: „Mes žinom, kad Dievas yra visur; bet kaip Jis yra, to mes dar nesuprantam“ (Ep. ad Hebr. hom. 2).

3. Dievas yra visur visa savo esme ir savo galia.

1) Visur, kur tik mes žmonės esam, yra ir Dievas savo visažinybe. Iš to seka, kad Dievas viską mato ir žino, kas mumyse ir su mumis nutinka; kad Jis žino visas mūsų mintis, visas mūsų kalbas, visus mūsų darbus ir apsileidimus. Jau Sename Testamente aiškiais žodžiais yra nurodyta ši Dievo visažinybė. Paklausykim, ką Ekleziastikas rašo apie žmones: „Visi jų darbai yra kaip saulė akyvaizdoj Dievo, ir Jo akys nuolat žiūri į jų kelius“ (17, 16). „Viešpaties akys yra daug šviesesnės negu saulė, ir jos veizi į visus žmonių kelius ir į požemio gilumas, ir jos permato žmonių širdis lig slaptingiausių kampelių“ (23, 28). „Nuo Jo nepasislepia jokia mintis, ir

negali dingt kame nors joks žodis“ (42, 20). Psalmistas gi šaukia: „Veizėk, o Viešpatie, Tu viską žinai“ (138, 5). Panašiai sako šv. Petras Išganytojui: „O Viešpatie, Tu viską žinai! Tu taipogi žinai, jog aš Tave myliu“ (Jon. 21, 17). Pats Išganytojas yra pariziejams pasakęs: „Dievas pažįsta jūsų širdis“ (Luk. 16, 15). Ir kalno pamoksle ragino žmones gera paslapty daryt, nes dangiškasis Tėvas, kurs mato ir paslėptus daiktus, už viską atlygins (Mat. 6, 4).

Ši Dievo visažinybė buvo mums primenama jau kūdikystėj. Gilaus įspūdžio darydavo mūsų vaikiškoj širdy, kuomet mums būdavo nuolat kartojamos šios eilės: „Kur aš esu, ar ką darau slaptai, Dievas tai mato kiaurai ir pilnai“. „Yra akis, kuri viską mato, taipogi ir tai, kas ir tamsią naktį nutinka“. „Atmink, jog kur tu visuomet esi, prie tavęs yra Dievas, tavo Tėvas“. Taip, Dievas mane mato. Jis žino viską, ką aš mąstau ir manau, ką aš kalbu ir ką pradedu. Ši mintis ir dabar dar virpina mūsų sielas ir yra galinga atspara prieš nuodėmes. Ji daro mus uoliais gerame, padeda sąžiningai ir tobulai eiti savo pareigas, palengvina kryžius ir sunkenybes.

2. Kaip savo visažinybe, taip ir savo visagalybe Dievas yra visuresąs. Dievas veikia visuose daiktuose.

Dievas palaiko visus daiktus, neleisdamas nei vienam iš jų grįžt į nebuvimą. Daiktuose įvyksta permainų, bet jie visai nedingsta. Šis tvarinių gyvenimas ir yra nepertraukiamas sutvėrimuose veikančios visagalybės darbas.

O, kaip pakelianti yra ši mintis tikinčiai sielai! Kada mes naktį pažvelgiam į žvaigždėtą dangų, išsiplečia mūsų krūtinė, ir džiaugias mūsų siela šiuo prisiminimu: „Ten aukštai yra Dievas! Šias tūkstančių tūkstantis žvaigždžių laiko Jis savo rankoj. Dievas palaiko jas jų buvime ir rodo joms kelią. Kada mes puikią gegužio dieną keliaujam miškais ir laukais ir

regim viską žaliuojant ir žydint ir girdim giedant ir čiulbant šimtus paukštelių, tada panašiai džiaugias mūsų siela ir tikėjimo šviesioj matom mes visur Dievo buvimą ir Jo veikimą. Mes tada pažįstam, kaip Dievas veikia visose šaknelėse ir kamienėliuose, visose šakelėse ir lapeliuose, ir kaip Jis viską gaivina ir augina. Mes suprantam tada, kaip Dievas visuose dideliuose ir mažuose miško ir lauko žvėreliuose gyvybę palaiko, teikdamas jiegos visiems jų gyvenimo veiksmams. Ir kada mes pažvelgiam patys į save, į savo kūną su jo nariais, į savo sielą su jos įvairiausiais brangiais gabumais, tada mes parpuolam, šlovindami Dievą, ir šaukiam: „O Viešpatie! Galingas, tvirtas Dieve! Iš Tavęs aš turiu gyvenimo kvėpsnį ir jiegą. Be Tavęs aš negaliu nei rankos pajudint, nei kojos pakelt. Be Tavęs aš neįstengiu nei regėt, nei kalbėt, nei girdėt; be Tavęs aš nesugebu nei mąstyt, nei norėt, nei jaust. Aš turiu su šv. Augustinu tart: Aš niekas būčiau, jeigu ne Tavyje būčiau, per kurį ir kuriame yra viskas“ (Išp. 1, 2).

Reikia pastebėt, kad nors Dievas visus daiktus palaiko, bet tvarinys negali Dievo nei sutept, nei Jo vertės sumažint. Kaip saulės šviesa, kuomet ji savo spinduliais apšviečia purvą, nenustoja savo skaistumo, taip ir neapsakomai švarus ir grynas Dievas netampa suteptas jokių dalykų.

4. Dievo gyvenimas teisingojo sieloj.

Teisingojo siela yra vadinama Dievo buveine, Šv. Dvasios butu, Švenč. Trejybės šventykla.

Šv. Augustinas šaukia: „Reikia žinot, kad Dievas visur yra savo Dievybe, bet ne visur apsigyvena savo malone“.

Paklausykim dabar, ką apie šį Dievo gyvenimą sielose Šv. Raštas sako.

Kada Išganytojas pažadėjo Apaštalams Šv. Dvasią, aiškiai Jis pasakė, kad Šv. Dvasia bus ne tik su jais, bet ir juose. Štai Viešpaties žodžiai: „Aš, prašysiu Tėvo ir duos jums kitą Palinksmintoją, idant pasiliktų su jumis per amžius, Dvasią tiesos, kurios pasaulis negali priimt, nes jos neregi, nei ją pažista. Jūs gi ją pažinsit, nes ji pasiliks su jumis ir bus jumyse“ (Jon. 14, 16—17).

Labai dažnai šv. Paulius išreiškia tą mintį, kad mumyse gyvena Dievas ir Šv. Dvasia. Taip Korintiečiams jis sako: „;Ar nežinot, jog jūs Dievo bažnyčia esate, ir Dievo Dvasia gyvena jumyse?“ (I. Kor. 3,16). „Ar nežinote, jog jūsų sąnariai yra bažnyčia Šv. Dvasios, kuri yra jumyse, kurią turite iš Dievo ir nebesate jūsų pačių?“ (6, 19). „Koks sutikimas Dievo bažnyčiai su stabais? Nes jūs esat gyvojo Dievo bažnyčia, kaip sako Dievas: „Aš gyvensiu juose ir vaikščiosiu tarp jų, ir būsiu jų Dievas, ir jie bus mano tauta“ (II Kor. 6, 16). Visose šiose vietose aiškiai sakoma, kad Šv. Dvasia gyvena teisingųjų sielose. Bet kad ne tik Šv. Dvasia gyvena teisingųjų sielose, o kartų ir Tėvas ir Sūnus, apie tai mus tikrina dieviškasis Išganytojas stebuklingai paguodžiančiais žodžiais: „Jei kas mane myli, laikys mano žodžius, ir mano Tėvas jį mylės ir ateisime prie jo ir apsigyvensime jame“ (Jon. 14, 23).

Šis Šv. Dvasios, Švenč. Trejybės gyvenimas sielose kaip mus įtikina visi be išimties šventi mokytojai, nėra vien paprastas Dievo sielose buvimas bet antgamtinis Jo sielose veikimas. Taigi pasakymas manyje gyvena Šv. Dvasia, reiškia: Šv. Dvasia mane myli. Užtat Ji manyje yra ne vien savo Esme, savo žinojimu ir galia, bet ir veikia manyje antprigimtu būdu, būtent, apsiaučia mano sielą pašvenčiamosios malonės spinduliuotu rūbu, papuošia savo dorybėmis ir septyneriomis

dovanomis, apšviečia ir sutvirtina, prie gero paragina, gerame paremia ir patobulina.

Žmonės, kurie maldoje jaučia atšalimą, dažnai mėgsta sakyt: Dievas mane apleido; arba vėl: Aš esu visai Dievo apleistas. Tokios kalbos vertos didelės paniekos. Nes jose nėra tiesos, o vien Dievo įžeidimas. Dievas jokios sielos neapleidžia. Teisingojo sieloj Dievas visuomet gyvena ir nuolat joje antprigimtu būdu veikia, pilnas meilės, nors ta siela maldoje ir atšalus jaustųs. Dažnai sausumas maldoj nieko bendra su antprigimtomis priežastimis neturi, nes jis esti naturalė pasekmė praeinančio dirksnių nusilpimo arba perilgo jų įtempimo. Bet ne kartą jis esti teisinga ir gailestinga Dievo bausmė už visus mūsų apsileidimus mažmožiuose.

Kad Dievas iš savo tėviškos meilės kurį laiką atima iš mūsų savo paguodą, tai yra įrodymas, jog ir atšalime Jis mus neapleidžia, bet mumis rūpinas ir stiprinančiai mumyse veikia. Taigi neužmirškim to, kad ir atšalime Dievas yra arti, labai arti mūsų.

Šventosios Dvasios mūsų sieloj apsigyvenimas yra mūsų neapsakoma laimė ir neišreiškiama garbė. Šventoji Dvasia pas mus ateina ne vien kaipo praeivis svečias, kurs nori pas mus trumpai pabūti ir vėl prasišalinti. Ne! Išganytojas išprašė už mus savo Tėvą, kad Jis atsiųstų mums Palinksmintoją, tiesos Dvasią, kuri amžinai su mumis pasiliktų. Užtat šis aukštas svečias nori amžinai pas mus apsigyvent ir niekuomet mus neapleist, bet nuvest mus į amžiną Tėvynę. O stebėtinas didumas malonės, kuri taip aukštą, taip malonų ir taip šventą svečią įveda mūsų sielosna ir jį taip vidujiniai ir taip neperskiriamai su mumis sujungia! Jeigu Zachiejus palaimintu save laikė, kad jis Dievo Sūnų trumpam laikui savo namuosna buvo priėmęs, tai nepalyginamai laimingesniais privalom jaustis mes, kurie

pačią Šv. Dvasią asmeniškai galim turėti ne tik savo namuose, bet ir savo širdies gilumoje!

Kai kurie didžiausią garbę mato tame, kad jie žemišką kunigaikštį gali savo namuosna priimt. Mes gi privalom visus paniekinimus ir žmonių negarbę nieku laikyti, kad tik Dievo Dvasią savo širdyj išlaikytumėm. Prieš visus šmeižimus ir pašiepimus, kuriais pasaulis dažnai mus apsunkina, sukelkim savo sąžinėj šventą pasididžiavimą, jog niekas neišvarys to aukšto svečio iš mūsų sielos. „Kuomet jus niekins vardan Kristaus, sako apaštalų kunigaikštis, būsit palaiminti: nes jumyse bus Dievo ir Dvasios garbė, prakilnumas ir galybė“.

Mes žmonės randam didžiausio džiaugsmo tame, kad galim bendrauti su prakilniomis, grynomis sielomis. Šventųjų gyvenimuose skaitom, kad didelės minios atlikdavo tolimiausias keliones, norėdamos rasti paguodos, pamatyt šventuosius ir išgirst iš jų burnos bent vieną žodį. Mes garbiname pačias šventųjų palaikas bei relikvijas. Bet pagaliau, ar gi mes patys nesam dar didesnė šventenybė, dar gyvesnė skrynia, kurioj yra ne tik šventųjų visi pelenai, bet ir triskart šventos Dievybės visi trys Asmenys gyvena? O, kad tu save pažintumei, krikščioniškoji siela, kaip tu save didžiai vertintumei ir save gerbtumei! O kad tu save pažintumei, šventa, Dievo numylėta ir apgyventa, angelų pagarbinta ir juos stebinanti siela! O Švč. Trejybės karališkoji šėtra, dangiškojo Kunigaikščio spindintis vestuvių rūme! O kad tu save pažintumei, auksinė Sandaros, ne Senosios, bet Naujosios Sandaros skrynia, dieviškosios Didenybės altoriau, Šventosios Dvasios dovanų iždе, gyvojo Dievo bažnyčia! O kad tu save pažintumei, išaukštintas Dievybės soste, tolimasis dangau, kuriame spindi ne paprastos žvaigždės, bet patys dieviškieji Asmenys! O kad tu save pažintumei, Tėvo duktė, Sūnaus sesė, Šventosios Dvasios sužieduotine, Švenč. Trejybės bendrakeleive

ir drauge! O kad tu save pažintumei, tada tu didžiuotumeis ne pati savim, bet ta vertybe, kurios tau malonė teikia! Kaip tu tada pati save ir malonę gerbtumei ir saugotumeis jos nustoti!

5. Jėzaus Švenč. Sakramente buvimas.

Jeigu mes norim išmokt Dievo akyvaizdą visuomet prisiminti, mes privalom taipogi daug ir giliai mąstyti apie J. Kristaus Švenč. Sakramente buvimą.

Peržiūrėkim čia šias tiesas:

Atėjus paskirtam laikui, Dievo Sūnus priėmė žmogišką prigimtį, t. y. Jis priėmė kūną ir sielą, kaip ir mes žmonės. Taigi žmogumi tapęs Dievo Sūnus, J. Kristus, yra kartu Dievas ir žmogus: Dievas su visais savo privalumais ir Dievo tobulybėmis, o žmogus su visomis žmogiškomis spėkomis ir su visomis žmogaus sielai galimomis dorybėmis. Žmogiškas Jėzaus kūnas ir Jo žmogiška siela liko paimti į dangų, kur dabar sėdi Tėvo dešinėj, nesuskaitomų angelų ir šventųjų būrių žiūrimi, šlovinami, garbinami ir mylimi.

Tečiau Jėzaus žmonių meilė neleido, kad Jis su savo palaiminta žmogyste taip toli nuo mūsų būtų. Nes Jo džiaugsmas yra būti su žmonių vaikais. Užtat Jėzus įstatė Švenč. Sakramentą, kad ir įžengęs dangun galėtų su savo palaimintąja žmogyste prie mūsų pasilikt.

Kiek tik kartų dabar teisėtai pašvęstas kunigas per šv. mišias ant duonos sako: Tai yra mano Kūnas, ir ant kieliko: Tai yra mano Kraujas, tiek kartų duona ir vynas persimaino į Jėzaus Kūną ir Kraują, ir Dievas — Žmogus, J. Kristus, visoj ir nepadalintoj Dievystėje ir žmogystėj esti altoriuje.

Jėzus Švenč. Sakramente esti tol, kol šventi duonos ir vyno pavidalai pasilieka. Taigi Jėzus savo palaiminta žmogyste šv. Mi-

šiose esti nuo konsekracijos žodžių lig to laiko, kuomet kunigas šv. Kraują priima. Jėzus toliau savo žmogyste esti kiekviename žmoguje, kurs priima šv. Komuniją, būtent, kol duonos pavidalas nepranyksta komunikuojančio kūne. Tai tęsias apie 15—20 minučių. Pagaliau Jėzus savo pal. žmogyste esti visur ten, kame Švenč. Sakramentas esti laikomas cimborijoj šventame inde.

J. Kristus, kaipo Dievas - Žmogus, ne visuomet su mumis esti, bet tik tuomet, jeigu mes priimam šv. Komuniją arba esame prieš Švenčiausį altoriaus Sakramentą. Nereikia stengtis įsivaizdint mūsų Išganytojo išvaizdą, veidą, didumą ir varsą. Užtenka, jeigu mes Išganytoją prisistatom kaipo viską regintį, ką tik mes darom.

6. Aktai.

Baigdami šitą perskyrimą apie Dievo visur buvimą, leiskim savo širdžiai išliet padėkojimo, nusistebėjimo, meilės, gailesio, pakilumo. aktus.

Dėkokim Dievui, kad Jis mums davė pažinti Dievo visur buvimą. Dievo ir Jo tobulybių pažinimas — tai yra didžiausi laimė. Dievo tikras pažinimas, daro žmogų laimingu šiame gyvenime ir šventu aname pasauly, kaip Išmintíes knygoj gražiai pasakyta: „Tavęs, o Dieve, pažinimas yra visiškas teisingumas, o Tavo teisingumo ir Tavo galios pažinimas yra šaknis nemirtingumo“ (15, 3).

Stebėkimės kaip begaliniai didis yra Dievas, kurs apima ne tik visus laikus, bet ir visas erdves! Kaip gi didis ir galingas yra Dievas, kurs gyvena ir veikia kaip žemės giliausiuose viduriuose, taip ir tolimiausiuose žvaigždžių dangaus pakraščiuose, kurio neapsakomam didumui ir platumui mes ir skaitmenų nebeturim išreikšt. „O, mano Viešpatie, kaip stebėtinas ir

garbingas yra Tavo Vardas (t. y. Tavo mums apreikšta esmė) visoj žemėj! Nes už dangų aukštesnis Tavo prakilnumas“ (Ps. 8, 2).

Mylėkim Dievą del Jo neapsakomo tobulumo. Džiaukimės iš didumo ir galybės, kurią Dievas savo visur buvimu apreiškia. Trokškim, kad visi žmonės pažintų Dievo visur buvimą. Mylėkim Dievą ir del to, kad Jis mumyse gyvendamas ir veikdamas, teikia mums kasdieną skaitlingų prigimtų ir antprigimtų dovanų.

Gailėkimės del savo ligšiolinio prie Dievo atšalimo. Ypač gailėkimės del to, kad mes ligšiol taip mažai tegalvojom apie Jo visur buvimą ir dieną iš dienos gyvenom, tarsi, Dievo prie mūsų nebūtų buvę.

Pagaliau pakelkim savo širdis. Padarykim prakilnų nutarimą ateity gyvent Dievo akyvaizdoj ir nesibijot jokio pasiaukojimo, kol pasieksim tai, kad nepertraukiamai galėsim mąstyti apie Dievo visur buvimą.

Per vėlai aš Tave pamylėjau, taip sena ir taip nauja Gražybe. Tu buvai manyje, o aš buvau ne savyje. Ir tame gražiame pasauly, kurį Tu padarei, aš, negražus žmogus, ligšioliai bludinėjau. Tu buvai su manimi, o aš nebuvau su Tavimi. Tu malonumą paskleidei, ir aš jo paragavęs, prie Tavęs puoliau. Tu mane sujudinai, ir aš užsidegiau troškuliu Tavo ramybės (Aug. Išpaž. 10 kn. 27 p.).

2 Perskyrimas.

Pratinimasis Dievo akyvaizdą prisiminti.

Į šitą nuolatinį elgimąsi Dievo akyvaizdoj veda du keliu. Abu keliu yra sunkiu, bet pirmas dar sunkesnis už antrąjį.

Kada mes pasiekiame aukštą Dievo meilės laipsnį, tada mes prisirišame prie Dievo visa savo siela ir savo mintimis nebeatsitraukiame nuo Jo. Tada mes esame meilės verčiami nuolat apie Dievą mąstyti. Bet šitokį Dievo meilės laipsnį pasiekti yra labai sunku. Reikia darbuose didesnių ir dažnesnių pasiaukojimų, reikia ilgų metų nuolatinio savęs išsižadėjimo, reikia keleriopai didesnių ir aštresnių, Dievo užgrūdytų išmėginimų ir kentėjimų, jeigu norima pasiekti tą Dievo meilės laipsnį, kuriame nuolatinis Dievo akyvaizdoj elgimasis susyk taptų, kaipo maloni Dievo dovana. Tokias aukas tik mažuma žmonių tedaro. Ir užtat mažai tėra tokių žmonių, kurie meilės keliu prieina elgimos Dievo akyvaizdoj.

Del to mes turime antrąjį kelią pasirinkt. Ir šis, tiesa, gana sunkus, bet daug lengvesnis už pirmąjį kelią.

Elgimosi Dievo akyvaizdoj išmokstame nuolat besilavindami Jį prisiminti.

Besilavindami elgtis Dievo akyvaizdoj, mes privalome laikytis šios pamatinės tiesos: Nuolatinio Dievo akyvaizdos prisiminimo mes išmokstam ne susyk, bet pamažu. Ir pažanga pasirodys tame, kad mes vis dažniau ir vis ilgiau mąstysim apie Dievo prie mūsų buvimą, iki pagaliau ta mintis visiškai mumyse įsigyvens.

Pradžioje žmonėms sunku dažnai nukreipti savo mintis nuo sutvėrimų, nuo savęs pačių ir mąstyti tik apie Dievo akyvaizdą. Tuomet reikia daug jiegų įtempti ir didelės atidos, idant nors valandėlę mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Bet mes neprivalom apsileisti. Reikia vis išnaujo ir su tokia pat jiega grįžti prie Dievo akyvaizdos prisiminimo. Tokiu būdu mes pamažu pasieksim tai, kad mintys apie Dievo akyvaizdą pačios, be ypatingo mūsų triūso, mūsų galvon ateis ir net per valandą dažnai pasikartos. Taip vis ilgiau ir ilgiau mums pasiseks Dievo akyvaizdos mintimi laikytis, o paskui ir ilgesnį laiką, valandos bertainį, o net gal ir ištisą pusvalandį be ypatingo pertraukimo galėsime Dievo akyvaizdos prisiminime praleisti. Pagaliau ir Dievas mums ypatinga malone padės, idant mes visą dieną galėtumėm mąstyti apie nuolatinį Jo su mumis buvimą ir idant, nuolat apie Jį mąstydami, kalbėtumėm ir dirbtumėm, ilsėtumės ir kentėtumėm. Jei tik mes tai pasiektumėm, teisingai galėtumėm sakyti, kad mes gyvename Dievo akyvaizdoj. —

Šv. Teresa sakydavo griežtame pasaulio išsižadėjime gyvenančioms seserims, kad jos per metus, o gal ir per pusę metų galinčios išmokti Dievo akyvaizdoj gyventi (Tobulybės kelias, 29 p.). Iš to mes matom, kad išmokti Dievo akyvaizdoj elgtis reikia gana ilgo laiko ir kad nėra nieko stebėtino, jogei tobuloms sieloms, pasauly gyvenančioms arba su pasauliu daug

reikalų turinčioms, reikia kelių metų, kol pripranta Dievo akyvaizdoj gyventi. Užtat nenusiminkim, jeigu mes, pradėdami lavintis Dievo prisiminime, sutinkam didelių sunkumų ir ne daug ką tepasiekiam. Verčiau išnaujo pradėkim, šimtą ir tūkstantį kartų pradėkim, mėginkim ir nenuleiskim rankų, kol išsilavinsim.

Aplamai galima pasakyt, kad jaunesni asmenys lengviau išmoksta Dievo akyvaizdoj elgtis, negu senesnieji. Jaunųjų sielos nėra dar taip perpildytos kvailais rūpesčiais ir išblaškančiais atsiminimais. Senieji gi tuo tarpu yra per daug užimti pergyventais dalykais ir tuomi, kas dar jų laukia ar ko jie bijo. Jų visi jausmai ir darbai koncentruojas jų pašaukimo užsiėmimuose. Santikiai su žmonėmis užima visą jų dvasios atidą. Taipogi yra ir tokių, kurie jau senai netobulu būdu Dievui tarnauja, daugybę malonių išnaudoja, neatsiteisdami už šiuos nusikaltimus. O labai dažnai pasiduoda net ypatingam užsispyrimui ir dvasiškam išdidumui. Nuo to viso siela turi pasiliuosuot ir nusivalyt, jeigu ji nori savyje palaikyti nuolatinį Dievo buvimo apmąstymą. Tam gi reikia ilgo laiko.

Kaipo tolimesnis dėsnys, besimokinant Dievo akyvaizdą prisiminti, yra ši pastaba: Mes privalom mąstyti apie trejopą Dievo buvimo būdą: Pirmiausia mąstykim, kad Dievas yra su mumis ir mumyse ir visur ir kiekvienoj vietoj. Paskui atminkim J. Kristaus buvimą altoriaus Sakramente. Tai vel mąstykim apie Dievo buvimą mumyse, būtent, kad vienas Dievas arba Šv. Dvasia arba ir Švenč. Trejybė mumyse gyvena ir veikia.

Pagaliau kaipo trečią pamatinę taisyklę privalom mes savo galvon įsikalti: Pakol mes dar pradedam Dievo akyvaizdą prisiminti, privalom truputį prisiversti apmąstyti Dievo su mumis buvimą. Kada gi mes jau per ilgesnį laiką, neišsiblaškydami, su-

gebam apie Dievo akyvaizdą mąstyt, tada privalom mažiausiai laiks nuo laiko trumpiau ar ilgiau prabilti į esamąjį prie mūsų Dievą karštos maldos žodžiais. Taigi artinkimės prie to būdo, kurs mus gali išmokinti elgtis, Dievą nuolat prieš save turint.

2. Mintis apie Dievo buvimą prie mūsų ir aplink mus.

Kur tik einam ir stovim, prisimenam šią tiesą: „Čia yra Dievas". Aš čia ne vienas: Dievas su manimi yra. Jis mane mato, Jis mane girdi. Ir kambary būdami, galim panašiai mąstyti:

„Dievas pripildo visą šitą būtą. Taigi tikras namų šeimininkas yra Dievas. Aš gi ištikrųjų tesu Dievo namiškis" (Efez. 2, 19). Atvirame ore keliaudami, taipogi galim sakyti: „Kiek tik aš galiu paregėti, nuo žemės paviršiaus lig pačiam dangui, arba į žiemius, į pietus, į rytus, į vakarus, visur yra Dievas.

Apmąstymui Dievo su mumis ir aplink mus buvimo mes galim pasirinkti tris kelius:

1) Pradžioj mes turim nuolat mąstyti arba žodžiais išreikšti: „Čia, kur aš dabar esu, čia kambary, čia gatvėj, miške, čia bažnyčioj yra Dievas". Ir tuojau reikia karštai pasimelsti į Dievą čia esamąjį.

Mes turim pasiskirti tikrai apribotą skaičių, kiek kartų valandoj mes norim prisiminti Dievo akyvaizdą. Ir mes privalom griežtai prie to siekti, kad tą skaičių tikrai išpildytumėm.

Reikia nuo to pradėti, kad prisimint Dievo akyvaizdą bent kiekvieną valandos bertainį. Nes praktiškai ištikrųjų yra lengviau prisiminti Dievo akyvaizdą daug kartų į valandą, negu vieną kartą kiekvieną valandą. Ir prityrimas rodo, kad pirmiausia tikrą pažangą Dievo prisiminime tada daroma, kada Jo akyvaizdą apmąstome ne vieną tik kartą į valandą,

bet daug sykių. Taigi iš prityrimo reikia išvesti ši taisyklė: Kas mokindamos Dievo akyvaizdoj gyvent, nepraktikuojąs kas valandos bertainis, tas ne daug tame darbe tepažengs.

Kada jau pasiekiama tai, jog taisykliškai kiekvieną valandos bertainį arba 4—5 sykius į valandą prisimenama Dievo akyvaizda, tada galima pradėt stengtis ir bertainio laike dažniau prisiminti Dievo su mumis buvimą.

Paprastai mintys apie Dievo akyvaizdą pradžioj esti labai trumpos ir greit praeinančios, tik sekundomis tesitęsiančios. Užtat mes privalom kaip galima greičiau mėgint ilgiau apie Dievo akyvaizdą pamąstyt, būtent, iškarto 10—20 sekundų, paskui 30 iki 60 sekundų, o pagaliau net 2, 3, 5 minutes tam paskirt. Prityrimas rodo, jog daugiausia pasiekiama, kada ir čia bertainių laikomasi, ir tol mąstome apie Dievo akyvaizdą, kol tik galime.

Taip besilavinant, pamažu priprantame ištisą bertainį mąstyt apie Dievo akyvaizdą. Greitu laiku galima ir daugiau bertainių praleisti apmąstyme Dievo su mumis buvimo. O paskui jau pasiekiama ir tikslas: net ištisomis valandomis nepametama minčių apie Dievo nuolatinę akyvaizdą.

Besimokinant Dievą prisiminti, savaime aišku, jog labai svarbu net ir visiškai apribotose progose įsivaizdint Dievo akyvaizdą, pav. pradedant melstis arba darbuotis, arba pradedant su žmonėmis kalbėtis, arba taipogi pagundai užpuolus ir ypatingam vargui užėjus.

Didžiausis pradėjėjui sunkumas iš to paeina, kad jis Dievo negali įsivaizdinti. Užtat apmąstant Dievo akyvaizdą, labai naudinga įsivaizdint kokią nors Dievo ypatybę arba tobulybę. Mąstydami nesakykim: Čia yra Dievas. Bet apmąstydami, tarkim sau: Čia yra amžinasis Dievas, arba čia yra galingasis

Dievas, arba vel, čia yra švenčiausis Dievas. Vienok ir čia neatsiduokim likimui nuspręst, kokią mes Dievo tobulybę turim apmąstyti. Mes privalom sustatyti įvairius Dievo privalumus tam tikron eilėn, o paskui griežtai nutarti, kokius Dievo privalumus atskiromis valandomis apmąstysim. Čia reikia užlaikyti didžiausia liuosybė. Mes turim galėti kiekvieną valandą naują Dievo privalumą apmąstyti. Mes galime ir kelias valandas tai pačiai Dievo tobulybei pašvęst. Mes galime vieną Dievo tobulybę apmąstyti prieš pietus, o kitą po pietų. Pagaliau mes galime ir ištisą dieną tai pačiai tobulybei pašvęst. Mes galime apmąstyti, kad Dievas yra begaliniai tobulas, amžinas, šlovingas, nesimainąs, visuresąs, teisingas, neapsakomai gražus, galingas, visažinąs, išmintingas, šventas, teisus, ištikimas, geras, gailestingas, meilingas. Prie tų Dievo tobulybių galima prijungt dar šias mintis: Čia yra mano Dievas, kurs kitados mane teis, ir čia yra mano Dievas, kurį kitados aš regėsiu danguj. Ypač paskučiausiose dienos valandose yra kartotinos šios mintys.

2) Jeigu mes norim išmokt Dievo akyvaizdoj gyvent, turim kaip galima greičiau stengtis siųsti savo maldavimus čia pat esančiam Dievui. Prieš maldą sakykim: Dabar aš trokštu su Dievu kalbėtis. Ir tas Dievas, su kuriuo aš noriu kalbėtis, nėra toli nuo manęs, bet Jis yra čia pat. Taigi aš stoviu priešaky Dievo, kaip kad aš stoviu priešaky savo draugo, su kuriuo noriu šnekėtis. Šios minties: „Aš stoviu priešaky Dievo ir kalbuos su Juomi“, mes privalom tvirtai laikytis laike visos maldos. Melsdamies mes privalom taip apie Dievo su mumis buvimą mąstyti ir taip su Juomi kalbėtis, kaip mes paprastai kalbamės su arti stovinčiu žmogumi.

Šio maldos būdo visupirma laikykimės, kalbėdami trumpiausias maldeles, pav., kada mes kalbam trumpas rytmetines ir vakarines maldas, arba kada mes trumpai poteriaujam prieš ir po val-

gymo, arba kada mes „Tėve mūsų“, kalbam. Čia visos maldelės laiku gaivina mus ši mintis: „Dievas, su kuriuo tu dabar kalbi, stovi prieš tave“.

Pamažu priprantame ir ilgesnėse maldelėse laikytis šios minties: „Dievas, su kuriuo aš dabar ilgėliau šnekuos, yra prieš mane“. Tai vyksta gan lengvai, kada mes tokiame ilgesniame meldime naudojamės knyga ir prie tam tikrų žodžių savo mintis apie Dievo akyvaizdą kaskart išnaujo atgaivinam. Paprastai esti šitaip daroma: Kiek tik kartų mes savo ilgesnėse maldose į Dievą kreipiamės pav., Jį Dievu bei Viešpačiu vadindami, arba į Dievą šaukiamės vadindami Jį Tu, Tavęs, Tau, Tave, tiek kartų teskamba mūsų sieloj mintis: „Šitas Dievas yra čia pat prie manęs“. Ypač patartina psalmėmis šiuo būdu melstis. Nes psalmėse beveik kiekvienoj eilutėj arba tiesiog kreipiamasi į Dievą arba tik Jo vardas paminimas.

Šis pratinimos maldos laiku tvirtai Dievo akyvaizdos laikytis yra geriausi priemonė išvengti išsiblaškymams ir ilgesnį laiką sutelktoj dvasioj pasimelsti. Garsus teologas P. L. Lessius rašo: „Mūsų visa malda privalo būti į Dievą kreipiama kaipo į tą, kurs prie mūsų stovi, mus regi ir girdi. Nes kas nori su kitu kalbėt, privalo jį prie savęs turėt ir su juo, kaipo su arti esančiu, elgtis. Kitaip jis savo žodžių nekreiptų į savo artimą, bet į orą kalbėtų. Užtat įsivaizdinimas maldoj Dievo akyvaizdos yra būtinai reikalingas ir uoliai išmoktinas. Kas šitaip melstis jau įprato, tas gali melstis ne vien su didžiu vaisingumu, bet ir su didžiu saldumu ir lengvumu“ (De summo bono IV. 1).

3) Trečias būdas Dievo akyvaizdoj elgimosi išmokti ir išsilavinti yra šitas: Kada mes kokį nors darbą dirbam arba keliaujam; kada mes kuomi nors užsiimam arba taip sau vaikštom; arba kada mes su kitu kalbam, visada privalom

mąstyti: „Aš nesmi vienas. Dievas yra prie manęs. Dievas lydi mane, Dievas regi; Dievas girdi mane“.

Kada mes viename kambary su kitu asmenimi darbuojamės, mes aiškiai žinom, jog tas asmuo yra arti mūsų, nors su juomi ir nekalbam. Tokiu pat būdu privalo mus darbe gaivinti mintis: „Dievas prie manęs yra ir Jis žiūri į mano darbą“, o kelionėj: „Dievas su manimi keliauja ir mane lydi“. Ir kalboj reikia mąstyti: „Dievas mane girdi ir žino ir supranta viską, ką tik aš sakau“.

Reikia pastebėti, kad mintis: Dievas mane regi, Dievas mane prižiūri, Dievas dabar apie mane mąsto, daug labiau į sielą veikia, negu mintis: Dievas yra prie manęs.

Kada jau įprasime ilgesnį laiką atidą į Dievą kreipti, tada galime jau pradėt daryti mažus pasikalbėjimus su Dievu ir su Juomi, kaipo su artimu draugu, apie viską išsišnekėt, kas mūsų širdis slėgia arba kas mus praeity ištiko bei kas ateity ištiks. Kurs nori įprasti viską veikti Dievo akyvaizdoj, tam Tėvas Rogacci duoda šitokį naudingą patarimą: „Kas nori lavintis Dievo akyvaizdoj gyventi, jis neprivalo tenkintis aplamu pasakymu: Dievas yra čia ir visur, manyje ir šale manęs. Bet jis turi sakyti, Dievas yra čia, kur šita kėdė yra, kur anas stalas stovi, kur anas langas yra, kur anas akmuo guli. Jis yra mano rankose, Jis randas mano akyse. Žodžių, Dievas yra kiekvienoj vietoj. Taipogi jis neprivalo sakyti vien abstraktiškai: Dievas dabar apie mane mąsto, bet apribotai: Jis mąsto pagaminti viską, ko tik mano kūnas ir siela reikalauja. Jis mąsto apie viską, ką aš dabar dirbu ir kaip dirbu. Dievas mąsto, ar aš dabar Jį atmenu, Jam ištikimai tarnauju ir Jį visa širdimi myliu. Pagaliau jis neprivalo sakyti aplamai: Dievas veikia su manimi visuose mano darbuose, bet turi apibūdint atskirus veiksmus ir mąstyti, kad Dievas veikia šioj minty, šiame atsikvėpime. Jis veikia šiame judėjime,

kurį dabar jaučiiu savo širdy ir tt. Žinoma, aukščiau paduoti vaizdai negali būt visai nepertraukiami; nes tai būtų negalimas daiktas. Vienok laikas nuo laiko privalom juos atnaujint, sekdami tai vieną, tai kitą jų dalį, idant tokiu būdu visą dieną jie mumyse būtų. Tada mūsų valia lengvai vienu ar kitu vaizdu prisiriša prie Dievo akyvaizdos".

Šis lavinimasis, mūsų darbuose, kalbose ir mūsų pasivaikščiojimuose visuomet prieš akis Dievą turėti ir nuolat apie Jo su mumis buvimą mąstyti, yra svarbus ir naudingas.

Tėvas Rogacci mums sako: „Šis nuolatinis su Dievu bendravimas tinka ne vien tik nuošaliečiams ir darbo neturintiems asmenims, bet taipogi ir daug užsiimantiems žmonėms. Nes tada jie vadovaujas ne žmogišku godumu ir savymeile, bet gryna Dievo meile. Tai labai lengvai išrodoma. Kas pažvelgs į savo gyvenimo bėgį, tas pastebės, kad paprasti jo gabumai apsireiškia jau rankų darbuose, jau pašnekėsiuose ir apsiėjime su kitais, arba taipogi tarnauja kūno sveikatos palaikymui. Visus šitus darbus galime dirbti atsimindami, kad esame Dievo akyvaizdoje.

Gal tau išrodo, kad sunkūs darbai tau kliudo atsiminti Dievo akyvaizdą? Ištikrųjų kas galėtų tave sulaikyti tuos darbus atlikti Dievo akyvaizdoj ir atsimint, kad Dievas tave mato, džiaugias tavo darbštumu ir amžiną užmokesnį už tai tau rengia? Per tai tavo darbas daug kartų palengvės ir daug malonesniu taps. Taip elgias kiekvienas kareivis, kurs savo karaliaus akyvaizdoj kovoja, ir kiekvienas samdininkas, kurs savo pono priešaky dirba. Kas gali, klausiu su šv. Augustinu, Dievo tarną sulaikyt, idant jis, rankų darbą dirbdamas, nemąstytų apie Viešpaties įstatą ir nešlovintų Jo Švenčiausio Vardo?

3. Mintis apie Jėzaus buvimą Švenčiausiame altoriaus Sakramente.

Kas nori mokintis prisimint Dievo akyvaizdą, ras tuo tikslu tvirtą paramą dažname apmąstyme Jėzaus buvimo Švenč. altoriaus Sakramente. Mąstydami apie Jėzaus buvimą Švenčiausiame altoriaus Sakramente, mes galim eiti šiais keliais:

1. Labai gyvai mes mąstom apie Jėzaus buvimą, kuomet mes esam bažnyčioj, klausom šv. Mišių arba kuomet mes Komuniją priimam.

Lyg tik mes įžengiam bažnyčion, kurioj yra Švenčiausis, mes privalom tuojau mąstyti: Aš dabar einu pas Jėzų. Kuomet mes klaupiamės Jėzų liaupsinti, mintis apie Jo buvimą privalo mus giliai perimti, ir mes privalome prisipildyti Jėzaus meile ir Jo pagarba. Atsiklaupę sveikinkime Jėzų šiais žodžiais: O Jėzau, aš Tau gyvenu, o Jėzau, aš Tau mirštu, o Jėzau, aš gyvendamas ir numiręs Tavo esu! Mūsų mintys tuomet privalo būt altoriuj. Taigi visą laiką, iki mes esame bažnyčioj, privalo mus gaivinti ši mintis: „Aš esu pas savo Jėzų; aš klūpau prie savo Išganytojo kojų“. Ypač gyva ši mintis bus tuomet, kuomet Švenčiausis yra monstrancijoj išstatytas, taigi kuomet mes Šv. Ostiją regėsim savo akimis.

Kuomet mes klausome šv. Mišių, tuomet mes visą laiką privalome mąstyti apie Jėzų, kaipo ant altoriaus daromą Auką. Taigi reikia nuolat, nepertraukiamai prie Jėzaus būti nuo pakylėjimo, nuolat savo minty kartoti tą tiesą: „Štai, Jėzus nužengė dabar iš dangaus, idant iš naujo ant altoriaus už mus pasiaukotų. Dabar ant altoriaus guli Dievo Avinėlis, kurs naikina pasaulio nusidėjimus ir kurs už mus meldžias, aukojas“.

Kuomet mes imame šv. Komuniją, privalome viską apleisti, išskyrus šią prakilnią mintį: „Jėzus dabar apsigyveno manyje“. Nes kitaip būtų didžiausis

gerojo Išganytojo paniekinimas, jeigu mes tuo laiku, kai Jis tikrai ir jaučiamai su Dievybe ir žmogybe mumyse gyvena, apie ką kita, o ne apie Jėzų mąstytumėm.

2) Kuomet mes esame bažnyčioj prieš Švenčiausiąjį arba kuomet mes priimam šv. Komuniją, privalom kaikurį laiką dažnai, be lūpų maldos, gaivinti ir atnaujinti šią mintį: „Štai čia yra Jėzus". Šis lavinimasis visuomet esti naudingesnis. Be to jis galimas ir tuomet, kuomet mes esame kūnu ir dvasia nusilpnėję ir nebegalime gerai lūpomis melstis. Tačiau didesniąją dalį mūsų buvimo prie Švenčiausiojo mes turime praleisti lūpų maldoj, sekant šią pamatinę taisyklę: Kaip mes paprastai savo maldas kreipiame į Dievo buvimą, taip ir bažnyčioj privalome jas kreipti į Išganytojo buvimą altoriuj. Taigi mūsų maldose privalo nuolat skambėti ši mintis: „Šitas Dievas, su kuriuo aš dabar šnekuos, šis Išganytojas, kurio aš dabar šaukiuos, yra ne toli manęs, Jis gyvena ir veikia šiame altoriuj, kurs prieš mane stovi".

Jeigu bažnyčioj rožančių kalbame, privalom šiomis mintimis užsiimti: „Tasai Jėzus, kuriuo aš dabar gyvenimą ir kančias apmąstau, gyvena prieš mane stovinčiame altoriuj". Jeigu mes šv. Komuniją priimam, tuomet savo maldavimus privalome kreipti ne į altoriuj esantį Jėzų, bet mumyse apsigyvenusį. Pradedantys vidujiniu gyvenimu gyventi, kuriems, priėmus šv. Komuniją, dar nesiseka pastoviai mąstyti apie juose apsigyvenusį Jėzų, gerai daro, jeigu prieš kiekvieną naują aktą, kreipiamą į Išganytoją, atnaujina mintis apie Jo akyvaizdą. Taigi jie privalo melstis maždaug šiuo būdu: „O Jėzau, Tu dabar apsigyvenai manyje. Tikiu, o Jėzau... O Jėzau, Tu dabar atėjai pas mane. Maldauju Tave, o Jėzau... O Jėzau, Tu dabar gyveni manyje. Pasitikiu Tavimi... O Jėzau, Tu dabar tikrai esi manyje. Myliu Tave... O Jėzau, tu dabar

su manimi visiškai susivienijai. Užtat atsiduodu Tau, gerasis Jėzau, ir Tavo tarnybai pilnai ir visiškai pasiaukoju... O Jėzau, Tu dabar mane aplankei, nori mane atgaivinti ir turtingu padaryti. Taigi maldauju Tavo malonės“.

Labai pasekminga priemonė padidinimui mūsų pamaldumo akyvaizdoj Švenčiausiojo yra ta, kad mes įsivaizdinam: „Štai, Jėzus veizi nuo altoriaus į mane. Jis žino kiekvieną mano mintį ir norą. Jis mato kiekvieną mano kūno judėjimą. Jis girdi kiekvieną mano žodį, kurį aš ištariu“. Šitoks įsivaizdinimas padidina tą įtaką, kokią į mus daro Viešpaties akyvaizdos apmąstymas; jis sukelia ir priduoda mums ypatingos Jėzaus pagarbos.

3) Taipogi ir tuo laiku, kada mes nesam bažnyčioj prie Švenčiausiojo, reikia dažnai prisimint Jėzaus ten buvimą. Tai mes galime daryti dvejopu būdu. Paprasčiausis būdas yra tas, jeigu mes kiekvieną valandą kartą arba kelius sykius aiškiai sakome: „Ne toli manęs, tenai bažnyčioj, gyvena Jėzus, mano Dievas ir mano Viešpats“. Tokiu būdu mes reguliariškai siųsime savo karštą maldelę prie dieviškojo Išganytojo. Darata Šlegelienė, žmona Fr. Šlegelio, grįžusi į tikrąjį tikėjimą ir kai kurį laiką gyvenusi su pal. Klementu Hofbaueriu, štai ką rašo: „Iš T. Hofbauerio aš gavau brangų pamokinimą apie vidujinį nuošalumą. Jis visuomet mane veda prie to, kad aš dažnai ir visose vietose, kur tik būsiu, kreipčiau savo mintis į žinomą man altorių, kuriame laikomas švenč. Sakramentas. Viduje gi aš privalau įsivaizdint Dievo, t. y. Išganytojaus buvimą ir, tyliai ištartu tikėjimo, vilties ir meilės, gailesio ir maldavimo žodžiu, dvasiškai vienytis su švenč. Sakramentu, su J. Kristumi. Aš labai dažnai jau tai mėginau, dažnai tokiu būdu sumišimuose vidujiniai susitelkiau ir ramybę jaučiau, kurios saldumo, malonumo negaliu niekam prilyginti“.

Mes ir tame privalom lavintis. Nes tai yra garbės sargybos narių priedermė. Kas yra Jėzaus Širdies sargybos garbingu nariu, tas kiekvieną dieną stengias nors valandėlę pašvęst apmąstymui Jėzaus švenč. Sakramente buvimo. Ir prie to jis gali ramiai ir nepertraukiamai darbuotis; jis gali viską daryti, kas tik jam reikalinga. Vienok jo mintys privalo visuomet lėkti prie Jėzaus altoriuj ir tenai su Jėzumi būt.

Šis lavinimos patartinas ypač tiems, kurie gyvena arti bažnyčios, arba kurie turi laimės būti tuose namuose, kur laikomas Švenčiausis, kaip, pav., ligonbuty, auklėtnamy, vienuolyne ir tt. Tokie asmenys darbuojas Išganytojo akyvaizdoj. Jie esti nuolat Jo artumoj. Ir būtų labai negera, jeigu tokie žmonės tik retkarčiais pamąstytų apie Išganytojo artumą.

4) Kada mes esame bažnyčioj, o ypač kada mes esame ne bažnyčioj ir norime Jėzaus akyvaizdą prisiminti, galime, ilgesniam apie Jį mąstymui, panašiai elgtis, kaip ir apie Dievą galvodami darome. Būtent, kaip, mąstydami apie Dievo akyvaizdą, įsivaizdinam Jo kokią nors tobulybę, taip ir apie Jėzų mąstydami, galime prisistatyti Jo kokią nors dorybę arba taipogi kokį nors nuotikį iš Jo gyvenimo.

Taigi mes tuomet nesakysime: „Jėzus yra čia“, bet mes kalbėsime: „Čia yra nuolankiausis, maloniausis, kantriausis, paklusniausis Jėzus. Čia yra Jėzus, kurs mane myli ir iš mano meilės numirė ant kryžiaus. Čia yra Jėzus, kurs visus, kurie yra suvargę ir apsunkinti, pas save kviečia, idant jie pas Jį eitų ir suraminimą rastų“.

Panašiu būdu mes galime Jėzaus gyvenimą daugiau ar mažiau savo dvasioj įsivaizdinti ir vienytis su švenč. Sakramente esančiu Išganytoju. Tuomet mes sakysim: „Ne toli manęs švenč. Sakramente gyvena Jėzus, kurs tapo žmogumi, kurs Betliejaus kutelėj gimė, buvo prakartelyje paguldytas, piemenų ir trijų išminčių pagarbintas. Tenai altoriuj gyvena Jė-

zus, kurs lig trijų dešimtų savo amžiaus metų Nazarete gyveno ir, sunkiai dirbdamas, už mane atgailojo. Tenai altoriuje gyvena Jėzus, kurs trejus metus lankė nelaimingus nusidėjėlius, juos mokino ir stebūklus darė. Ne toli manęs yra ir gyvena tas pats Jėzus, kurs iš mano meilės tiek daug iškentėjo, kurs del manęs krauju prakaitavo, apalpo, kurs del manęs buvo erškėčių „vainiku apvainikuotas ir prie kryžiaus prikaltas“.

Labai naudingas ir išganingas lavinimos esti ir tada, kai mes, norėdami ilgesnį laiką su Jėzumi praleisti, mąstome apie Jėzaus Vardo litanijoj išreikštus maldavimus. Tada mes sakom: „Švenč. Sakramente gyvena Jėzus, gyvojo Dievo Sūnus, Jėzus, Tėvo atspindys, amžinosios Šviesos Spindulys, Jėzus, prakilnumo Karalius, teisybės saulė ir tt. Panašiu būdu mes galime įvertinti ir Jėzaus Širdies litanijos maldavimus.

Šiuose priedėliuose mes galim panašiai elgtis, kaip ir apmąstydami Dievo akyvaizdą. Taigi mes galime kiekvieną valandą imti naują sakinį, arba taipogi galime pasirinkti vieną ir tą patį sakinį pusei ar ištisai dienai.

Šv. Alfonsas pasiekė tokios didelės meilės Dievo ir lig pat savo gyvenimo pabaigai joje augo. Didžiąja dalimi jis tai įgijo nuolatiniais aktais į švenčiausį altoriaus Sakramentą. Dar jaunas tebebūdamas, stengdavos jis per ištisus metus lankyti tas bažnyčias, kuriose atsilikdavo keturių dešimtų valandų pamaldos. Tenai jis klūpėdavo ištisas valandas, neatitraukdamas akių nuo švenč. Sakramento. Jis sakydavo, jog tik ačiu tiems aktams jis apleidęs pasaulį. Bet jis galėjo pridėti ir tai, jog tik prie altoriaus jis yra gavęs tą apaštališką dvasią ir visas savo dorybes, kuriomis jis taip patiko Dievui ir žmonėms. Tik tenai jis pasisėmė atsižadėjimo pasaulio ir liepsnojančio karščio sielas ganyti, taip, kad jis buvo pasirengęs už jas

kraują pralieti ir gyvybės nustoti“ (Krebs, šv. Alf. dvasia, 7 p.). Kas čia pasakyta apie šv. Alfonsą, maž daug tinka ir visiems šventiesiems. Bendraudami su Jėzumi švenč. Sakramente, jie liko šventi ir įgijo tas stebūklingas dorybes, dėlei kurių mes dabar juos garbiname ir liaupsiname. Taigi ir mes, jeigu norime šventi būti, privalome su didžiausiu pasitikėjimu kreiptis į Jėzų švenč. Sakramente. Iš Išganytojo altoriuje esančio privalome mokintis pamesti visas savo ydas ir lavintis dorybėse, ypač išsižadėjime pasaulio, nuolankume ir tikroje Dievo ir žmonių meilėje. Tvirtas pamatas švenč. Sakramento garbinimui yra tikėjimu apsiaustas ir dažnu besilavinimu įgytas gyvas ir pastovus atminimas Jėzaus Kristaus akyvaizdos. Kol mes tik retkarčiais ir paviršutiniai apie Jėzaus buvimą švenč. Sakramente temąstome, tol mūsų širdis pasilieka abejutė ir šalta prie Išganytojo. Lyg tik mes pradedame dažniau ir ilgiau prisiminti Jėzaus buvimą švenč. Sakramente, mūsų širdyse tuojau užsiliepsnoja meilės ugnis, ir mūsų bendravimas su Jėzumi lieka tikrai vidujinis ir labai išganingas. Būkime tad karšti ir uolūs sekti paduotą būdą ir prisiminti Jėzaus buvimą švenč. Sakramente. Tiesa, mes ir čia visko susyk nepasieksime. Bet jeigu mes būsime tvirti ir, nežiūrint visų nepasisekimų, vis iš naujo ir iš naujo imsimės lavintis, tai pasieksime tikslo, kurs suteiks mums pasiekiamos laimės; būtent, pasieksim ištikimą bendravimą su eucharistišku Išganytoju.

4. Mintis apie Šv. Dvasios buvimą mūsų sieloj.

Teisingai mes galime sakyti: Dievas yra manyje kaipo mano kūno palaikytojas ir jo sąnarių judintojas. Bet Dievas yra ir mano sieloj. Jis ją gaivina ir n a t ū r a l i u būdu judina jos jiegas, taigi Dievas man padeda mąstyti, norėti, jausti. Tačiau Dievas yra mano sieloj ir a n t g a m t i n i u būdu. Būtent, Jis savo

malone veikia antprigimtu būdu į mano sielą, darydamas ją gera ir Dievui patinkančia, ją stiprindamas ir pašventindamas. Šis antprigimtas dieviškas į mūsų sielą veikimas eina iš visų trijų dieviškų Asmenų. Tačiau ypatingai jis priskiriamas Šventajai Dvasiai, nes Ji yra meilės Dvasia. Užtat teisingai mes sakome: Aš esu Šv. Dvasios bažnyčia. Šv. Dvasia manyje gyvena ir manyje veikia. Mes privalome tad dažnai mąstyti apie naturalį Dievo buvimą mumyse. Bet dar dažniau ir meiliau mes turėtumėm prisiminti antgaminį Šv. Dvasios mūsų sieloj buvimą, ir mes privalėtumėm siekti to, kad niekados to Šv. Dvasios mumyse buvimo nepamirštumėm.

Bet kokiu keliu mes tai pasieksime? Mes privalome eiti tuo pačiu keliu, kaip ir prisiminime Dievo visur buvimo.

Taigi pirmiausia pripraskime kiekvieną valandą kartą ar du sykiu sakyti: Šv. Dvasia dabar mano sieloj gyvena ir joje veikia.

Paskui gi stenkimės dažniau savo maldas kreipti į mumyse gyvenančią Šv. Dvasią. Pavyzdžiu tebūna šitokie karšti maldavimai: „O Šventoji Dvasia, apšviesk mane! O Šv. Dvasia, stiprink mane! Šv. Dvasia, uždegk manyje Tavo meilės ugnį! O Šv. Dvasia, padaryk mane šventu ir tobulu!“ Bet mes galime ir ilgesnes maldas siųsti į mumyse gyvenančią Šv. Dvasią, Tik reikia pasirinkti tokią maldą, kuria galima būtų į Šv. Dvasią kreiptis.

Labai išganingas lavinimasis yra tas, kada mes įsivaizdiname gyvenančią mumyse Šv. Dvasią, kaipo į mus veizinčią ir mus prižiūrinčią. Juk mes žinome iš Išminties knygos, kad Dievo Dvasia pripildo visą žemę ir kad Ji balsus pažįsta, t. y. kad Šv. Dvasia viską žino, ką žmonės kalba. Ir apaštalas sako trumpai, bet turiningai: „Dvasia (būtent, Dievo Dvasia)

viską tyrinėja, net ir dievybės gilybes“ (I Kor. 2,10). Ar gi tai ne galingas paraginimas vengti nuodėmių ir siekti tobulybės? Ar gi tai ne didis paraginimas ypatingos domės kreipti į mūsų mintis, norus ir žodžius, kuomet nuolat kartojame: „Tavyje gyvenančioji Šv. Dvasia tave prižiūri, ir Ji viską žino, ką tu darai ir kas tavyje vyksta?“

Pagaliau yra dar vienas labai pakeliąs ir laimės teikiąs lavinimasis. Būtent, kuomet mes nuošaliai vieni darbuojamės arba vieni kur nors keliaujame, reikia ilgėliau mąstyti vien tik apie tai: „Juk aš esu Šv. Dvasios bažnyčia. Juk manyje gyvena Šv. Dvasia.“ Tuo pačiu mes liekam taip dideli ir taip pagarbinti, taip Dievo numylėti ir pašventinti, kad su didžiausiu noru puolame ant žemės garbinti ir šlovinti ir maldauti V. Dievą.

Jeigu mes norime be didelio sunkumo ilgesnį laiką mąstyti apie mumyse esančią Šv. Dvasią, tai patariama mąstyti apie Šv. Dvasios tobulybes, kurios aplamai yra tokios pat, kaip ir Dievo tobulybės. Arba galima mąstyti taipogi ir apie Šv. Dvasios veikimą, kurs yra išreikštas septyniose dovanose ir dvilikoj vaisių Šventosios Dvasios.

Taigi tada mes šitaip galvosime: Manyje gyvena ir veikia išminties, supratimo, patarties, stiprybės, žinojimo, pamaldumo ir Viešpats baimės Dvasia. Kad palengvinti mums supratimą, reikia pastebėti, kad: Išminties Dvasia yra toki dvasia, kuri mums teikia išminties, žemiška niekinti ir ieškoti amžinų dalykų. Supratimo Dvasia teikia mums apreikštų tiesų supratimo. Patarimo Dvasia padeda mums daugely žemiškojo ir dvasiškojo gyvenimo sunkenybių ir liepia kitų pasiklausti. Stiprybės Dvasia esti su mumis kovoj ir padeda nugalėti pagundas. Žinojimo Dvasia padeda mums tikrai spręsti apie sutvertus dalykus. Pamaldumo gi Dvasia žadina mumyse dievotumą. Pagaliau Viešpaties baimės Dvasia yra ta Dva-

sia, kuri mumyse sukelia baimę, jokiu būdu Dievo neįžeisti.

Kuomet gi mes naudojamės dvylika vaisių Šv. Dvasios, kuriuos šv. Paulius išskaito Laiške Galatiečiams 5, 22—23, tuomet mes taip mąstome: Manyje gyvena ir veikia meilės, džiaugsmo, ramybės, kantrybės, malonybės, gerumo, romumo, meilumo, ištikimumo, privengimo, prisiturėjimo, nekaltybės Dvasia. Šitie dvylika Šv. Dvasios vaisių nenurodo Jos dvyliką tobulybių, bei dvyliką veikimų, kuriuos Šv. Dvasia mūsų sieloje vykdo. Taigi mumyse gyvena ir veikia Šv. Dvasia, kuri mumyse palaiko ir didina meilę, džiaugsmą, ramybę, kantrybę, malonybę, gerumą, romumą, meilumą, ištikimumą, privengimą, prisiturėjimą ir nekaltybę.

Bet ir šiuos sakinius apie Šv. Dvasią mes galime kaitalioti sulyg savo noru. Mes galime kiekvieną valandą juos kitais pakeisti. Mes galime taipogi pusei dienos arba ištisai dienai pasirinkti tik vieną šių Šv. Dvasios tobulybių ir veikimų ir vieno tik laikytis.

Dvasiški rašytojai dejuoja, kad Šv. Dvasia neranda krikščioniškose tautose priderinančio sau garbinimo. Užtat jie paduoda įvairių lavinimos būdų, kuriais mes kasdieną galėtumėme tinkamai Šv. Dvasią garbinti. Mūsų nuomone, paprasčiausia ir lengviausia, o kartu ir naudingiausia priemonė angštai jungtis su Šv. Dvasia yra štai čia paduotas lavinimas. Būtent, kiekvieną valandą reikia kartą ar kelius kartus įsivaizdinti mumyse esančią Šv. Dvasią. Čia nereikia nei knygos, nei didelio mokslo, nei daugybės žodžių, tik vieninteliai tvirtos valios, idant galėtumėm karts nuo karto kreipti savo domę į mumyse gyvenančią Šv. Dvasią. Ir šio paprasto lavinimos vaisiai yra labai dideli. Nes taip besilavindami, trumpu laiku tapsime tikri Šv. Dvasios mokiniai, visuomet pasirengę mielai klausyti kiekvieno Šv. Dvasios balso. Užtat eikime

Šv. Dvasios mokyklon ir mokinkimės apsiėjime su Šv. Dvasia tikrų dorybių ir tikro šventumo!

Čia reikia pridėti dar vienas pasekmingas lavinimas. Pradedantiems gyventi su Dievu labai palengvėja darbas, kuomet jie įsivaizdina Dievą esant prieš save arba apie juos, o save Dievuje pasinėrusius, kaip kad ir Dievą esant juose. Mintis, jog Dievas yra manyje, daro į juos ypatingos įtakos. Kuomet mes vidujiniame gyvenime esame jau gerokai pažengę pirmyn, tuomet geriau ir meiliau mąstykime apie Dievo mumyse buvimą. Tuomet mes jausime ypatingą džiaugsmą, prisimindami Dievo mumyse gyvenimą. Mintis: Dievas yra mumyse, daug labiau atitrauks mus nuo išviršinio pasaulio ir pastumės prie vidujinio gyvenimo, negu mintis: Dievas yra aplinkui mane, Dievas yra erdvėj, kurioj aš esmi. Tai yra naudinga žinoti, kad geriau supratus Šv. Dvasios vadovavimą ir nesipriešinus Jos malonės veikimui.

5. Mintis apie Švenčiausios Trejybės akyvaizdą.

Visur, kur tik yra Dievas, yra taipogi ir trys dieviški asmenys. Taigi, kur tik mes būtume, visur Tėvas, Sūnus ir Šv. Dvasia yra prieš mus, aplinkui mus ir mumyse. Užtat kaip mes galime mąstyti, apie akyvaizdą kiekvieno asmens atskirai, taip galime įsivaizdinti ir visus tris dieviškus asmenis bendrai. Mąstymo būdas apie Švenč. Trejybės akyvaizdą yra toks pat, kokį mes išmokome įsivaizdinti Dievo buvimą prieš mus ir aplinkui mus ir Šv. Dvasios gyvenimą mumyse. Mes galime tad šitaip mąstyti: „Prieš mane, arba apie mane, arba manyje yra trivienasis Dievas“. Ir čia mes galime siųsti į trivienąjį Dievą savo karštą maldą arba tik mąstyti toje maldoje, jog mes norime ją kreipti į prieš mus bei mumyse esančią Švenč. Trejybę. Taipogi darbe, kely, apsiėjime su kitais mes galime panašiai mąstyti: „Šv.

Trejybė mane mato ir mane girdi. Aš trivienojo Dievo akyse einu ir stoviu, kalbu ir dirbu". Labai gražus ir lengvas lavinimasis yra tame, kad mes dažnai meldžiamės: „Vardan Tėvo ir Sūnaus ir Šv. Dvasios" arba „Garbė Tėvui ir Sūnui ir Šv. Dvasiai" ir susyk įsivaizdiname: Tas trivienasis Dievas dabar yra prieš mane, Jis gyvena ir veikia manyje. Kuomet mes kreipiame šias maldas į švenčiausį Sakramentą, galime, tardami žodį „Tėvo", pridėti dvasioje: Ir Jis čia dabar yra; Sūnaus gi žodį tardami, galime pridėti, kad Jis čia altoriuj gyvena; ir, pagaliaus, Šv. Dvasios vardą minėdami, galime dvasioj sakyti: Ji dabar mano sieloj yra ir veikia.

Dangaus angelai ir šventieji stovi nuolat prie švenčiausios Trejybės sosto ir garbina Ją, giedodami: „Šventas, šventas, šventas esi Tu, o Viešpatie Dieve galybių. Pilnas yra dangus ir žemė Tavo garbės". „Palaiminimas ir garbė, ir išmintis, ir dėkojimas, ir šlovė, ir galybė ir tvirtybė mūsų Dievui į amžių amžius. Amen". O kaip mes laimingi, galėdami čia žemėje nuolat apie trivienąjį Dievą mąstyti ir savo mintimis su Juomi būti, o savo maldas ir atsidusėjimus vienyti su dangaus angelų ir šventųjų garbinimu ir šlovinimu, kaip to Bažnyčia nori šv. Mišių Praefacijoj kalbėdama: „Su angelais ir archangelais, sostais ir viešpatystėmis ir su visais dangiškais pulkais giedame Tavo prakilnybei himną, kuriame mes be perstojimo sakome: „Šventas šventas, šventas yra Viešpats Dievas galybių, pilnas yra dangus ir žemė Jo garbės. Ozana augštybėse!"

6. Mintis apie Dievo akyvaizdą kaipo vadovaujanti mintis.

Jeigu mes jau išmokome lig čia aprašytuoju būdu Dievo akyvaizdoj gyventi ir esame jau tiek pirmyn pažengę, kad be ypatingo sunkumo galime dažnai į

valandą ir ilgesnį laiką apie Dievo su mumis buvimą mąstyti, tai privalome drąsiai ir kilniai daryti tolimesnį tvirtą žingsnį, kurs mus veda prie nuolatinės minties apie Dievą. Lig šiol aprašytuoju būdu elgdamies mes sakome: Aš dabar noriu melstis, dirbti, eiti, ilsėtis, valgyti, kalbėti ir kartu apie Dievo akyvaizdą mąstyti. Tokiu pasakymu mes maldą, darbą, ėjimą, poilsį, valgį, kalbą laikome svarbiuoju dalyku, o prisiminimą Dievo akyvaizdos kaipo šalutinį, menkesnį daiktą skaitome. Ištiesų gi mintis apie Dievo akyvaizdą turėtų būt pirmiausis ir svarbiausis daiktas, kurio visi mūsų dienos darbai privalėtų klausyti. Užtat mums reikia būt prakilnesniais ir taip Dievui išreikšti savo mintis: Nuo šio laiko aš noriu mąstyti apie Tavo, o Dieve, šventą akyvaizdą ir šale to viską pildyti, ko iš manęs dienos darbai reikalauja. Šį prakilnų jausmą mes privalome dienos bėgy karts nuo karto atnaujinti, ypač pradedant naują darbą. Taigi keldamies rytmetį iš lovos, privalome sakyti: Noriu dabar mąstyti apie Dievo akyvaizdą, o paskui apsirėdęs, noriu prie Jo kreiptis. Pradėdami melstis, sakykim: Noriu dabar prisiminti Dievo akyvaizdą, kad paskui geriau savo maldą Dievui siųsčiau. Eidami darbuotis, tarkim sau: Aš dabar noriu pamąstyti apie Dievo akyvaizdą, o paskui darbuotis. Prieš valgymą reikia sakyti: Pirma aš turiu pamąstyti apie čia esantį Dievą, o paskui valgyti ir stiprintis. Bendraujant su žmonėmis, sakoma: Pirma reikia pamąstyti apie Dievo akyvaizdą, o tada tik su žmonėmis kalbėtis ir draugauti. Jeigu mes šitaip elgsimės, greit persimainys mūsų vidujinis gyvenimas. Mes liksime kaskart abejutiškesni prie žemiškų daiktų, mūsų atsinešimas Dievop taps kaskart labiau vidujinis ir ištikimesnis ir palyginamai trumpu laiku mes pasieksim tai, jog be pertraukimo galėsim mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Tada mes būsim jau pasiekę tai, ką vadinama nuolatiniu Dievo akyvaizdoj gyvenimu, nuolat tveriančia malda.

7. Nuolatinis Dievo akyvaizdos prisiminimas.

Kaip gi dabar šis nuolatinis Dievo akyvaizdoj gyvenimas, ši nuolatinė malda reikia suprast? T. Grou savo „Vadovėly vidujinėms sieloms“ paduoda sekančias pamatines tiesas. Jis sako, kad negalima nuolat lūpomis melstis, negalima be perstojimo apie Dievą bei dieviškus dalykus mąstyti. „Nepertraukiama atida į Dievo akyvaizdą pereina žmogaus jiegas ir su visais šio gyvenimo vargais yra tiesiog nepakeliama“. Užtat yra galimas, sako tas pats T. Grou, pastovus Dievuje susitelkimas, tuo gi yra „papročiu virtusia nuolatinė meilė Dievo, pasitikėjimas Dievui, pasidavimas Jo dieviškai valiai visuose gyvenimo atsitikimuose ir pastovi atida į Dievo balsą, kurį mes sąžinėje suprantame, ir kurs mus nuolat prie Dievo ir tobulybės ragina“. Apie šitą nuolatinę maldą štai ką T. Grou sako: „Ši malda stovi vidury mūsų užsiėmimų, mūsų kalbų, net mūsų nekaltų pasilinksminimų ir poilsio. Taigi dalykas ne baisus ir ne taip sunkus, kaip galima manyti. Šiame stovy nemąstoma nuolat vien tik apie Dievą. Bet iš antros pusės nesilaikoma sauvaliai kokios nors nenaudingos, tuo labiau blogos minties. Nedarome nuolatinių atsidusėjimų ir aktų, nekalbame nuolatinių maldų. Bet širdis esti nuolat Dievop kreipiama, nuolat atidi, pasirengus Jo švenčiausią valią pildyt“ (Vidujinio gyven. vadovėlis, 42 persk.).

Bet šiuos ir panašius T. Grou ir kitų francūzų rašytojų žodžius apie vidujinį gyvenimą mes neprivalome blogoje prasmėje imti, tarsi, Dievo akyvaizdoj gyvenimas tebūtų vien ramus jausmų snaudimas, vien saldus miegas be tikros minties apie Dievą. Ne! Mes turime šių dėsnių laikytis.

Pasiekus apmąstymo aukščiausį laipsnį, taip vadinamas dvasiškas vestuves, mintis apie Dievą tampa nuolatinė. Nes Dievas tada veikia nežemišku būdu

į sielą ir jos spėkas. Tas veiksmas esti toks, kad pats žmogus laike tos antprigimtinės įtakos ją pastebi. Užtat tokios sielos niekuomet nepameta minties apie reikalingumą atidos prie Dievo akyvaizdos. Nes vidujinis Dievo akyvaizdos atjautimas yra apmąstymo esmė.

Bet ir prieš tokį mistišką meilėje su Dievu susivienijimą, taigi prieš pasiekimą apmąstymo pirmo laipsnio, dvasiški asmenys gali nepertraukiamai kreipti atidą į Dievo akyvaizdą. Garsus teologijos profesorius Alvarezas de Paz prisipažino savo nuodėmklausiui, kad jis jaučiąs tokį gilų savo dvasios ir širdies su Dievumi susivienijimą, kurio net 25 metų įvairiausi užsiėmimai negalėję pertraukt. O vienok yra tikra, kad T. Alvarezas de Paz laike tų 25 metų negyveno nuolatiniame dvasios pakilime (Poulain, Malonės pilnumas II, 429 p.). Taigi nuolatinis mąstymas apie Dievo akyvaizdą yra ne kas kita, kaip tik taip vadinamoji tyra be žodžių malda. Ir ta malda sielai suteikiama esti paprastai jau prieš dvasios pakilimo dovaną. Užtat pirm dvasiai pakylant, ji privalo būti jau galima. Prityrimas, tas geriausis šio klausimo išrišėjas, mokina, kad pasiekti nuolatinis Dievo akyvaizdos prisiminimas, galima ir be jokio dvasios pakilimo laipsnio, arba pasiekus tik pirmą dvasios pakilimo laipsnį — tylos maldą. — Paskutiniuoju atveju siela ištikimai gali melstis lavintis net ir su pertraukomis.

Tokiems asmenims, kurie gyvena nuolatinėj Dievo akyvaizdoj, galima dabar paduoti trėjopą būdą prisiminti Dievo akyvaizdą:

1. Tokios sielos gali labai dažnai ir ilgai užsiimt vien tik mintimis apie Dievo akyvaizdą, maž daug tuo būdu, kaip mes augščiau šiame perskyrime išdėstėme (§§ 2—5).

2. Tokios sielos, nors ne kasdieną, tačiau gana dažnai ir ilgesnį laiką, gali turėti taip vadinamąjį Die-

vo akyvaizdos jausmą. Čia mintis apie Dievo buvimą esti ilgą laiką gyva ir kartu sujungta su dideliu vidujiniu džiaugsmu ir palaima. Čia mintis apie Dievo akyvaizdą galingai viešpatauja visoj sieloj. O visi kiti sielos veiksmai pasiduoda tai vienai minčiai. Tai darosi kaip daugbalsėj muzikoj: kuomet augštesni balsai paduoda toną, o visi kiti balsai harmoniškai, tvarkiu būdu jį seka. Tur būt galima ir šitaip pasakyti: kaip žemės paviršių užkaitina, pripildo ir apšviečia ir prisotina saulės šviesa, taip ir pavienius sielos aktus viešpataujanti mintis apie Dievo akyvaizdą.

3. Kuomet sieloj nesti nei domėsio Dievu, nei šio tvirto jausmo Dievo akyvaizdos, tuomet betgi pasilieka joj neapribuota, tačiau gana dar tvirta mintis apie Dievo akyvaizdą. Čia siela Dievo akyvaizdą įsivaizdina ne tokiu būdu, kokiu mes prisimenam žmogaus akyvaizdą, esančio su mumis tame pačiame kambary, tačiau kurio mes nei girdim, nei matom. Ne! Čia siela Dievo su ja buvimą įsivaizdina taip, kaip mes jaučiame akyvaizdą draugo, kurs vaikščiodamas šale mūsų eina, su mumis esti ir kurį turim nuolat savo mintyse, nors retkarčiais ir nutrūktų tarp mūsų ir mūsų draugo šnėka. Reikia pastebėti, kad šiuo trečiuoju būdu mąstant apie Dievo akyvaizdą, paprastai sieloj nesti nei fantazinio Dievo paveikslo, nei minties apie Dievo tobulybę, tik atjautimas, kad turime gyventi Dievo akyse, Jo akyvaizdoj. Kaip ir pirmame ir antrame būde Dievo akyvaizdą įsivaizdinant, taip ir čia žmogus be jokių sunkenybių gali kartu atlikti savo pašaukimo priedermes arba su žmonėmis bendrauti.

Kol mes šios laimės, Dievo akyvaizdos lengvo prisiminimo, nepasieksim, privalome laikytis augščiau aprašytojo lavinimos. Čia reikia pastebėti, kad mes, taip besilavindami, neprisileistumėm nedorų minčių. Lyg tik siela pastebi, kad jos mintys nereikalingais dalykais užsiima, privalo tuojau jas kreipti prie Dievo,

kaip ir akmuo, mestas į orą, krinta vel žemėn. Čia siela privalo būti taip pasirengus, idant visuomet suprastų šv. Bernardo šiuos žodžius: „Atmink, kad visas laikas, kuriuo tu nemąstai apie Dievą, yra tau pražuvęs“ (Med. dev. c. 6.).

8. Ar teisinga, gyvenant Dievo akyvaizdoj, kreipti savo mintis į Jėzaus žmogystę?

Nėra abejonės, kad mes be J. Kristaus negalime nei išganytais nei šventais likti. J. Kristus yra d u r y s, per kurias mes privalom įeiti, jeigu norim antprigimtą malonės karalystę pasiekti, kaip pats Viešpats sako: „Aš esu durys. Kas per mane įeina, tas išsigelbės; tas įeis ir išeis ir ras ganyklas“ (Jon. 10, 9). J. Kristus yra k e l i a s, kuriuo mes privalom eiti, jeigu norim tiesą pažinti ir amžiną gyvenimą įgyti, kaip kartą yra pasakęs pats Išganytojas: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jon. 14, 6). J. Kristus yra t a r p i n i n k a s, kurs mus prie Tėvo veda, kaip Jis vėl mus užtikrina: „Niekas neateina pas Tėvą, kaip tiktai per mane“ (Jon. 14, 6). „Niekas nepažįsta Tėvo, kaip tiktai Sūnus, ir kam Sūnus norėtų apreikšti“ (Mat. 11, 27).

Jeigu tad norim pasiekti dangų, jeigu norim šventais likti privalom karštai mylėti žmogumi tapusį Dievo Sūnų Jėzų Kristų. Mes turim prisižiūrėti visam Jo gyvenimui, ypač Jo nusižeminimui prakartelyje ir jo kančioms ant kryžiaus. Nes turime rūpintis kuoištikimiausiai su Juomi draugauti Švč. Sakramento paslapty. Šiame bendravime su altoriaus Sakramentu mes dažnai ir ilgai prisiminsime J. Kristaus akyvaizdą, kol būsime bažnyčioj prieš altorių. Bet ir bažnyčią apleidę, mes neužmiršim Jėzaus ir augščiau paduotu būdu grįšim savo mintimis prie Švenč. Sakramento. Taigi visuomet, ir ne bažnyčioj esant, viešpataus mumyse mintis apie Dievo akyvaizdą. Nes tuo būdu mes ga-

lėsim lengviau ir be smagenų kvaršinimo prisiminti Dievo su mumis buvimą.

Baigkim tuos išvedžiojimus gražiais garbingo L. Blozijaus žodžiais: „Geriausia kreipti savo domę tai į neaprašomą Kristaus Dievystę, tai į Jo žmogystę, nuo šios einant prie pirmos, o nuo tos grįžtant prie antros... Tokiu būdu siela lieka stebūklingai ir turtingai Dievo malonės aplaistyta, ir ji pasidaro kaip medis, pasodintas ant upelio kranto. Per tai ji laimingai išeis ir įeis, kol pagaliau J. Kristaus dievystėj ir žmogystėj ras sočias ganyklas“ (Institut. spir. c. 6).

3 Perskyrimas.

Dūsavimai Dievo akyvaizdoje.

1. Pamatinės mintys apie dūsavimus.

Kuomet mes mąstome apie su mumis esantį Dievą, mes nepasitenkinam paprastu Dievo akyvaizdos prisiminimu, bet mes stengiamės trumpais atsiduksėjimais ir karštomis maldomis ir dvasia kilti prie Dievo. Tuose savo noruose ir atsiduksėjimuose privalome laikytis šių pamatinių taisyklių:

1. Svarbiausis ir pamatinis dalykas gyvenant Dievuje yra nuolatinė mintis apie Jo akyvaizdą. Taigi mintis apie Dievo akyvaizdą privalo mumyse būti ankščiau mūsų norų ir dūsavimų. Laike gi šių maldavimų ir dūsavimų mes privalom tvirtai laikytis Dievo akyvaizdos, arba aiškiau pasakius, savo dūsavimus mes privalome siųsti su mumis esančiam Dievui. Peržiūrėję tad šiuos pamatinius punktus, tvirtai nutarkime kasdieną daryti kuodaugiausia panašių atsiduksėjimų ir maldavimų, kaip tai paprastai daro dievotos sielos. Taip elgdamies, mes darysim tikrai pagyrimo vertą darbą. Tačiau to brangaus veikimo, kurį, kaip paskui pamatysim, teikia Dievo akyvaizdos prisiminimas, mes šiais dažnais dūsavimais neįgysim.

2. Mes galim ir privalom mokintis Dievo akyvaizdą prisiminti be dūsavimų ir savo norų išreiškimo. Juk negalima nuolat lūpomis melstis. Užtat Dievą mes

visuomet galime ir privalome priešaky turėti, t. y. mes privalom to siekti, kad nuolat mūsų sąmonėj stovėtų ta mintis, jog mes ne vieni, bet Dievas yra su mumis ir mumyse.

3. Besirenkant dūsavimus, reikia laikytis kuodidžiausios liuosybės. Galima naudotis privedamais pamokinimais, bet galima ir pačiam dūsavimus pasirinkt ir jais naudotis. Vieną dieną galima daugiau vieno mokintis, kitą gi dieną galima jau kito dūsavimo laikytis. Aplamai mes privalom rinktis tuos dūsavimus ir maldavimus, per kuriuos daugiau Dievo malonių gauname ir kurie mūsų sielai naudingiausi esti.

4. Juo toliau mes pažengsim vidujiniame gyvenime, tuo labiau lengvės mūsų maldos. Ši taisyklė tinka ir dūsavimams. Pradėdami vidujiniu gyvenimu gyventi, mes mėgstame atmainingumą. Vienok nežymiai mūsų dūsavimai mažėja, kol pagaliau mes pasiliekam tik prie vieno. Apie šv. Leonardą a Porto mes žinom, kad tūkstančių tūkstančius kartų vis tą patį sakydavo: „O mano Jėzau, pasigailėjimo!“ Šv. Pranciškus Asižietis nuolat kartodavo savo numylėtą maldelę: „Mano Dievas ir mano viskas!“ Šv. Peliksas Kantalizietis ir T. Martinezas, Peru šalies apaštalas, kiekviename nuotyky sakydavę savo pamėgtąjį Deo Gratias — Garbė Dievui!

2. Trumpi atsidūsėjimai.

Atsižvelgdami į dūsavimų ir maldavimų turinį, kreipkime domę gyvendami Dievo akyvaizdoj į sekančias maldeles.

Mąstant apie Dievo akyvaizdą, geriausis atsidūsėjimas yra p a g a r b o s a k t a s. Taigi mes sakome: „V. Dieve! Tu esi čia: maldauju tad Tave!“ Ir šio Dievo pagarbinimo svarbumas tame yra, kad mes Jį išpažįstame kaipo aukščiausį savo Viešpatį ir pasiduodame Jo valdžiai. Užtat tas aktas galima ir šiais žodžiais išreikšti: „O mano Dieve! Tu esi prieš

mane. Aš pažįstu Tave, kaipo aukščiausį savo Viešpatį. Ir aš Tau atsiduodu su viskuo, kas tik aš esu ir ką tik aš turiu!“

Jeigu gi mes norim mąstyti ne vien tik apie Dievo akyvaizdą, bet norim ir Jo tobulybes įsivaizdinti arba Jo veikimus prisiminti, tuomet mes galime savo dūsavimus kreipti į kokią nors Dievo tobulybę bei Jo veikimą. Ir čia mes turime kuodidžiausį pasirinkimą, kuriame visuomet rasime savo širdžiai atitikimą.

Taigi sakydami: „Čia yra amžinasis Dievas“, mes galime melstis: „Amžinasis Dieve, apsaugok mane nuo nelaimingos amžinasties!“ arba ir taip: „O amžinasis Dieve, duok man savo malonės, kad aš vien amžinasčiai gyvenčiau!“ arba dar šitaip: „O amžinasis Dieve, aš jau stoviu prie amžinasties vartų, suteik man geros mirties malonę!“ Kuomet gi mes sakome: „Čia yra visagalingasis Dievas“, tuomet galime taip melstis: „O galingasis Dieve, padėk man visuose mano varguose ir kovose! O galingasis Dieve, visą savo viltį padedu Tavo Visagalybėj!“ Ir sakydami: „Čia yra šventasis Dievas“, mes kalbam: „O šventasis Dieve, padaryk, idant aš Tavo akyvaizdoj nenusidėčiau! O šventasis Dieve, padaryk mane šventu! O šventasis Dieve, suteik man didžiausį norą šventu likti ir stiprink mane, idant visomis jiegomis veržčiaus prie šventumo!“

Klūpėdami prieš Jėzų švenč. Sakramente ir apmąstydami Jo dorybes, arba Jo gyvenimo nuotikius, arba šaukdamies Jėzaus Vardo bei Jėzaus Širdies litanijų žodžiais, randame daug medžiagos dūsavimams ir maldavimams. Taigi mąstydami: „Čia yra nuolankusis Jėzus“, mes galim trumpai pridėti: „Duok ir man, o Jėzau, nuolankią širdį!“ Kuomet sakome: „Čia gyvena Jėzus, kurs už mane ant kryžiaus mirė“, galime sušukti: „O mano prikryžiuotoji Meile, aš myliu Tave! O Jėzau, leisk man mirti dėl Tavo meilės, kaip Tu mirei dėl mano meilės!“ Apmąstydami gi li-

tanijos žodžius: „O Jėzau, vargdienių Tėve!“ maldaukim: „Pasigailėk mūsų!“ arba „Žiūrėk, o Jėzau, aš esu kūnu ir siela vargšas, būk mano Tėvas ir gelbėtojas!“

Prisimindami gi mumyse gyvenančią šventąją Dvasią, maldaukim Jos suteikti tų dovanų bei vaisių, kuriuos mes tik ką peržiūrėjom. Užtat kalbėdami: „Manyje gyvena išminties Dvasia“, pridėkim: „Padaryk mane išmintingu ir išmokink mane niekinti žemiškus dalykus, o mylėti dangiškus“. Kada gi mes sakome: „Manyje gyvena ištikimumo Dvasia“, tada šitaip maldaukim: „O ištikimumo Dvasia, padaryk mane ištikimu mažmožiuose ir paklusniu Tavo įkvėpimams!“

Siela, norinti šventa likti, neprivalo perstot Dievą maldavusi, Jo malonės siekusi. Nes be nuolatinio šaukimo ir prašymo pagalbos ne daug pasiekiama veržiantis prie šventumo. Užtat patartina, ypač pradedantiems Dievo akyvaizdoj gyventi, kad jie savo mintyse apie Dievo visur buvimą ir apie Jo tobulybes ypatingu pamėgimu naudotųsi karštais maldavimais. Tik tokiu būdu trumpais atsidūsėjimais susilaukiama Dievo pasigailėjimo ir Jo malonės.

3. Atsidavimas Dievui, geros mintys, dvasiškoji Komūnija, atnaujinimas apmąstymo punktų.

Kiekvienas žmogus, kurs sąžiningai eina prie tobulybės, privalo dažnai žadinti savyje atsidavimą Dievui, geras mintis, priimt dvasiškai Komūniją ir rengtis prie greitu laiku priimtinos Komūnijos, o taipogi privalo dažnai prisiminti svarbiuosius ankstybo apmąstymo punktus. Tokie dievoti asmenys privalo vakarais visuomet prisipažinti, kad per daug apsileidę buvo per dieną tų tiesų žvilgsnių, visai neprisimindami jų.

1. Tikras dievotumas yra *visiškame atsidavime Dievui*. Taigi tikrai dievotas asmuo yra tas, kurs visiškai Dievui yr atsidavęs. Ir ištikrųjų, tikras ver-

žimasis prie tobulybės yra tame, kad mes kaskart labiau Dievui atsiduodame ir pasišvenčiame. Užtat su vidujiniu įtitikrinimu kalbėkim tą gražią šv. Ignoto maldelę, kurią taip sunkiai kartoja netobulos sielos, nes ne širdingai meldžias: „Priimk, o Viešpatie, visą mano liuosybę. Priimk mano atmintį, mano supratimą ir mano visą valią“. Kad nepamirštumėm tos tiesos, jog mes visiškai Dievui priklausom ir užtat tik Jam vienam gyventi privalom, kuodažniausiai atnaujinkim mintį apie atsidavimą Dievui. Prisiminkime kiekvieną valandą, jog mes stovime akyvaizdoj Švenč. Trejybės ir, puolę dvasioj bei tikrumoj žemėn, tarkim: „O trivienasis Dieve, kurs čionai esi, pasišvenčiu ir atsiduodu Tau visas ir su viskuo, kas tik aš esu ir ką tik turiu. O trivienasis Dieve, imk mano sielą savo nuosavybėn ir niekados jos nebepaleisk. O trivienasis Dieve, pakeisk mane ir visa kas yr mano sulyg savo švento pamėgimo. Tik to vieno Tavęs maldauju, kad pakreiptumei ir valdytumei mano gyvenimą taip, kad aš greičiau šventas likčiau“.

2. Šv. Paulius ragina: „Ar valgot, ar geriat, ar ką kita darot, viską Dievo garbei darykit“ (I Kor. 10, 31). Užtat labai gražus yra krikščioniškas paprotys kas rytas savo maldose pasižadėt per visą dieną Dievo garbei sulyg Jo šventos valios visa daryti ir kentėti, kalbėti ir mąstyti. Prityrimas vienok rodo, kad neatsižvelgiant šių rytmetinių minčių, dienos bėgy mes dažnai ką darome, kalbame ir mąstome, kas ne Dievo garbę didina, tik iš mūsų prigimtų ir nuodėmingų pabūdžių paeina. Tobulos sielos šią ydą nukariauja tuomi, kad jos per dieną dažnai atnaujina g e r a s m i n t i s ir reiškiais žodžiais nusikrato tų nuodėmingų ir blogų dvasios stovių. Tai neapsakomai geras darbas ir kiekvienam patartinas. Tačiau mes neprivalom jo palikti aklam likimui, bet griežtai pasiskirti valandas, kuriomis mes atnaujinsim geras mintis. Mes galim tai daryti, kaip tas nuošalietis, kurs prieš kiek-

vieną darbą trumpai statydavęs save Dievo akyvaizdon ir atnaujindavęs geras mintis: „Aš elgiuos kaip šaulys, kurs, pirm negu taikslan šaut, truputį sustoja, nutilsta, gerai taikslan įsižiūri ir tik tada lanką paleidžia. Taip ir aš truputį sustoju prieš savo darbą, įsižiūriu gerai į savo tikslą, būtent į Dievą, kurio garbei aš manau darbuotis, ir tik tuomet imuos darbo“. Bet mes galime taipogi ir kiekvieną valandą įsivaizdinti Dievo akyvaizdą ir pasižadėt kiekvieną valandą ir visą savo gyvenimą Jo garbei darbuotis ir kratytis nuo visokios Dievui nepatinkančios minties.

3. Spirago savo katekizme taip sako: „Vienas asmuo, kurs buvo pasmerktas bado mirtin, galėjo išpažintį atlikti, bet negalėjo Komūnijos priimti. Puola jis prieš altoriaus Sakramentą ir sako: „O V. Jėzau, kurs čia esi duonos pavidale! Mano siela trokšte Tavęs trokšta. Bet aš negaliu Tavęs regimai priimti. Užtat ateik neregimu būdu pas mane. Juk Tu esi visagalis ir gali tai padaryti“. Ir tu panašiai kalbėk, o priimsi dvasiškai Komūniją.

Dvasiškoji Komūnija ne sunki. Užtenka valandėlės susitelkt dvasioj, stot altoriaus Sakramento akyvaizdoj ir tart: „O V. Jėzau, ateik mano širdin!“ Tai mes galime daryti laike šv. Mišių, priimant kunigui šv. Komūniją, arba Švenčiausiąjį aplankant. Net kiekvieną dienos valandą galima dvasiškai imti komūnija. Juo dažniau tai darysim, tuo geriau bus... Dvasiškoji Komūnija yra geriausis prisirengimas prie tikrosios Komūnijos. Jėzus pasaulin tol neatėjo, kol didelio Jo reikalavimo nebuvo. Ir dabar Jėzus nenoromis eina ton sielon, kuri Jo neprisirengus laukia“ (III, 69).

Šis patarimas kiekvieną valandą priimt dvasiškai Komūniją yra labai brangintinas toms sieloms, kurios nori išmokt Dievo akyvaizdoj gyvent. Ir jis yra ne sunkus. Reikia tik tą valandą, kuomet prisimenama Jėzaus buvimas altoriaus Sakramente, sužadint savyje

tvirtą norą ištikrųjų priimti šv. Komūniją. Dievoti asmenys, kurie turi laimės kasdieną eit prie Dievo Stalo, privalo kuodažniausia dienos bėgy prisiminti šv. Komūniją ir įsivaizdinti, kad rytoj vėl turės laimės tuo valgiu pasisotinti. Bet tokie asmenys, kad ir geriausiai per dieną mąsto apie priimtą šv. Komūniją, gali įkristi pavojun lengvamaniškai ir tik iš papročio eiti prie Dievo Stalo; taigi, neatsižvelgiant jų kasdieninio šv. Komūnijos priėmimo, gali pasilikti senose ydose. Užtat būtų gera, kad tokie asmenys kiekvieną valandą mąstytų apie Švenč. Sakramente esantį Jėzų ir nuolat Jam dėkotų, jogei Jis teiksis iš ryto pas juos ateiti, ir karštai maldautų, idant Išganytojas ir rytoj pas juos ateitų. Šiuo maldavimu labai lengvai užsibaigia dvasiškoji Komūnija.

4. Šv. Pranciškus Salezietis savo Filoteoj rašo: „Kas nuo ryto linksmai po gražų sodą vaikštinėja, tas neišeina iš jo patenkintas, jeigu nenusiraškė kokios nors gėlelės, kuria galėtų visą dieną džiaugtis. Panašiai ir tu, Filotea, privalai pasigaminti iš apmąstymo grobį ir pasirinkti dvi, tris mintis, kurios tvirčiau prigytų tavo dvasioj ir tavo širdį sujudintų, kad tu galėtumei laikas nuo laiko jas per dieną prisiminti ir savo pasižadėjimuose tvirtėti“ (II, 7). „Po apmąstymo, Filotea, labai naudinga tvirtai įdiegti savo dvasion ir širdin pasirinktas tiesas, idant progai atsitikus, tu lengvai galėtumei jas iššaukt. Tame yra svarbiausis vidujinės maldos vaisius. Be jo nėra naudos, bet nuostolis“ (II, 8). Šis šv. Pranciškaus patarimas, prisiminti dienos bėgy rytmetinį apmąstymą ir jame padarytus pasižadėjimus, mums nieko negelbės, jei mes jo nepildysim ir tų minčių apie rytmetinio apmąstymo punktus nekartosim. Taigi ir čia reikia griežtai pasiskirti laikas. Kiekvieną valandą turime prisiminti mumyse esančią Šv. Dvasią, privalome mąstyti apie apmąstymo punktus, maldauti Šv. Dvasios idant Ji padėtų mums tuos punktus pildyti. Taigi mes turime

taip melstis: „O Šv. Dvasia, kuri manyje esi, maldauju Tavęs, būk mano vadovu vidujiniame gyvenime ir padėk, idant šioj valandoj klausyčiau Tavo įkvėpimų. Padėk ištikimai atlikti pasirinktus rytmety pasižadėjimus“.

4. Meilės, nusižeminimo, ištikimumo ir kitų dorybių aktai.

Labai geras yra dalykas, mąstant apie Dievo akyvaizdą, žadint savyje kokios nors dorybės aktą.

1. Pirmojoj vietoj stovi Dievo meilės aktai. Štai svarbiausieji: Dievas reikia už viską augščiau laikyti, Jo tobulybėmis ir prakilnumų džiaugtis, jo šlove rūpintis, o įžeidimu liūdėti. Įsivaizdinant Dievo akyvaizdą ir mąstant apie Jo tobulybę, argi neužsidegs savaime mūsų širdis ir neišsilies karštais Dievo meilės jausmais? Ar gi mes tuomet neprivalome šaukti: „O didysis, galingasis, šventasis Dieve, kurio akyvaizdoj aš stoviu, myliu Tave už viską labiau, kaipo savo augščiausį, geriausį labą. O mano Dieve, džiaugiuos Tavo tobulybėmis. O Dieve, trokštu, kad Tu kaskart daugiau būtumei mano ir kitų garbinamas ir mylimas. O Dieve, labai man skaudu, kad aš Tave savo nusidėjimais taip dažnai įžeidžiu. Labai man gaila, kad taip daug žmonių Tau netarnauja, bet Tave niekina ir įžeidžia!“ Čia galima padaryt pasižadėjimą, viską del Dievo meilės daryt ir kentėt ir išreikšt norą Jį danguj regėti ir amžinai Juo gėrėtis.

2. Mintis apie Dievo akyvaizdą sukelia mumyse nusižeminimo aktų. Šv. Pranciškus Asyžietis, prisimindamas Dievo akyvaizdą, nuolat ir nuolat šaukdavęs: O Dieve, kas esi Tu, ir kas esu aš? Kaip šv. Pranciškus, taip ir visi šventieji apsvarstydavo Dievo akyvaizdoj savo menkumą ir nuodėmingumą, palygindami save su Dievo didenybe ir šventenybe.

Taigi ir mes panašiai kalbėkim, prisimindami Dievo akyvaizdą: O Dieve, kas esi Tu, o kas aš esu? O patys sau atsakydami, tarkim: „Dieve, Tu esi mano Sutvėrėjas ir Viešpats, o aš esu Tavo sutvėrimas, kurs visame nuo Tavęs priklausau ir nieko be Tavęs negaliu. Aš esu Tavo sutvėrimas, kurį Tu sutvėrei kaipo įrankį savo šlovei, kurio Tu vienok nereikalauji ir kiekvienu laiku sulig savo noro gali atmest jį, kaipo nenaudingą daiktą. O Dieve, Tu esi triskart šventas, o aš didžiausis nusidėjėlis, kurs dėlei savo nusidėjimų stoviu užgėdintas Tavo priešaky. Aš esu nelaimingas nusidėjėlis, vertas Tavo bausmės, o nevertas Tavo malonių. O Dieve, Tu esi neapsakomai tobulas, o aš begaliniai netobulas! Ir vienok aš esu išdidus ir puikus. Atleisk man šitą kvailybę, išnaikink manyje šitą puikybę ir suteik man nužemintą ir nuolankią širdį. O Dieve, Tu esi amžinas, o aš laikinai tegyvenąs Tavo tvarinys. Tu esi vertas garbinimo, o aš paniekinimo! Tu esi neatsimainąs, o aš nepastovus ir pasižadėjimuose neištveriąs! Tu esi visagalis, o aš silpnas bejiegis vabalėlis! Tu esi visažinąs, aš gi prasčiausis žmogelis! Tu esi išmintingiausis, o aš niekam vertas ir pilnas klaidingų manymų! Tu esi visų švenčiausis, aš gi didžiausis pasaulio nusidėjėlių! Tu esi teisus, o aš pilnas neteisybių sprendimuose ir darbuose! Tu esi ištikimiausis, aš gi esu neištikimas tarnas, kurs savo švenčiausius prižadus laužau! Tu esi gailestingiausis, o aš pilnas savymeilės! Tu esi neapsakomai geras, o aš negailestingas, aštrus ir neužjaučiąs reikalaujančių! Tu esi romus, aš gi pilnas nekantrumo ir nepakenčiu jokio pažeminimo!

Tu esi mano amžinasis Teisėjas, o aš nelaimingas nusikaltėlis, kurs privalo vien drebėti prieš Tavo akyvaizdą! Tu esi mano Dievas, amžinoji šviesa, kurią aš privałau danguj regėt, o aš esu nelaimingas nusidėjėlis, kurs pragarą nusipelniau!“

Mes niekuomet tobulais neliksim, jeigu nesižemin-

sim. O lengviausi ir pasekmingiausi nusižeminimo priemone yra dažni ir nuoširdūs pasižeminimai visuresančio Dievo akyvaizdoj.

3. Visus savo nusižeminimus mes privalom baigti tvirtais Dievu pasitikėjimo aktais, kad išpažinimas savo menkumo ir nuodėmingumo neįvestų mus visiškan nusiminiman. O Dievu pasitikėjimo pamatas yra tvirtame įsitikrinime, jog Dievas yra gailestingas ir mus neapsakomai myli. Užtat mes privalome nuolat šiomis mintimis persiimti: „Dievas mane myli, neatsižvelgdamas į mano nuodėmes. Mylėdamas mane Jis atleido visus mano nusidėjimus ir nepaskaitė jų mano pražudymui. Dievas nežiūri į mane kaipo į nusidėjimuose paskendusį, bet kaipo į tą, kurs dabar jo malonėje esu. Jeigu tad Dievas myli mane, Jis nori mane šventu padaryti, neatsižvelgdamas į visus mano nusidėjimus. Dievas mano gyvenimą taip tvarko, kad viskas, ką tik aš begyvendamas sutinku, yra priemonė mano pašventinimui. Kryžiuose ir kentėjimuose aš privalau Dievu pasitikėti, ištikimas būti. Kiekvieną kryželį, kiekvieną išmėginimą, kiekvieną maldos sunkumą, kiekvieną ligą ir nužeminimą, kiekvieną nepasisekimą del to Dievas ant manęs leidžia, kad aš kaskart labiau valyčiaus nuo visų savo ydų ir greičiau su Juo susivienyčiau". O kaip toli pažengtumėm mes gerame, jei dažnai prisimintumėm Dievo akyvaizdą ir su mumis esančiam Dievui sakytumėm: „O Dieve, Tu myli mane, nežiūrint mano nusidėjimų! Tu myli mane ir prispaudimuose ir kančiose, užtat noriu Tau ištikimas būti ir Tavyje viltį turėti!" Sielos, siekančios tobulybės, del to pažangos nepadaro, jogei silpnai Dievu pasitiki ir nuolat tik aimanuoja, būk Dievas joms nusidėjimų neatleidžiąs.

4. Daugelis dievotų asmenų turi paprotį ne vien pasiskirtąjį šventąjį ypatingu būdu kas mėnuo garbint, bet ir pasiskirtoj dorybėj lavintis. Tai galime lengvai sujungti su mokinimosi Dievo akyvaizdą prisi-

mint. Pirma prisimename Dievo akyvaizdą, o paskui sužadiname savyje trumpesnių ar ilgesnių lavinamosios dorybės aktų. Tačiau dar kartą reikia pabrėžt, kad pirm visų dorybės aktų ir pageidavimų privalome atsiminti Dievo akyvaizdą ir kad šitie dorybės aktai privalo būt į Dievą kreipiami.

Kad palengvinus šios knygelės skaitytojui pasirinkti mėnesinę lavinimos dorybę, paduodama čia kiekvienam mėnesiui atskira dorybė. Tik pastebiama, kad kiekvienas ją gali pasirinkt sulyg savo skonio, patikimo. Sausiui patariama pasirinkt siekimas prie tobulybės, vasariui meilė Dievo, kovui atsižadėjimas ir kantrybė kentėjimuose, balandžiui sutikimas su Dievo valia, gegužiui Dievo Gimdytojos Marijos garbinimas, birželiui nusižeminimas, liepos m. švelnumas ir gerumas apsiėjime su žmonėmis, rugpiūčiui uolumas, rugsėjui dėkingumas už Dievo dovanas, spalių m. maldos meilė, lapkričiui geras atlikimas savo pilietiškų pareigų, gruodžiui ištikimumas Dievui ir siekimas dieviškųjų gėrybių.

5. **Pasikalbėjimas su Dievu.**

Šventieji ir dvasiškieji mokytojai labai pataria įsivaizdinti Dievą kaipo su mumis stovintį ir kalbėtis su Juomi, kaip vaikas kalbasi su savo tėvu, draugas su draugu, apie viską, kas tik mums nutinka ir kas tik mums širdy guli. Štai ką tuo žvilgsniu T. Rogacci rašo: „Mes privalom taip atvirai su Dievu kalbėtis, kaip žmogus šnekasi su savo draugu. Taigi mes taip su Dievu kalbėkimės, kaip šnekamės su ištikimiausiu draugu, kaip kalbamės su savo dvasiškuoju tėvu, pilnu malonumo mums ir meilės. Žodžiu, kalbėkimės su Dievu taip, kaip paprastai kalbamės su ištikimiausiu asmeniu, atidengdami jam visas dvasios paslaptis, nes žinom, kad jis neapsakomai mus myli ir visame mūsų labu rūpinas.

Bet gali manęs kas paklaust: apie ką gi visą dieną aš privalau su Dievu kalbėti? Aš atsakau: O gi pasakyk man, brolau, apie ką tu šneki ištisas valandas su savo draugais ir pažįstamais? Aišku, jog tu kalbi apie tokius dalykus, kurie tau ir jiems rūpi, arba apie tokius nuotikius, kurie tave ir kitus žmones paliečia. Ir kas gi tau užgina panašiu būdu ir apie panašius dalykus kalbėtis su Dievu, kurs daug arčiau tavęs yra, negu tavo draugai ir bendradarbiai, kuriuomi tu, dėlei Jo neapsakomo maloningumo ir dėlei Jo visiško mums atsidavimo, labiau gali pasitikėti? Taigi tam paprastam pasikalbėjimui tu gali viską pasirinkti, ką tik tu matai, girdi ir dirbi, kas tik tau sąmonėn ateina, džiaugsmą ir skausmą, visus savo laikinus ir dvisiškus troškavimus, visas pagundas, sunkumus ir nepasisekimus gerume, visus abejojimus, visus sielos jausmus ir sujudimus. O kaip daug ir įvairios medegos! Be to, tu pasikalbėjimą su Dievu gali visur pradėti ir gali Jam dalyką taip išdėstyti, kaip paprastai darai su ištikimiausiu draugu. Bet privalai domiai klausyt, ką Jis tau savo dangiška išmintimi gali atsakyt, kad galėtumei pats suprast, ką tu turi daryt ir ką iš to išvest. (Tik nereikia, žinoma, manyt, kad Dievas tikrai, žodžiais į mus prakalbės!)

Tu gali kalbėt su savo dangiškuoju Tėvu ir Draugu apie kiekvieną dalyką, pav., apie savo pagundas, nupuolimo progas, apie atgrasą gerume, apie savo kasdienius užsiėmimus, kūniškus kentėjimus, nuliūdimus, apie dvasiškas abejones ir prislėgimus — žodžiu, apie viską gali su Dievu kalbėtis, kas tavo gyvenime laimingo ar nelaimingo nutinka. Ir tuos pasikalbėjimus tu gali daryt ne vien trumpesnėmis valandėlėmis, bet ir ilgomis valandomis. Teisingai sako šv. Augustinas, kad meilė yra didelis daiktas, kuriuo siela ištikimiausiai prie Dievo prisiartina, prie Jo laikos ir atvirai Jo visų dalykų klausinėja, patarimo ieško.

Aš nieko nematau sunkaus tokiame pasikalbėjime asmeniui, kurs vidujiniai yra Dievu užsiėmęs. Mano nuomone, toks užsilaikymas yra taip malonus ir taip saldus, kad jau pati mintis apie tai privalo mus uždegt. Juk iš vienos pusės negali būti nieko labiau pageidaujamo, kaip tikras ir atviras draugas, kuriam, kaip sako šv. Ambrozius, galima būtų savo širdis atvert, savo paslaptis atidengt ir kaipo antram „aš" save pavest. O iš antros gi pusės, nėra kito ištikimesnio ir brangesnio draugo, kaip Dievas, kurs mus taip labai myli (ibid. II. 17 persk.).

Taipogi ir šv. Alfonsas paduoda mums labai gražių nurodymų, kaip mes privalom daryti pasikalbėjimus su Dievu apie savo kasdienius įvykius. Jis rašo:

„Jeigu tave kas kankina, ar liga, ar pagundos, ar persekiojimai arba kitas koks priešingumas, tuojau šaukis Viešpaties gelbstančios rankos. Užtenka taip Jam savo nelaimę išdėti: Žiūrėk, o Viešpatie, kaip aš kenčiu! Ir Dievas tave tuojau paguos arba mažiausiai tave pastiprins, kad tu kantriai galėtumei kentėjimus pakelt. O tas tau bus daug naudingiau, negu kad Jis tave visai paliuosuotų iš kentėjimų. Pasidalyk su Dievu visomis tave kankinančiomis mintimis, taipogi atidengk Jam tave kankinančią baimę ir nuliūdimus ir tark: O mano Dieve, Tavyje mano visa viltis. Aukoju Tau šias savo nelaimes ir atsiduodu visiškai Tavo šventai valiai. Pasigailėk manęs ir pašalink mane slėgiančias kančias, arba suteik man stiprybės jas pakelt".

„Jeigu tave abejonės vargina, daryk taip, kaip paprastai geri draugai elgias, bendrai pasitardami apie savo reikalus. Parodyk gerajam Dievui panašiu būdu savo Jam ištikimumą, maldauk patarimo ir apšvietimo, kad tavo nutarimai vyktų sulyg Jo patikimo, ir sakyk Jam: Viešpatie, pamokink mane, ką turiu daryt ir ką atsakyt, idant Tau pamėgčiau! Aš pasirengęs daryt viską, ką tik Tu man įsakysi: sakyk, Viešpatie, nes klauso Tavo tarnas!"

Gavęs malonų atsakymą, nedaryk kaip tos neištikimos ir nedėkingos sielos, kurios prispaudime Dievo šaukias, o laimėj Jį užmiršta ir apleidžia. Kuogreičiausiai parodyk Dievui savo ištikimumą ir savo džiaugsmą, kuomi ir Jis taip džiaugias. Dalinkis tuojau su Juomi savo džiaugsmu, šlovink ir dėkok Jam, nes viskas yra Jo gerumo dovana. Džiaugkis, kad tu Dievui skolingas likai. Pagaliau pavesk Jam visą savo laimę ir savo džiaugsmą: „Linksminsiuos Dievuje, savo Išganytojuje! Garbė Viešpačiui, kurs mane apdovanojo!"

Suklydęs, pakelk tuojau akis prie Dievo, sužadink savyje meilės aktą, išpažink Jam savo nusikaltimą ir, tikėdamos dovanojimo, sakyk Jam: „Žiūrėk, o Viešpatie, tas, kurį tu myli, serga! O Viešpatie, ta širdis, kurią Tu myli, serga ir žaizdose paskendusi. Išgydyk mano sielą, Viešpatie, nes Tau nusidėjau. Juk Tu, Dieve, jieškai metavojančių nusidėjėlių. Štai, prie Tavo kojų klūpo nusidėjėlis, kurs Tavęs jieško, padaręs klaidą. Ką gi aš dabar privalau daryti? Juk Tu, o Dieve, nenori mano nusiminimo. Tuo pačiu, kad aš nusidėjau, Tu mane nori pataisyti. Aš myliu Tave ir dabar. Taip, aš Tave myliu visa širdimi. Gailiuos, o Dieve, Tave įžeidęs ir prisižadu daugiau taip nebedaryti. Juk Tu, gerasis Dieve, esi maloningas ir gailestingas, atleisk man ir duok, kaip Magdelenai, išgirst tuos žodžius: „Atleisti tau tavo nusidėjimai!" ir suteik man malonės ateity Tau ištikimai tarnaut" (Būdas draugavimo su Dievu, n. 15, n. 24, n. 19, n. 22).

Ir šv. Marija Magdalena iš Pazis duoda mums gražių nurodymų, kaip mes laike maldos privalom kalbėtis su Dievu. „Pirm negu tu eisi gult, sako ji, pabučiuok J. Kristaus kojas, atsiduok į Jo rankas ir maldauk, kad Jis tave paslėptų savo šono žaizdoj ir kad savo meilės ugnimi sunaikintų tavo nusidėjimų rūdis. Aukok Dievui tą ramybę, kokia tu nori naudotis, pagarbink tą ramumą, kokiu Išganytojas pasi-

žymėjo. Aukok Viešpačiui tas naktis, kurias Jis maldoj paleido, vietoj tos maldos, kurią tu šiuo laiku turėtumei atlikt. Nusirėdydamas aukok tą veiksmą, vienydamas jį su anuo, kurį Jėzus atliko, nusirėdydamas, ant kryžiaus gulti. Jis rėdėsi didžiausiame skausme, o tu nusiimi drabužius, ramiai pailsėt. Prašyk Jėzaus, kad Jis tau padėtų nusivilkt senąjį žmogų, kurs dar taip labai tavyje žymus. Prieš užmigsiant, atsiduok Dievo prieglobstin ir maldauk, kad Jis tave per tą naktį sergėtų. Pagaliau prisimink apmąstymo punktus rytdieniui ir ramiai užmigk J. Kristaus šono žaizdoj" (Apie bendravimą ir susivienijimą su Dievu).

Ką jaunesnieji šventieji ir dvasiški mokytojai augščiau paduotu būdu mus mokina, tą jau 13 amž. šv. Albertas Did. yra trumpai aprašęs ir karštais žodžiais pataręs: „Nieko nėra didesnio ir geresnio, kaip kiekviename nuliūdime bei pasisekime užsidaryti savo sielos slaptame kambary ir tenai šauktis J. Kristaus, to pagundose ir prispaudimuose Gelbėtojo ir, išpažinus nusidėjimus, nusižemint ir šlovint Dievą Tėvą, kurs baudžia ir paguodžia; o po to viso, mielai priimt iš Apveizdos rankos viską, kaip gera, taip ir bloga, kaip sau, taip ir kitiems skiriamą. Šio pasielgimo toki bus pasekmė: nusidėjimai bus atleisti, sielos kartumas pašalintas, saldumas ir tikrumas suteiktas, malonė ir pasigailėjimas įpiltas, pasitikėjimas Dievu įgytas ir sutvirtintas ir neapsakomas džiaugsmas Dievuje pasiektas" (De adhaerendo Deo, cap. 14).

6. Maldelės iš Šv. Rašto žodžių.

Kaikurie dievoti asmenys maldeles ir karštus dūsavimus ima iš Šv. Rašto žodžių. Šv. Pranciškus Salezietis pastebi, kad ypač Psalmių ir G. Giesmės žodžiai daro didelio įspūdžio į širdį (Filotea II, 13). Čia paduodame ištisą eilę žodžių iš Psalmių ir G.

Giesmės ir pridedame kelias ištrauktas iš N. Testamento.

„Pasigailėk manęs ir išklausyk mano maldos“ (Ps. 4, 2). „O Viešpatie, nebausk manęs savo supykime ir neplak manęs savo rūstybėj“ (Ps. 6, 2). „Pasigailėk manęs, o Viešpatie, nes silpnas esu“ (Ps. 6, 3). „O Viešpatie, mūsų Dieve, kaip stebūklingas yra Tavo Vardas visoj žemėj“ (Ps. 8, 2). „Pažvelgk ir išgirsk mane, o Viešpatie, mano Dieve“ (Ps. 12, 1, 3). „Užlaikyk mane, o Viešpatie, nes pasitikiu Tavimi“ (Ps. 15, 2). „Sergėk mane Savo sparnų paunksmėj nuo bedievių, kurie mane kankina“ (Ps. 16, 9). „Noriu Tave mylėt, o Viešpatie, mano stiprybe. Viešpats yra mano tvirtybė, mano priebėga ir mano Gelbėtojas... O mano Dieve, apšviesk mano tamsybes“ (Ps. 17, 2, 29). „Nuo mano paslėptų nusidėjimų nuvalgyk mane“ (Ps. 18, 13). „Viešpats yra mano Ganytojas, ir nieko man nestokoja... Jei aš ir mirties šešėlin nueisiu, nieko pikto nebijosiu, nes Tu esi prie manęs“ (Ps. 22, 1, 4). „Parodyk man, o Viešpatie, savo kelią ir mokink mane savo tako... Neatmink mano jaunystės nusidėjimų ir mano nežinojimo... Pažvelk į mano pažeminimą ir mano vargą ir atleisk man visus mano nusidėjimus“ (Ps. 24, 4, 7, 18). „Viešpats yra mano šviesa ir mano išganymas, ko aš turiu bijot? Viešpats yra sergėtojas mano gyvenimo, nuo ko aš turiu drebėt?.. Vieno prašau Viešpaties ir to tejieškau, kad Jis leistų man visas gyvenimo dienas praleist Viešpaties namuose... Būk mano Gelbėtojas, neapleisk manęs ir nepaniekink, o Viešpatie, mano Išganytojau“ (26, 1, 4, 9). „Tebūna šlovinamas Viešpats, nes Jis išklausė mano maldavimo balso“ (Ps. 27, 6). „Tavyje, o Viešpatie, visa mano viltis, į amžius nebūsiu užgėdintas... Į Tavo rankas pavedu savo dvasią; Tu mane išgelbėjai, o Viešpatie, teisingumo Dieve“ (Ps. 30, 2, 6). „Pagailėk manęs, nes esu prislėgtas... Pasitikiu Tavimi, o Viešpatie, aš sakau:

Tu esi mano Dievas ir Tavo rankose yra mano likimas. O kaip didis yra tavo malonumas, kurį Tu laikai Tavęs bijantiems“ (Ps. 30, 10, 15, 20). „Aš noriu visuomet Viešpatį garbint! Nuolat tebūna Jo šlovinimas mano lūpose“ (Ps. 33, 2). „O Viešpatie, prieš Tave stovi mano norai ir aš neslepiu nuo Tavęs savo dūsavimų“ (Ps. 37, 10). „Tu esi mano Gelbėtojas ir Globėjas; o mano Dieve, negaišk“ (Ps. 39, 18). „Kaip elnis ješko vandens šaltinio, taip mano siela ješko Tavęs, o Dieve. Trokšta mano siela Dievo, Stipriojo, Gaivintojo. Kuomet gi aš nueisiu ir pasirodysiu Dievo akyvaizdoj?“ (Ps. 41, 2, 3). „Pasigailėk manęs, Dieve, sulyg savo gailestingumo ir sulyg savo gerumo didybės išnaikink mano nedorybes... Nukreipk savo Veidą nuo mano nusidėjimų ir išnaikink visas mano nedorybes.... Sutverk manyje gryną širdį, o Dieve, ir tiesos dvasią atnaujink mano viduje... Nestumk manęs nuo savo akyvaizdos ir neimk nuo manęs savo Šv Dvasios... Sugriaudintos ir nužemintos širdies nepaniekinsi Tu, o Dieve“ (Ps. 50, 3, 11, 12, 13, 19). „Aš esu elgeta ir pavargęs, o Dieve, būk prie manęs“ (Ps. 69, 6). „Ko gi aš daugiau norėčiau danguj ir žemėje, jeigu ne Tavęs?“ (Ps. 72, 24). „O kaip meilūs yra Tavo būstai, o galybių Viešpatie. Mano kūnas ir mano siela džiaugias Dievuje, Gaivintojuje... Laimingi, kurie Tavo būste gyvena, o Viešpatie: visais amžiais jie Tave šlovins... Geriau būsiu paniekintas mano Dievo būste, negu gyvensiu nusidėjėlių palapinėse“ (Ps. 83, 2, 3, 5, 11). „Ne mums, Viešpatie, ne mums, bet Tavo Vardui tebūna garbė“ (113, 9). „Ilsėkis, mano siela, nes Viešpats tau gera padarė“ (Ps. 114, 7). „Kuo aš turiu Viešpačiui atlygint už viską, ką Jis man yra padaręs!“ (Ps. 115, 3). „Viešpats yra gelbėtojas, nieko nebijau, ką tik man žmogus darytų... Tai yra diena, kurią mums Viešpats padarė; džiaugkimės ir linksminkimės“ (Ps. 117, 6, 24). „Aš esu Tavo, gelbėk mane!.. O kaip myliu Tavo įstatą,

Viešpatie: per ištisą dieną apie jį mąstau“ (Ps. 118, 94, 97). „Iš gilumos šaukiuos Tavęs, o Viešpatie! Viešpatie, išgirsk mano maldavimą“ (Ps. 129, 1). „Išmokink mane Tavo valią pildyti; nes Tu esi mano Dievas“ (Ps. 142, 2, 10). „O Viešpatie, kas yra žmogus, kad Tu jam apsireiški, arba kas yra žmogaus sūnus, kad Tu jį atmeni?“ (Ps. 143, 3). „Kiekvienas gyvas sutvėrimas tegarbina Viešpatį!“ (Ps. 150, 6).

Iš Giesmių Giesmės mes galime šias vietas pasirinkt: „Žiūrėk, kaip Tu esi gražus ir malonus, o mano Numylėtini“ (1, 15). „Žiūrėk, mano Numylėtinis į mane kalba: Kelkis, skubėk, mano drauge, mano balandėle, mano gražuole, ir ateik!“ (2, 10). „Mano Numylėtinis yra mano, o aš Jo, kurs esti tarp lelijų“ (2, 16). „Radau Tą, kurį mano siela myli; laikysiu Jį tvirtai ir nebepaleisiu“ (3, 4). „Balsas mano Numylėtinio: Atidaryk, mano sese, mano drauge, mano balandėle, mano nesuteptoji“ (5, 10). „Mano Numylėtinis yra išrinktas iš tūkstančių“ (5, 10). „Paimk mane kaip žiedą į savo širdį, padėk ant savo rankų; nes kaip mirtis yra tvirta meilė“ (8, 6).

Iš N. Testamento galima pasinaudot šiomis vietomis: „Mokytojau, aš Tave seksiu, kur Tu tik eisi“ (Mat. 8, 19). „Tikiu, o Viešpatie, gelbėk mano netikėjimą“ (Mork. 9, 23). „Tėve, nusidėjau dangui ir Tau, nesmi vertas vadintis Tavo sūnumi“ (Luk. 15,21). „Padidink mūsų tikėjimą“ (Luk. 17, 5). „O Dieve, būk man nusidėjėliui gailestingas“ (18, 13). „Jėzau, Sūnau Dovido, pasigailėk manęs! O Viešpatie, padaryk, kad aš regėčiau!“ (Luk. 18, 39, 41). „O Viešpatie! Aš įtikėjau, kad Tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, kurs atėjo pasaulin“ (Jon. 11, 27). „Tėve, viskas mano yra Tavo, ir viskas Tavo yra mano“ (Jon. 17, 10). „Mano Viešpats ir mano Dievas“ (Jon. 20, 28). „O Viešpatie, Tu viską žinai; Tu taipogi žinai, kad aš Tave myliu“ (Jon. 21, 17). „Viešpatie, ko nori, kad aš daryčiau?“ (Apd. 9,6). „Amžių Karaliui,

nemirštamam, nematomam, vieninteliam Dievui tebūna garbė ir šlovė per visus amžius. Amen" (I Tim. 1, 17). „Vertas esi, o Viešpatie, mūsų Dieve, gauti šlovę ir garbę, nes Tu viską sutvėrei" (Aps. 4, 11).

Be šių Šv. Rašto vietų galime karštiems dūsavimams naudotis ir Bažnyčios maldų ištraukomis. Bet kadangi tos maldelės yra beveik visur žinomos, čia jų neminėsim.

7. Priėjimas prie Dievo per sutvėrimus.

Šventieji keldavo savo dvasią prie Dievo per viską, ką tik regėdavo, girdėdavo bei pergyvendavo. Kuomet šv. Fulgencijus vieną kartą dalyvavo gotų karaliaus Teodoriko iškilmėse, jis to reginio buvo taip sujudintas, kad nejučiomis sušuko: „Jeigu jau žemiškoji Roma taip iškilminga ir šlovinga yra, kaip graži privalo būti dangiškoji Jeruzalė!" Šv. Bazilius yra pasakęs: „Rožė yra graži gėlė. Tačiau tame akymirksny, kuriame aš ja džiaugiuos, ji mane taipogi ir liūdina. Ji man primena nusidėjimus, del kurių žemė yra prakeikta auginti vien erškėčius". Šv. Pranciškus Asyžietis pamatė vieną kartą avį tarp ožkų ir ožių pulko ir tarė savo draugams: „Žiūrėkit, kaip romi ta avelė. Panašiai romus buvo kadaisia ir nuolankusis Jėzus tarpe Rašto mokytojų ir parizieju". Šv. Teresą prie maldos paragindavo lauko, vandens bei gėlių reginys. Per tuos visus daiktus ji pakeldavo širdį prie Sutvėrėjo ir garbindavo Jį, dėkodama už visas geradarybes ir maldaudama dovanoti visus nedėkingumus. Kuomet šv. Pranciškus Salezietis apžiūrinėdavo kokį medį, jis sakydavo: „O, kad mes ne vien medį, bet ir vaisius regėtumėm!" Šulinys primindavo jam tą malonės vandenį, kurį teikia mums Dievas.

Norint išmokti Dievo akyvaizdoj elgtis, reikia pratintis nuo regimų dalykų pasikelti prie neregimų ir nuolat stengtis prisimint Dievo akyvaizdą, padedant visiems sutinkamiems gyvenime daiktams. Šv. Alfon-

sas paduoda mums tuo žvilgsniu gerą pamokinimą. „Trečias būdas prisimint Dievo akyvaizdą yra tame, kad mes sutvėrimuose apmąstom Dievą, sutvėrimuose, kurie nuo Dievo paeina ir mums tarnaut Jo paskirti. Dievas yra vandeny, kurs mus girdo, ugny, kuri mus šildo, saulėj, kuri mums šviečia. Žodžiu, Dievas yra visuose daiktuose, kuriuos Jis mūsų naudai sutvėrė. Taigi, regėdami kokią gražią vietą, pav., puikų sodą, malonią gėlę, pamastykim, jog ant tų tvarinių spindi neapsakomos Dievo gražybės spindulys, kurs ir palaiko jų gyvybę. Kalbėdami gi su šventu bei mokytu vyru, prisiminkim, kad tai Dievas jam suteikė dalelę savo šventumo bei išminties. Kuomet gėrimės malonia muzika, patinkančiu skoniu, sotinamės valgiu bei gėrimu, neužmirškim Dievo, kurs tas dovanas mums teikia ir teikdamas trokšta, kad mes siektumėm nesibaigiančios dangaus linksmybės. Įprask tad, mano siela, visuose daiktuose matyt Dievą, kurs juose apsireiškia. Sužadink tad dėkojimo ir meilės aktus, mąstydama, jog Dievas nuo amžių tai nutarė daryt, savo Visagalybės stebūklus rodyt, kad mūsų meilę įgijus“ (Tikra Kristaus Sužieduotinė II, 3 persk. n. 3). Kas seks šiuos šv. Alfonso nurodymus, tas nepames Dievo del sutvėrimų, bet prie Jo prisiartins, ir viskas, ką tik begyvendamas sutiks, žadins jame Dievo meilę.

4 Perskyrimas.

Pamatinės taisyklės, mokinantis Dievo akyvaizdą prisiminti.

Gera siela, pradėdama mokintis Dievo akyvaizdą prisimint, sutinka tūkstančių sunkumų. Pradžioj jokiu būdu jai nesiseka dažniau pagalvot apie Dievo akyvaizdą. Neatsižiūrint į visus mėginimus, visuomet ji išsiblaško ir mintis nukreipia prie sutvėrimų arba savęs. Norint jai toliau žengt, dažniau ir ilgiau apie Dievo akyvaizdą pamąstyt, gimsta naujas sunkumas. Jos prie žemės linkstanti prigimtis be perstojimo priešinas Dievo prisiminimui. „Kam čia nuolat apie Dievą tik mąstyt?“ kužda jai pagunda. „Ištiesų, ar gi aš privalau atitraukt visas savo mintis nuo sutvėrimų, kurie man teikia tiek malonumo ir džiaugsmo, ir visą dieną vienam tik Dievui atsiduot?“

Visos šios pagundos ir sunkumai privalo mus tik sutvirtint ir kaskart padrąsint, prisimenant tą nugalėjimą, kokį mums duoda mokinimasis Dievo akyvaizdą prisimint.

1. Be nuolatinio Dievo akyvaizdoj elgimosi mes netapsim tobuli.

Tarp daugelio priežasčių, raginančių mus pratintis Dievo akyvaizdą prisimint, pirmiausi ir svarbiausi yra ši tiesa: Be nuolatinio Dievo akyvaizdoj

elgimos mes niekuomet netapsim tobuli ir šventi.

Norint tobulybę pasiekt, būtinai turime lavintis Dievo akyvaizdą prisimint. Pratinimasis Dievo akyvaizdą prisimint yra tiltas, per kurį mes turim pereit, jeigu norim pasiekti stebūklingą tobulybės šalį.

Šv. Alfonsas taip pradeda savo raginimą pratintis Dievo akyvaizdą prisimint: „Elgimasis, atmenant Dievo akyvaizdą, labai teisingai dvasiškųjų mokytojų pavadintas dvasiškojo gyvenimo pamatu" (Tikra Kr. Sužieduotinė, II, 3 persk. n. 3.). Be pamato negalima statyt jokio namo. Jei kas mėgintų taip statyti, namas tuojau sugriūtų lig tik didesnė vėtra pūstelėtų. Taip pat ir žmogus tol negali tikrai dvasišku gyvenimu gyventi, kol neišmoksta gyventi Dievo akyvaizdoj. Tai išmokęs, jis pradeda jau tikrai Dievui tarnauti. Tada šventumui pamatas esti jau padėtas, tobulybės pradžia padaryta.

Šv. Alfonsas tą pačią mintį išreiškia kitais žodžiais, kita forma. Jis sako, kad ir du kart į dieną daromas apmąstymas nesuvienys mus su Dievu, taigi nepadarys tobulais, jeigu tuo pačiu laiku nesipratinsim Dievo akyvaizdą prisiminti. Štai jo žodžiai: „Šitam nepertraukiamam su Dievu susirišimui (būtent, per meilę) neužtenka rytmetinio ir vakarinio apmąstymo. Atimk nuo vandens ugnį, sako šv. Jonas Auksaburnis, jis vel atauš. Užtat ir meilės ugnis reikia palaikyt ne vien apmąstymais, bet ir nuolatiniu Dievo akyvaizdos prisiminimu ir dažnu šiame gyvenime meilės aktų sužadinimu" (t. pat). Šv. Alfonsas šią mintį tikriausiai paėmė iš kasdienio prityrimo, t. y. prisižiūrėdamas į save patį ir į dievotas sielas.

Kol mes neįsitikrinsim, kad be nuolatinio Dievo akyvaizdos prisiminimo negalime tapt šventais, tol tuščios bus mūsų pastangos tapti tobulais. Delko taip yra?

1. Šv. Diadochas iš Photikos į tai atsako, tardamas, kad žmogus, nemąstydamas apie Dievą, nustoja visų gėrybių, kurias jis buvo gavęs iš apmąstymo apie Dievą. Jeigu mes norim palaikyt ir padaugint įgytas gėrybes, privalom be perstojimo Dievą atminty turėt. Štai jo žodžiai: „Kas nori savo širdį išvalyt, privalo ją nuolatiniu Jėzaus prisiminimu degint; jis privalo nuolat tuomi užsiimt ir visus savo veiksmus į tai kreipti. Tie gi, kurie nori pasiliuosuot iš savo vargingystės, privalo melstis ne tik paskirtais laikotarpiais, bet ir visuomet, nuolatos... Jeigu kas, norėdamas auksą nuvalyt, tik trumpam laikui krosny ugnį tepalaiko, sutirpęs auksas vėl priima pirmykštę išvaizdą. Taip dedas ir su tuo, kurs trumpai temąsto apie Dievą. Nes lyg tik jis atitraukia mintis nuo Dievo, tuojau nustojo viso to, ką pirma buvo įgijęs“ (De perf. spir. c. 97).

2. Geresnį to dalyko paaiškinimą duoda T. Skarameli. „Priežastis, rašo jis, del ko mes per apmąstymą Dievo akyvaizdos įgijam sielos gėrybę, yra aiški. Juo dalykas arčiau stovi savo priežasties, tuo jis yra tobulesnis savo esme. Taip, tas vanduo yra grynesnis, kurs arčiau stovi šaltinio, iš kurio jis išteka. Tuo didesnė kaitra, juo arčiau stovim ugnies, iš kur kaitra kyla. Ir tas spindulys yra šviesesnis, kurs arčiau saulės, iš kurios jis eina. Priešingai, tuo drumstesnis yra vanduo, juo jis toliau stovi nuo šaltinio, iš kurio išteka. Juo toliau stovime nuo ugnies, tuo mažesnę kaitrą jaučiame. Taip yra ir su mumis. Juo mes arčiau prieinam (žinoma, ne kūnišku, bet dvasišku būdu) prie Dievo, šaltinio visų tobulybių, tuo tobulesni liekam. Tai mes pasiekiam nuolatiniu prisiminimu Dievo akyvaizdos ir dažnais šventais dūsavimais. Priešingai, juo mes širdimi labiau nuo Dievo atsitoliname, tuo netobulesni ir niekingesni tampame. Ta tik šakelė duoda vaisių, kuri jungiasi su kamienu, nes kamienas yra jos veikimo priežastis. Tatai ir

krikščionis, norėdamas pasiekti tobulybės ir atnešti amžino gyvenimo vaisių, privalo, kaip galima labiau su Dievu vienytis ir nuolat Jo akyvaizdą prisimint, nes Dievas yra pirmiausi jo dvasiškos pažangos priežastis“ (Vedimas prie askezos. I. 7, 1).

3. Čia paduodama gilesnis paaiškinimas, kodel prisiminimas Dievo akyvaizdos veda prie tobulybės. Kol žmogus ne gyvena nuolatinėj Dievo akyvaizdoj, tol jis visu labiau rūpinas savimi ir sutvėrimais; Dievas gi tada jam tėra vien kaž kuo anantraeiliu. Pradėjus gi žmogui elgtis Dievą prisimenant, Dievas tuojau tampa svarbiuoju punktu jo gyvenimo ir jo siekių, o sutvėrimai ir jis pats lieka nustumti antron eilėn. Ir tik čia prasideda tikrasis vidujinis jungimasis su Dievu per meilę, čia tik prasideda kelias į tobulybę.

Ką paprastai mąsto tokie žmonės, kurie neturi nuolatinio Dievo akyvaizdos prisiminimo? Jeigu kalbama apie dorus žmones, tai jie paprastai mąsto apie tuos, kurių laimė ir vargai jiems rūpi, juos užima. Tokie žmonės pilni gerų norų. Jie nuolat suranda naujus kelius ir naujas priemones, kad kitiems padėt, kitus paguost, kitus laimingais padaryt. Jiems tinka tie žodžiai: „Aš dažnai kitus džiuginu ir mažai savęs težiūriu“ (F. W. Weber, Eilės, 6 p.). Jeigu gi kalbama apie mažiau dorus žmones, tai jų mintys paprastai jais pačiais užimtos. Tokie žmonės mąsto apie darbą, kurį jie privalo dirbt, apie žmones, su kuriais jie sutinka, apie nuotikius, kuriuos jie pergyveno, apie ateity pildomuosius nutarimus, planus; jie galvoja apie viltį, kuri juose gyvuoja, apie baimę, kuri juos kankina. Taipogi labai dažnai tokie asmenys mąsto apie asmeniškus pasisekimus, kurie jiems garbės suteiks, arba ir apie apsivilimus ir pralošimus. Tokie žmonės

meldžias, meldžias kiekvieną dieną, ir jie meldžias kiekvieną dieną daug ir atlieka kasdienius apmąstymus ir dvasiškus skaitymus, net šv. Misių klauso ir prie šv. Komūnijos eina. Tačiau visa tai atliekama kaipo priedelis, pašalinė pareiga. Tokie žmonės mažąją dienos dalelę paaukoja Dievui, o didžiąją dienos dalį pasilieka sau ir sutvėrimams. Ir reikia pasakyt, kad ir tą mažiausį Dievui paaukotą laiką sugadina visokiais išsiblaškymais, nuolat galvon lendančiais sutvėrimų vaizdais. Tokių žmonių siela niekuomet Dievu nepersiims. Į jų sielą tikėjimo tiesos jokios gilesnės, patvaresnės įtakos nedaro. Savaime aišku, jog toks žmogus, neatsižvelgiant į jo visus religijinius darbus, vidujiniame gyvenime ne vien neatsimaino, bet pasilieka tas pats su visomis savo ydomis ir silpnybėmis.

Visai kitaip dedas, kada žmogus nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime gyvena. Čia jau Dievas stovi pirmoj vietoj, o visa kita privalo būti antraeiliu dalyku. Čia Dievas yra tikrai Alfa ir Omega, Pradžia ir Galas, pirmiausis ir galutiniausis tikslas visų dienos darbų, svarbiausis punktas visų gyvenimo minčių ir siekių. Kaip patekėdama saulė viską pripildo savo šviesa ir savo šilima, ir niekas negali pasislėpt nuo jos kaitros (Ps. 18, 7), taip esti ir su žmogumi, kurs, prisimindamas Dievo akyvaizdą, padaro ją savo gyvenimo saule, o jo mintys, kalbos, darbai ir kentėjimai tampa Dievo pašventintos. Dievas tokį žmogų ir jo darbus pripildo, ištobulina ir nušviečia. Tuomet prasideda naujas jo gyvenimas.

Kuomet jau šis naujas gyvenimas, prisimenant Dievo akyvaizdą, žmoguje prigija, tuomet žmogus užmiršta visus rūpesčius apie save ir sutvėrimus. Kaip saulei patekėjus, išblykšta mėnuo ir žvaigždės, taip Dievo akyvaizdai, savo palaiminančia šviesa nušvietus sielą, išnyksta joje prisirišimas prie sutvėrimų, besaikė savymeilė ir savęs jieškojimas. Šis

pasiliuosavimas nuo sutvėrimų ir nuo paties savęs, kaip sako visi dvasios mokytojai, yra būtina sąlyga tobulybei pasiekt. „Tai yra tikriausis mainas ir pirkliavimas, sako mok. Eckhart, kiek tu nusikratai daiktų ir savęs paties, tiek, nei daugiau, nei mažiau, Dievas tavyje apsigyvena“ (Pamokinimo kalbos, 4 persk.). O garsiame 31 perskyrime 3-sios „Kristaus Sekimo“ knygos yra parašyta, kad norint tobulu tapti, reikia pakilti ant visų sutvėrimų ir savęs visiškai išsižadėti. Arba vel: „Dievotų sielų del to taip maža yra, kad jos maža teišmano, jog reikia visai pasiliuosuoti nuo nykstančių sutvėrimų“. „Mano sūnau, kiek tu iš savęs išeisi, tiek aš tavin įeisiu“.

Taigi gyvenimas nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime veda žmogų prie pasiliuosavimo nuo sutvėrimų ir nuo paties savęs, ir tas pasiliuosavimas veda prie Dievo ir prie vidujinio su Dievumi susivienijimo, t. y. prie tobulybės ir šventumo. Duok Dieve, kad nors Tau pasišventę asmenys suprastų, įtikėtų ir sektų šias tiesas, o tikrai grįžtų pirmieji krikščionybės amžiai, ir daug, daug šventųjų sužibėtų, kaip mirgančios žvaigždės, šv. Bažnyčios padangėj!

4. Norint platesnio išaiškinimo, del ko be nuolatinio Dievo akyvaizdoj gyvenimo negalima tobulybės pasiekt, reikia pažvelgt į tobulybės esmę.

Šv. Albertas Did. taip sako trečiame perskyrime savo knygelės apie prisirišimą prie Dievo:

Šventieji danguj nuolat mąsto apie Dievą, nes danguj nėra nei akymirksnio, kuriame jų mintys atsitrauktų nuo Dievo. Šventieji danguj mato Dievą veidas veidan. Prieš juos kuoaiškiausiai stovi Dievo tobulybės visame jų aiškume ir gražume. Šventieji danguj Dievą myli gryna, tobula, kilnia meile. Pagaliau šventieji danguj Dievą prie savęs turi. Jie esti

visuomet Dievo perimti ir apsiausti, ir neaprašomu būdu patys Dievuje persimaino, kaip šv. Paulius rašo: „Mes visi, kurie atidengtu veidu veizdim į Viešpaties šlovę, permainomi esame į tą patį paveikslą iš skaistumo į skaistumą, kaipo per Viešpaties Dvasią“ (II Kor. 3, 18).

Nuolatinis mąstymas apie Dievą, Jo regėjimas, meilė ir Jo turėjimas — sudaro šventųjų amžiną laimę. Tas pats gi žemėj yra mūsų tobulybės esmė.

Kas žemėj pasiekia augšto šventumo, tas jau nuolat apie Dievą mąsto. Jis Dievą myli tokia meile, kurios niekas iš jo nebeišrauna, jis myli visiška, jokios aukos nebebijančia meile ir užtat nuolat turi Dievą. Jau čia žemėj šventojo siela esti Dievu persiėmusi, su Dievu susijungusi žmogui nesuprantamu būdu.

Tačiau ši šventumo augštuma labai sunkiai ir pamažiai žemėj tepasiekiama. Pirmiausia reikia išmokt Dievo akyvaizdos prisiminime gyvent. Paskui seka Dievo regėjimas ir meilė. Ir tik Dievo regėjimui ir meilei pasiekus tam tikro laipsnio, pasiekiama tas neapsakomas ir laimingas su Dievu susivienijimas.

Kad šventosios sielos tokiu būdu pasiekia tobulumo čia, tai mums rodo prityrimas, kurs ir turi šiame dalyke sprendžiamąjį balsą. Jeigu tad šventieji tokiais lieka ačiu nuolatiniam Dievo prisiminimui, tai iš to seka, kad ir mes, jeigu ištikrųjų norim šventais tapt, pirmiausia privalom mokintis Dievo akyvaizdoj gyvent.

Čia mes turim pastebėt dar vieną dalyką. Siela Dievo regėjime visuomet Dievo akyvaizdą gyviau įsivaizdina, galima sakyt, tiesiog Dievuje atsigaivina. Šis Dievo akyvaizdos jautimas paprastai tol tveria, kol tveria pats Dievo matymas. Taigi bendravimas su Dievu regėjime yra tikriausis sielos draugavimas su

joje esančiu Dievu. Jeigu tad Dievas sielai, kurią Jis regėjimu nori prie savęs patraukti, duoda tuo būdu aiškiai atjausti savo akyvaizdą, tai iš to eina tiesioginis pamokinimas, kad siela, norinti šventa tapti, privalo pirmiausia mokintis Dievo akyvaizdą prisiminti.

Sakome: jeigu mes norim šventais tapt, privalom Dievo akyvaizdos prisiminime gyventi. Tai rodo ir prityrimas. Žmogus, kurs nesipratina Dievo akyvaizdoj gyventi, netampa šventas, nors jis atlieka ir apmąstymus, dvasiškus skaitymus, sąžinės sąskaitą, kasdieną prie šv. Komūnijos eina, tris Evangelijos patarimus pildo. Šitos maldos ir Evangelijos patarimai tik tada mus veda tobulybėn, kada jie veda Dievo akyvaizdos prisiminiman. Kas daug meldžias ir mąsto, tikrai sąžinės sąskaitas daro ir kasdieną šv. Komūniją priima, to mintys visuomet prie Dievo krypsta. Bet jeigu prie tų maldų pridėtų dar Dievo akyvaizdos prisiminimą, tai nepalyginamai lengviau ir greičiau jis išmoktų Dievuje gyventi.

Evangelijos patarimų pirmiausis tikslas yra pašalinimas visų kliūčių, trukdančių mus tobulybės kelyj, taigi paliuosavimas mūsų nuo žemiškų gėrybių, nuo kūno smagumų, nuo asmeniškųjų geidulių. Tuo pačiu jie pašalina ir tas kliūtis, kurios trukdo dievotą gyvenimą. Iš čia paaiškėja, del ko tie žmonės, kurie laikos trijų Evangelijos patarimų ir ištikimai pildo savo įstatus, palyginamai labai greit — per du, tris metus — labai lengvai išmoksta Dievo akyvaizdos prisiminime gyventi ir paskui jau tvirtais žingsniais žengia tobulybės keliu. Taigi dar kartą pabrėžkim: Dievo akyvaizdos laikantysis gyvenimas, pildymas visų dievotų papročių ir prisižiūrėjimas vienuolių elgimuisi sparčiais žingsniais veda sielą prie tobulybės. Visos maldos ir dievoti darbai, o taipogi ir Evangelijos patarimų pildy-

mas be Dievo akyvaizdos prisiminimo neveda mus prie šventumo, net neapsaugo nuo netobulybės ir atšalimo.

Būkime tad ateity patys sau ištikimi. Kiek kartų pasižadėdavom Dievui: O Dieve, aš noriu likt šventas, aš trokštu Tave mylėt neapsakoma meile! Taigi ateity tik tuomet taip sakykim, kuomet ištikimai mokinsimės Dievo akyvaizdoj gyventi. Jeigu to daryt mes nenorim, tai atvirai ir garbiai pasisakykim: Aš nenoriu šventas būti. Aš noriu eit ir toliau savo senuoju, ramiuoju keliu. Aš noriu per pus Dievui ir per pus sutvėrimams tarnaut, o ne visa širdimi, visa siela, visais pajautimais ir visomis išgalėmis Dievui atsiduot, Jį vieną mylėt.

Be abejo, daug geriau bus, jeigu mes griežtai ir ramiai sau pasisakysim: Aš esu drungnas ir tokiu noriu pasilikt. Nes nors skaudus, bet teisingas pasakymas: Gyvenimas be Dievo akyvaizdos prisiminimo yra drungnas gyvenimas. Čia gali kas prikišti, kad yra žmonių, kurie nesipratina Dievo akyvaizdos prisiminime, vienok yra dori ir uoliai Dievui tarnauja. Apie tai mes nesiginčysim. Bet mes turim jam nurodyt, kad nei vienas žmogus, išmokęs Dievo akyvaizdos prisiminime gyvent, negiria savo pirmykščio elgimos ir nelaiko jo tikru ir geru. Kiekvienas, išmokęs Dievo akyvaizdoj gyvent, nuliūdime veizdi į tą laiką, kuriuo jis apsileisdavo Dievo akyvaizdos prisiminime. Tas laikas jam atrodo pragaišintu amžinasčiai, pilnu nusidėjimų ir suklydimų, netikslumų ir apsileidimų. Ir jis negali atsidėkoti Dievui, kad Dievas teikės jį ištraukti iš to drungno gyvenimo. Kitoks yra gyvenimas to žmogaus, kurs gyvena Dievo akyvaizdos prisiminime, ir ano, kurs tai apleidžia. Tatai aišku, kas nenori pratintis Dievo akyvaizdą prisiminti, tas nenori ir šventu likti, bet tenkinas daugiau ar mažiau drungnu gyvenimu.

2. Paklusnumas, dėkingumas, pagarba ir meilė, kuriuos mes kalti Dievui, veda mus prie nuolatinio Dievo akyvaizdoj gyvenimo.

1. Mes privalome rūpintis nuolatiniu Dievo prisiminimu iš paklusnumo Jo Žodžiui. Jau S. Testamente Šv. Dvasia ragina: „Stengkis visuomet melstis“ (Sir. 18, 22). O N. T. taip sako šv. Paulius, įkvėptas Šv. Dvasios: „Melskitės nenustodami“ (I Tesal. 5, 17). Šiuodu išsireiškimu V. J. Kristus patvirtino, sakydamas: „Reikia nuolat melstis ir neapsileist“ (Luk. 18, 1). Ta nuolatinė malda yra ne kas kita, kaip nuolatinis Dievo akyvaizdos prisiminimas. Lūpomis nuolat melstis šiame gyvenime žmogus tiesiog nesugeba. Nuolat gi apie Dievą mąstyti jis gali. Taigi aišku, kad V. Kristus reikalauja ne nuolatinės maldos, bet nepertraukiamo mąstymo apie Dievą. Šis Išganytojo noras ir valia tokiai sielai, kuri nori Jam pasiduoti ir Jo raginimus pildyti, yra galingas akstinas mokintis Dievo prisiminime gyvent ir, neatsižvelgiant į visokias sunkenybes, pradėtame darbe ištverti.

2. Prie nuolatinio Dievo akyvaizdos prisiminimo mus ragina taipogi ir dėkingumas, kurį mes privalome Dievui rodyt. Dievas nuolat apie mus mąsto ir nuolat mumis rūpinasi. Nėra to akymirksnio, kuriuo mes negautumėm iš Jo kokios nors geradarybės. Užtat dėkingumas reikalauja, kad ir mes, kiek galėdami, apie Dievą mąstytumėm ir meilia širdžia į Jį žiūrėtumėm.

Ir šv. Bernardas sako: „Kaip nėra valandėlės, kuria mes nesinaudotumėm bei nesigėrėtumėm tėvišku Dievo gerumu ir gailestingumu, taip neprivalo būti jokio akymirksnio, kuriuo mes užmirštumėm Dievą prisiminti!“ (De interiori domo. c. 9). Taipogi į šv. Pranciškų Salezietį darė gilų įspūdį mintis, kad Dievas nuolat apie mus mąsto ir nuolat mumis rūpinas. Jis laiko didžiausiu nedėkingumu, jeigu už tą Dievo

gerumą nemąstome nuolat apie Dievo akyvaizdą. „Įsivaizdyk kaip galima dažniau Dievo akyvaizdą, rašo jis savo Filoteoj... Mąstyk, ką Dievas daro, ir ką tu darai. Tu pastebėsi, kad Jis su neapsakoma meile nuolat į tave veizdi. Mano Dieve, tada sakysi, kodel aš nuolat į Taye nežiūriu, kaip Tu visomis savo gėrybėmis į mane kreipies? Kodel, o Viešpatie, Tu taip dažnai apie mane mąstai, ir kodel aš taip retai ir taip mažai Tave atmenu?“ (Filotea, II, 12).

Mes laikome negeru daiktu, jeigu kas priima šv. Komūniją ir nemąsto tuo laiku apie jo kūne asmeniškai esantį Išganytoją. Bet juk mūsų sieloj yra nuolat gyvenąs Dievas, be perstojimo mumyse gyvena Šv. Dvasia, tas saldus sielos svečias, kaip Bažnyčia gieda Velykų giesmėj. Mumyse nuolat gyvena Švenč. Trejybė ir pastoviai veikia į mūsų sielą. Ar gi tad čia nėra dėkingumo priedermės, nuolat apie Dievą mąstyti? Prityrimas mokina, kad Dievas daug labiau veikia į mūsų sielą, kuomet mes Jo akyvaizdą įsivaizdinam mūsų sieloj. Ar gi tai ne pirštu nurodoma, kad mūsų dėkingas atminimas Dievo mumyse veikimo yra Jam ypatingai malonus?

3. Dievo akyvaizdą mes galime prisiminti taipogi atiduodami Jam prideramą pagarbą. Šv. Pranciškus Salezietis savo Filoteoj taip rašo: „Žinodami akli, kad jie stovi kunigaikščio akyvaizdoj, negaišiuodami atiduoda jam priderančią pagarbą, nors jo ir nemato. Ak, Filotea, mes nematom Dievo, nes Jis yra visur esąs. Nors mums tikėjimas ir protas rodo Jo visur buvimą, tačiau mes tai užmirštame ir apsigaudinėjame, tarsi, Dievas toli būtų nuo mūsų. Vienok ir žinodami, kad Dievas yra visose vietose, mes iš apsileidimo taip Jo akyvaizdoj elgiamės, tarsi, nieko nežinotumėm“ (Filot. II, 2). Šios ydos, dėl kurios šv. Pranciškus teisingai dejuoja, mes tik tuomet nusikratysim, kuomet kuoilgiausiai ir kuodažniausiai vien tik apie Dievo akyvaizdą mąstysime. Užtat šventieji

visuomet ir visur būdavo perimti giliausio Dievo pagarbos jausmo. Jie Dievą mintyse turėdavo ne tik maldoj, bet ir kiekvienoj gyvenimo valandoj.

Šv. Jonas Baptista de la Salle savo knygelės apie krikščionišką kuklumą įžangoj rašo: Mandagiam ir priderančiam užsilaikymui yra šios trys priemonės: pirma, nuolat Dievo akyvaizdoj elgtis; antra, visus žmones laikyti Kristaus sąnariais; trečia, patį save laikyti Šv. Dvasios bažnyčia, kurią reikia saugoti nuo visų nešvarumų. Taigi šventasis čia mus mokina, kad mintis apie Dievo akyvaizdą ragina mus nuolat padoriais būti.

Kai kurie šventieji dėl Dievo pagarbos net kepurės nenešiodavo.

Vyskupas Camus, šv. Pranciškaus Saleziečio draugas, sakydavo jog kiek kartų jis tą šventąjį aplankydavęs, visuomet jį rasdavęs kuopadoriausiai užsilaikant, nors ir vienas kambary tebūdavęs. Vyskupas niekuomet nepastebėjęs, kad šv. Pranciškus būtų nors mažiausią mandagumo taisyklę peržengęs, ar mokindamos, ar melsdamos, ar guldamas ar keldamas, ar rašydamas ar kokį kad ir menkiausį darbelį dirbdamas. Šventasis nuošalumoj taip užsilaikydavęs, tarsi, draugystėj būdamas.

Garsus šv. Teresos nuodėmklausis T. Baltazaras Alvarėzas davė labai tinkantį vienuolėms-naujokėms pamokinimą apie kuklumą ir išorinį padorumą. Kaipo pamatą jis pasakė joms šiuos žodžius: „Išorinis, padorumas privalo pamatuotis vidujiniu sielos sutelkimu ir nuolatiniu Dievo akyvaizdos prisiminimu, ką ir šv. apaštalas pažymi laiške pilipiečiams: „Jūsų padorumas tebūna žinomas visiems žmonėms, nes arti yra Viešpats“ (Ponte, Gyvenimas T. Balt. Alvar.).

4. Bet didžiausis paraginimas prisiminti Dievo akyvaizdą yra meilė, kurią mes privalom Dievui rodyti.

Išganytojas sako: „Kame yra tavo turtas, tenai yra ir tavo širdis“ (Mat. 6, 21). Jis tuo nori pasakyti: Ką tu gerbi ir myli, prie to yra tavo ir mintys.

To išsireiškimo teisingumas pasirodo jau šiame žemiškame gyvenime. Žmonės, didžiausia meile užsidegę prie kokio nors asmens, nuolat apie tą numylėtinį mąsto ir galėtų tiesiog valandomis ir dienomis juo užsiimti.

Ar gi tad Dievo meilė turėtų silpnesnė būti negu žmogaus prie savo draugo? Nejaugi meilė Dievo neturėtų tiek galios, kad mūsų mintis nuolat ir nuolat prie Dievo akyvaizdos kreiptų? Kieno širdy dega tikra Dievo meilė, tas lengvai prisimena Jo akyvaizdą, ir juo ta meilė yra karštesnė ir labiau pasiaukojanti, tuo lengviau ir dažniau Dievas prisimint. Priešingai, jei mes retai Dievą prisimenam ir tingiai Jo akyvaizdą įsivaizdyti pratinamės, yra aiškus ženklas mūsų menkos Dievo meilės, o didelio prisirišimo prie sutvėrimų ir prie savęs. T. Leonardas Lesijus rašo: „Tie, kurie retai apie Dievą mąsto ir Jo akyvaizdos visur neatsimena, rodo, kad juose trūksta žydinčios Dievo meilės. Nes tikroj meilėj visos mintys linksta prie numylėtinio“. Panašiai sako ir Šv. Laurynas Justiniani: „Jeigu nori sužinoti, kame tavo turtas, pažvelgk, ką tu myli. Jeigu gi nori sužinoti, ką tu myli, tai pažiūrėk, apie ką tu mąstai“.

Sužadinkim čia atgailos aktą, kad ligšiol taip mažai Dievą mylėjom ir taip retai Jo akyvaizdą prisiminėm. Pasižadėkime nuolat Dievo maldauti, kad Jis mums suteiktų tikrą, žydinčią Jo meilę.

3. Pratinimos Dievą prisiminti yra brangus laiko sunaudojimas amžinasčiai.

Ir pagonys ir krikščionys sutinka, kad laikas yra brangus dalykas, kurį mes privalom gerai išnaudoti. Pagonų galvočius Tales, kartą paklaustas, ką jis laiko

brangiausia gėrybe, taip atsakė: „Laiką, nes per jį viską kitą galima įgyti“. Panašiai kalba šv. Augustinas: „Ir trupučiukas laiko yra man neapsakomai brangus“ (Išp. 11, 14). O šv. Bernardas šaukia: „Žiūrėk, nusidėjėli, kaip brangus laikas! Nes trumpu laiku žmogus gali įgyti dangaus pasigailėjimą, malonę ir šlovę“ (Serm. 4).

Nors laikas ir labai brangus, vienok mažai kas jį brangina. Daugelis jį niekams gaišina ir blogam vartoja. Laiko gaišinimas kenkia ne vien laikinąjam, bet ir amžinajam gyvenimui. Amžinasčiai nustojame viso to laiko, kurį nuodėmiaudami praleidžiame. Tai yra valandos mūsų nuodėmingų kalbų, mūsų tuščių, paikų, kerštingų minčių. Tas laikas yra pragaišintas amžinasčiai. Išganytojas sako: „Sakau gi jums, jog iš kiekvieno tuščio žodžio, kurį ištartų žmonės, duos iš jo skaičių teismo dienoj“ (Mat. 12, 36). Tačiau yra ne vien tuščių žodžių, bet taipogi ir nenaudingų darbų, ar daugiau tuščių minčių, kurios nei mums, nei kitiems jokios naudos neatneša.

Niekas geriau šio laiko gaišinimo nepašalina, kaip prisiminimas Dievo akyvaizdos. Tas prisiminimas apsaugo mus nuo nusidėjimų, nuvalo mūsų intenciją, ir mus su Juomi vienyja. Bet ypač svarbu tai, kad Dievo prisiminimas, verčia mus vengti nenaudingų žodžių ir tuščių svajonių. Žmogus, kuriuo siela esti nuolat Dievuje susitelkus, jaučia savyje tikrą priešingumą visoms nenaudingoms, paikoms kalboms. Jis yra linkęs kuotoliausia stovėti nuo visų tuščių minčių, nes visa tai jam kliudo mąstyti apie Dievą. Juo toks žmogus toliau pažengia Dievo akyvaizdos prisiminime, tuo lengviau jam tampa nusikratyti visų nenaudingų minčių, tuščių svajonių.

Ypač paskutinį pasakymą privalo gerai įsidėmėti visi, kurie uoliai lavinas tobulybėj, nes nenaudingos mintys labai kenkia dvasiškajame gyvenime.

Kad tai geriau suprastumėm pažvelgkim kasdienin gyveniman. Patyrinėkim save per ištisą dieną, ką mes mąstome nuo ryto iki vakaro ir paklauskim, ko vertos yra mūsų mintys. Mes pastebėsim, kad visą laiką mes užsiimam arba praeities nuotikiais arba ateities įvykiais. Ir jeigu paklaustumėm save: Ar aš būčiau tai daręs, jeigu būčiau nuolat apie Dievą mąstęs? Turėtumėm atsakyti, jog ne. Apmąstinėdami laikinus dalykus, mes pasiduodame įvairiausioms pagundoms, kaip, pav., pykčiui, puikybei, savymeilei ir kenčiam daugelį vidujinių kančių ir neramumų. Ar gi tad ne geriau tų minčių visai nusikratyti? Bet eikim toliau ir klauskim savęs: ką aš būčiau įgijęs tuo laiku, jei aš jį būčiau suvartojęs Dievo akyvaizdos prisiminimui? Čia tuojau gauname atsakymą, kad aš būčiau gavęs daug laimės, ramumo, paraginimo prie gero, būčiau gerokai pažengęs dorybių keliu ir nupelnęs gausų užmokestį amžinatvėj. Šis priminimas tebūna mums tvirtas paraginimas lavintis Dievo akyvaizdą prisiminti.

4. Gyvenimas Dievo akyvaizdos prisiminime apsaugo mus nuo nusidėjimų.

Čia mes peržiūrėkime tris paguodžiančias tiesas!

1. D i e v o a k y v a i z d o s p r i s i m i n i m a s p a l i u o s u o j a m u s n u o n u s i d ė j i m ų, p r i p i l d y d a m a s m u s b a i m e D i e v o t e i s i n g u m o i r s u ž a d i n d a m a s m u m y s e m e i l ę g e r o j o D i e v o. Ir didžiausiose pagundose tvirtai laikysimės, jeigu tik sakysim: Atmink, kad tu dabar stovi Dievo akyvaizdoj. Jeigu tu savo nusidėjimais Jį įžeisi, Jis savo teisingume smarkiai tave nubaus. Dar labiau bijok, atsimindamas, kad Dievas gali tave po nusidėjimo tuojau mirtimi nubausti ir taip pragaran paskandint.

Ši mintis apie Dievo akyvaizdą stiprino nekaltą Zuzaną, kuomet du senu nusidėjėliu prikalbinėjo ją

nusidėt nekaltybei: „Žiūrėk, sodo vartai uždaryti, ir mus niekas nemato.“ Tuomet Zuzana, prisimindama Dievo akyvaizdą, taip seniam atsakė: „Geriau man be kaltės jūsų rankosna patekti negu Viešpaties akyvaizdoj nusidėti“ (Dan: 13, 20).

Panašiai stiprinos Juozapas Aigyptietis, gundinant jį Potiparo pačiai: „Kaip aš galėčiau Dievo akyse bloga daryti ir nusidėti?“ (I Moz. 39, 9).

Ši mintis apie teisingo Dievo akyvaizdą sujudino ir praleidusią moteriškę, kuri nesigėdijo net Šv. Efremą vilioti prie nusidėjimo. Šventasis atsakė, kad norint nusidėti, turį jie turgavietėn eiti. — Kaip mes drįstumėm, sušuko nusidėjėlė, tiekos žmonių akyvaizdoj nuodėmiauti? Tai kaip gi galima nuodėmiauti Dievo akyvaizdoj, kurs mus visur mato? atsakė šventasis. Prie tų žodžių nusidėjėlė apsipylė ašaromis, puolė žemėn, maldaudama šventąjį atleidimo, ir prižadėjo sekti jį tobulybės ir išganymo keliu. Šv. Efremas nuvedė ją vienuolynan, kame ji padoriai gyveno ir lig mirčiai savo nusidėjimus plovė atgailos ašaromis.

Teisingai tad šv. Efremas sako: „Nieko nėra blogesnio, kaip Dievo užmiršimas. Nes prisimenant Dievo akyvaizdą, apleidžia žmogų pagundos, kaip bėga visi piktadariai, besiartinant teisėjui... Kame nėra Dievo prisiminimo, tenai viešpatauja tamsybė, nešvarybė ir visoki blogybė“ (De virt. 2, 10).

Dievo akyvaizdos prisiminimas ne vien nusidėjimo baimę mumyse sukelia, bet ir g e r o j o D i e v o m e i l ę s u ž a d i n a. Čia mes taip sakome: „Dievas per visą mano gyvenimą buvo neapsakomai man geras. Jis mane apsaugojo nuo didelių klaidų ir suteikė nesuskaitomų dovanų. Kaip gi aš galėčiau tą gerąjį Dievą, kuris manyje yra, nusidėjimu įžeisti? Ne, geriau mirti negu taip nedėkingu ir begėdžiu Dievo akyse pasirodyti!“ Taip kalbėdavo šventieji. Mintis apie Dievo

akyvaizdą nuolat juos atnaujindavo ir pastiprindavo nusidėjimams atsilaikyti.

2. Mintis apie Dievo akyvaizdą mums teikia drąsos ir jiegos pasekmingai kariauti ir nuveikti pagundas. Žmogus, prisimenąs gerojo ir teisingojo Dievo akyvaizdą, nebijo jokių pagundų. Jis žino, kad visuresąs Dievas jo neapleis, bet dar jam padės. Jis kalba su psalmistu: „Ir mirties šešėly vaikščiodamas jokio pikto nebijau; nes Tu esi su manimi“ (Ps. 22, 4). Arba vėl: „Mano akys nuolat į Viešpatį nukreiptos; nes jis pats ištrauks mano koją iš kilpos“ (Ps. 24, 15). Ir mes sunkiausiose pagundose raminkimės Dievo akyvaizda. Tose mintyse rasime jiegos su pagundomis kovoti ir jas nugalėti.

Šv. Atanazas pasakoja: „Antanas turėjo vieną kartą sunkią kovą iškentėti su piktąja dvasia. Šiame dvasios prispaudime jis save taip sužeidė botagu ir lazda, kad visai be jiegų pakrito. Taip aštriai jis pasielgė bijodamas Dievą apleisti ir savo priešo rankosna pakliūti. Susyk atsivėrė jo kambarėlio lubos, ir jis pamatė nusileidžiant labai skaisčią šviesą, kuri, kaip rojaus šviesuma, nušvietė jo ankštą erdvę. Toj šviesoj spindėjo Išganytojaus Didenybė (Majestotas). Tai pamatęs, sušuko šventasis: Kur, o gerasis Jėzau, Tu buvai, kuomet mane velnias taip plakė? J. Kristus jam atsakė: Antanai, aš buvau čia pat ir mačiau tavo kovą, nors tau nerėgimu būdu. Aš tave drąsinau, kad tu galėtumei savo priešui atsilaikyti, ir stiprinau tave, kad tu pergalėtumei jo atkaklumą. Aš džiaugiaus tavo tvirtumu ir pastovumu“.

Panašiai skaitome šv. Kotrynos Sienietės gyvenime. „Piktasis priešas, įpykęs ant pal. mergelės, stengėsi visokiomis priemonėmis įpinti ją savo kilposna. Jėzus Kristus, jos dieviškasis Sužieduotinis, norėdamas ištirti jos ištikimybę, leido tai piktajam daryti. Baisi buvo kova, kurią Kotryna turėjo išlaikyti! Dieną ir naktį statydavo velnias jos priešakin nešvarius pa-

veikslus, o dvasią kankindavo begėdiškomis mintimis. Baimė ir išgąstis perėmė mergelę. Puolė prie maldos ir plakimos, nieko neatsakydama piktojo šnabdėsiams. Vienok tas nepagelbėjo. Ji turėjo pagundas kentėt. Negalėdamas piktasis jos suviliot, mėgino sukelt joj abejonę, ar beįstengs išlaikyt paskučiausioj pagundų valandoj. Bet ir tame Kotryna nesidavė susiklaidint. Kiek tik galėdama meldės. Niekur negalėjo rasti suraminimo. Jai atrodė, kad besanti giliausiosna tamsybėsna įmesta. Vieną dieną tarė jai piktasis: Vargše, ką tu dabar darysi? Tu visą savo amžių šitaip kentėsi, jeigu mums nepasiduosi. Mes tave varginsim lig pat tavo mirčiai. Šventoji griežtai atsakė: Aš tai nusipelniau. Ir man tai bei kita visai ne sunku pakelt vardan mano Išganytojo. Nes tai Jo Didenybei patinka. Tuomet gundytojas pasišalino. Mergelės narsumas pergalėjo piktąjį. Paskui pasirodė ant kryžiaus dangiškoj šviesoj Jėzus ir tarė jai: Mano duktė, pažvelgk, kiek aš del tavęs iškentėjau! Ar gi tad negali ir tu del manęs kentėti? Kotryna apsiliejo ašaromis ir tarė: O saldžiausis Jėzau, kur Tu buvai, kada mane buvo prislėgę tieka biaurumų? Viešpats atsakė: Gi tavo širdy! Kaip? Tu buvai mano širdy, kuri buvo perpildyta visokiomis begėdiškomis, nešvariomis mintimis?! Jėzus tarė: Ar tu sutikai su tomis mintimis? Ak ne, atsakė Kotryna; aš del jų buvau didžiausiame nusiminime. Tuomet Jėzus tarė: Ir kas tai padarė, jeigu ne aš? Nebūčiau tavyje buvęs, tos mintys būtų tave užvaldžiusios, ir tu būtumei jomis džiaugiusis. Aš tave nuo jų gyniau. Tu jas nugalėjai tik ačiu mano akyvaizdai“.

3. Dievo akyvaizdos prisiminimas pagaliau yra geriausi priemonė išvengti mažesnėms paklaidoms ir pasiliuosuoti iš netobulybės. Mes nusidedam kasdieną savo prisiminimuose, šnekose ir pasielgimuose. Ir sąžinę perkratinėdami, mes nebeprisimenam daugelio šių nusidėjimų, nes tai darant,

jie esti jau senokai įvykę. Tai del to taip esti, kad mes esame per dieną išsiblaškę ir nekreipiam į save domės. Bet šį stovį galime pataisyti Dievo akyvaizdos prisiminimu. Žmogus, gyvenąs nuolatine Dievo akyvaizdos mintimi, įgauna pamažu jautrią sąžinę. Jis net kilstant blogoms mintims bus labai atsargus. Taipogi savo kalboj ir pasielgime jis tuojau pastebės ir mažiausį netikslumą. Šią Dievo akyvaizdos prisiminimo svarbą šv. Teresa pažino per vėlai, užtat ji taip rašo: „Aš pamačiau, kad turiu sielą. Tačiau aš nežinojau nei jos vertės, nei kas joje gyvena. Gyvenimo tuštybėmis aš taip apakau, kad nebegalėjau to pamatyti. Kad aš būčiau tuomet taip pažinus, kaip dabar pažįstu tą Kunigaikštį, kurs gyvena mano sielos mažoj pilyje, tikiu, jog nebūčiau Jo taip dažnai vieno palikusi. Priešingai, aš būčiau nuolat prie Jo stovėjusi ir įgavusi jiegos nuvalyt sielai nuo visų nešvarumų“ (Tobul. kelias, 28 p.). Šv. Pranciškus Salezietis sako: „Didžioji dalis ydų, kurias dievoti asmenys savo gyvenime parodo, iš to eina, kad jie neužtektinai Dievo akyvaizdą prisimena“ (Ackermann, šv. Pranc. Sal. dvasia, 191 pusl.).

5. Dievo akyvaizdos prisiminimas padeda vesti dorą gyvenimą.

1. Dievo akyvaizdos prisiminimas gaivina mūsų tikėjimą. Visų žmonių tikėjimas, kurie negyvena Dievo akyvaizdos prisiminime, yra daugiau ar mažiau silpnas ar ne gyvas. Jie tiki, bet nemąsto apie tikėjimo tiesas. Ir jeigu tai daro, tai tos mintys arba visai į juos neveikia, arba labai mažai juos tesujudina. Bet žmogus visiškai persimaino, lyg tik jis pradeda Dievo akyvaizdą prisiminti. Jis tada nevien mąsto apie Dievą ir Jo tobulybes, bet ir įgauna visai kitą supratimą atskirų tikėjimo tiesų, lieka jų giliai sujudintas ir pagautas. Tada kalbėdami su tokio-

mis sielomis, nenoromis prisiminsim „Kristaus Sekimo“ žodžius: „Didis skirtumas yra tarp dievobaimingo žmogaus išminties, dvasiška šviesa apšviesto, ir tokio, kurs tik iš knygų ir savo darbo semia savo mokslą. Kur kas aukštesnis ir doresnis yra tas mokslas, kurio versmė yra Dievo įkvėpimuose, negu tas, kurį duoda žmogaus darbas ir rūpestis, neparemtas Dievo šviesa“ (III, 31, 2).

2. Dievo akyvaizdos prisiminimas teikia mums gilaus Dievumi pasitikėjimo. Pasitikėjimas Dievumi didinas nuolat prisiminant Dievo galybę, gerybę ir ištikimybę pažadėjimuose. Mes tuomet drąsiau laukiam iš Dievo visko, kas mūsų kūnui ir sielai reikalinga. Dievu pasitikėjimas auga tomis mintimis, kad Dievas, ta Visagalybė ir Visagerybė, nuolat esti prie mūsų ir veizi į mus. Šv. Paulius kartą sušuko dvasios pagavime: „Jeigu Dievas su mumis, kas prieš mus?“ (Rym. 8, 31). Panašiai šaukia ta siela, kuri nuolat turi Dievą priešaky: „Dievas yra su manimi, ko aš turiu bijot?“ Nors ir sunkiausios pagundos vargintų, Dievo akyvaizdos prisiminimas duos tvirto pasitikėjimo, kad jos nieko nepakenks. Nors kentėtumėm didžiausius piktų žmonių persekiojimus ir įžeidimus, mintis apie Dievo akyvaizdą stiprins mus ir priduos drąsos kariauti amžinasties nupelnymui.

Kuomet karalienė Eudoksija grasino šv. Joną Auksaburnį išmesianti iš savo šalies, Bažnyčios kunigaikštis atsakė: „Tik tuomet mane nugązdintumei, jeigu žadėtumei mane išsiųsti tokion vieton, kur nėra Dievo“. Taigi šv. Jonas Auks. žinojo, kad, prisimindamas Dievo akyvaizdą, jis viską galės iškentėti. Mintis apie Dievo visur buvimą nenugaliamai sustiprino jo pasitikėjimą Dievu.

3. Dievo akyvaizdos prisiminimas uždega mumyse Dievo meilę. T. Skaramelli yra parašęs gražų sakinį: „Kaip negalima nesušilti, prie ugnies stovint, taip negalima Dievo akyvaizdos pri-

siminime gyvenant, neužsidegti kaskart didesne Dievo meile“. Nurodoma keturius taip vadinamus vidujinius Dievo meilės aktus: 1. Dievo gerbimas labiau už visa kita; 2) džiaugsmas iš Dievo ir Jo tobulybių bei šlovės; 3) jieškojimas didesnio Dievo garbinimo ir 4) nuliūdimas del Jo įžeidimų. Kas nemato, kad Dievo akyvaizdoj gyvenanti siela esti nuolat pripildyta panašių Dievo meilės aktų? Juo siela dažniau mąsto apie Dievą, tuo ji labiau Dievą garbina ir tuo labiau yra pasirengus viską daryt, kad tik Dievo nenustotų.

Juo siela daugiau mąsto apie Dievą, tuo labiau ji džiaugias Dievu ir Jo darbais, ir tuo griežčiau ji reikalauja Dievo garbės ir kitus Dievo meile uždega.

Juo siela daugiau mąsto apie visuresantį Dievą, tuo skaudžiau ji atjaučia visus Dievo įžeidimus.

Bet šitie Dievo meilės aktai siekia daug toliau: jie veda žmogų prie ankščiausio su Dievu susivienijimo. Šis gi per meilę ir meilėj su Dievu susivienijimas įgijama nuolatiniu mintimis su Juomi jungimosi, kaip tai Dievo akyvaizdos prisiminime gyvenantys žmonės daro. Nuolatinis apie Dievą mąstymas veda tuo pačiu prie tikros Dievo meilės.

4. Dievo akyvaizdos prisiminimas tobulina mūsų artimo meilę. Mes niekuomet nepasieksim Dievui patinkančios artimo meilės, jeigu savo bendražmonių nemylėsime tikėjimo šviesoj. Tik tuomet lengvai išmokstama į žmones tikėjimo šviesoj žiūrėti, kuomet nuolat prisimenama Dievo akyvaizda. Turint mums Dievą priešaky, visuomet kyla mumyse mintys: Ir šituose žmonėse gyvena Šv. Dvasia, ir juose Švenč. Trejybė apsirinko sau sostą; ir šitus žmones Išganytojas jau ne kartą yra aplankęs šv. Komūnijoj. Šios mintys pripildo mus šventa pagarba mūsų artimųjų. Ir negalimas daiktas, kad aštriai ir ne mandagiai apsieitumėm su tais žmonėmis, kurie yra Dievo taip pašlovinti.

Matydami gi nelaimingą nusidėjėlį, atsiskyrusį nuo Dievo, arba atšalusius asmenis, nei karto per dienų dienas neprisimenančius Dievo akyvaizdos, džiaugkimės ta laime, kad mes galime sotintis nuolatiniu prisiminimu Dievo akyvaizdos. Tada mumyse sukils vidujinė užuojauta tų žmonių, kurie užmiršo Dievą ir del to taip neramūs ir nelaimingi yra. Tada mes negalėsim ir apie tokius asmenis aštriai kalbėt ir negailestingai apie jų paklydimus spręst. Ne, mes tada nuoširdžiai maldausim Dievo malonės, kad jie galėtų pagrįžt į vidujinį gyvenimą ir tokiu būdu atsiverst ir šventais tapt.

5. Dievo akyvaizdos prisiminimas mokina mus tikrai lūpomis melstis. Šv. Teresa pati apie save sako, kad ji tol neišmokusi tikrai lūpomis melstis, kol nepripratusi melsdamos mąstyt apie Dievo akyvaizdą. Ji savo dvasiškoms dukterims šitaip rašo: „O kad Viešpats išmokintų šiuo būdu (prisimenant Dievo akyvaizdą) melstis tas jūsų, kurios dar to nemokat! Turiu prisipažint, kad aš nieko nežinojau apie malonumą lūpų maldos, kol Viešpats neišmokino manęs melstis Jo akyvaizdoj“ (Tobul. kelias, 29 p.). Kitoj vietoj šv. Teresa taip sako: „Geriausią priemonę prieš išsiblaškymą aš visuomet randu nukreipime savo dvasios prie To, kuriam aš savo žodžius tariu“ (ib. 24 persk.). Šį mėginimą, kurį šv. Teresa su savimi darė, gali ir dabar daryt kiekvienas asmuo, pradedantis Dievo akyvaizdoj gyventi ir prie Jo savo mintis kreipti. Jis pamatys, kad tokiu būdu daug linksmiau melstis ir daug lengviau išsiblaškymo išvengt.

Mąstydami apie Dievo akyvaizdą, mes privalom lengviau, lėčiau melstis. Taip išvengsime skubumo ir greitumo maldoj, kas Dievą taip pažemina ir maldą išniekina. Užtat teisingai sako T. Skaramelli: „Nėra nieko geresnio, kas mus paremtų vidujinėj ir lūpų maldoj, kaip tas, jog mes per ištisą dieną stengiamės

nuolat apie Dievą mąstyti. Sausas ir išdžiūvęs medis tuojau užsidega, lyg tik jį ugnin įkiša. Panašiai dedas ir su dvasišku žmogumi, kurs diena dienon gaivinas gyvu ir dievotu prisiminimu Dievo akyvaizdos. Kaip tik jis pradeda melstis, tuojau užsiliepsnoja jame Dievo meilės ugnis ir uolumas“.

6. Dievo akyvaizdos prisiminimas padeda mums nuolat savęs išsižadėti. Žmonės, pradedantys Dievo akyvaizdoj gyventi, jaučia labai dažnai raginantį balsą prie išsižadėjimo savęs ir marinimos. Jeigu jie to raginimo paklauso ir tikrai savęs išsižada, tai jie pajunta, kad jiems Dievas teikia kaskart naujesnių ir didesnių dovanų. Bet jiems tam balsui pasipriešinus ir savęs išsižadėjimo progą atmetus, jie pajunta kad ir Dievas nuo jų atsitraukia ir vidujinė šviesa užgesta. Ši pastaba priduoda uolumo kasdieniniam išsižadėjimui ir marinimuisi. Tai yra taip maži marinimaisi, kad žmogus pirma ir mąstyti apie tai nepamąsto, kaip pav., nepasiduot žingeidiems paveikslams, bereikalingas mintis vaikyti, beprasmių šnekų vengti, sėdint bei padoriai užsilaikant, kuklumo atsižvelgti ir kitkas. Bet pamažu kyla veržimasi prie didesnių aukų ir nugalėjimų savęs. Einama prie tokių nusižeminimų, nuo kokių pirma prigimtis kratytis kratės. Sau mielai apleidžiama tokie dalykai, prie kurių pirma didžiausia meilė rišo. Pasiduodama ir ieškoma tokių nuotikių, kokių seniau visomis spėkomis žmogus kratės. Tokiu būdu įgaunamas pamėgimas marinti save. Tuomet išsipildo apaštalo žodžiai: „O kurie Kristaus yra, tie prikryžiavo savo kūną su savo ydomis ir geiduliais“ (Gal. 5, 24).

7. Gyvenimas Dievo akyvaizdoj mokina mus nusižeminimo. Nusižeminimas yra tame, kad mes apie save blogai manome, kaip kad puikybė yra tame, kad mes apie save gerai ir augštai manom. Ši gana reta dorybė labai lengvai įgijama nuolatiniu pratinimosi Dievo akyvaizdoj gyventi. Kurs nuolat prisi-

mena Dievo akyvaizdą, tas visuomet sako: O Dieve, kas esi Tu, o kas esu aš? Tas pažinimas skirtumo tarp begalinio Dievo šventumo bei didumo ir mūsų neapsakomo niekingumo bei nuodėmingumo nulenkia mūsų išdidžią dvasią. Tuomet atbunda ir sustiprėja mūsų sąžinė, ir mes jaučiame, kad del savo nuodėmingumo nesame verti taip arti būti su šventuoju Dievu. Mes susigėstame, prisiminę Dievo akyvaizdą. Mes taip jaučiamės, kaip jaučias nešvarus, paišinas, murzinas žmogus, stojęs susyk kunigaikščio akyvaizdon.

Bet Dievo akyvaizdos prisiminimas padeda mums dar labiau nusižeminti, jei mes Dievo akyvaizdoj atsistoję imame perkratinėti savo praeitą gyvenimą. Benagrinėdami mes pamatysime, kad mūsų praeitas gyvenimas buvo negeras ir ne tobulas, bet atšalęs ir netikęs. Mes suprasime, kiek tai brangaus laiko mes niekais praleidome, kiek malonių paniekinome, kiek gėrybių išaikvojome, o gal visų nustojome savo puikybe, savygarba ir savymeile. Mes įsitikrinsim, kad tik pradedame dvasiškai gyventi. Šis pažinimas ir įsitikrinimas užgėdins mus dar labiau. Bet tai bus jau nusižeminimo pamatas. Ant šio pamato statykime toliau, kol ne vien patys save mielai žeminsim, bet ir kitų paniekintais būti norėsim. O jau paniekinimo meilė yra nusižeminimo vainikas ir pilnybė.

8. Dievo akyvaizdos prisiminimas daro mus dėkingais Dievui. Kaip tik mes, besipratindami Dievo akyvaizdą prisiminti, sužinom bestovį pradžioje dvasiškojo gyvenimo, tuojau atbunda mūsų sieloj pirma nejaustas dėkingumo jausmas. Mes pamatom, kaip tai Dievas buvo mums geras, kad neleido mums numirt tame atšalime, ir mes sušunkam su šv. Teresa: „Tas, kurs manęs taip ilgai laukė, tebūna per amžius šlovinamas!.. Tebūna Tau, o Viešpatie, garbė, kurs taip ilgai manęs laukei!“ Bet tas dėkingumas ne vien žodžiais apsireikš. Jis kasdieną

priduos mums tvirto paraginimo atkartoti tai, kas praleista ir pamaldauti Dievą už ligšiolinę neištikimybę.

6. Gyvenimas Dievo akyvaizdos prisiminime teikia mums stebūklingo ramumo žemiškame gyvenime ir mirties valandoje.

1. Šventieji ir dvasiški mokytojai šimtų šimtais kartų aprašinėja tą neapsakomą džiaugsmą, kokį jaučia sielos, nuolat Dievo akyvaizdoj gyvenančios. Šv. Alfonsas paduoda mintį, kad laimę Dievo akyvaizdoj gyvenančio žmogaus galima palygint su dangaus šventųjų laime. Jis rašo: „Dangiškoji laimė yra Dievo matyme ir Jo meilėj. Iš to mes išvedam, kad ir krikščionio palaima žemėje privalo būti Dievo meilėj ir Jo regėjime, tik, žinoma, ne veidas veidan, kaip šventieji danguj Jį mato, bet prisimenant Jo akyvaizdą. Užtat siela taip veržias prie Dievo garbinimo, pasitikėjimo ir meilės. Kas taip elgias, tas jau šioj ašarų pakalnėj pradeda gyventi dangaus šventųjų gyvenimu, kurie visuomet mato Dievo veidą ir niekuomet nepailsta Jį mylėdami. Toksai asmuo niekina visus žemiškus daiktus, nes jis žino, kad tai visa, palyginus su Dievu, tėra vien niekybė ir tuštybė; jis jau čia turi tą aukščiausią gerybę, kuri žmogų labiau patenkina už visus pasaulio turtus“ (Tikroji Kristaus Sužieduotinė).

Panašiai sako ir T. Rodrigezas, sekdamas šv. Bonaventurą ir šv. Hezichijų: „Kas pratinas nuolat Dievo akyvaizdą prisiminti, tas jau čia naudojas dangiškąja palaima“.

Šv. Pranciškus Salezietis taip šaukia: „O, kaip laiminga ta siela, kuri mylinčios širdies gilumoj užlaiko Dievo akyvaizdos jausmą! Nes vienydamos su dieviškaja gerybe, ji jaučia savyje neapsakomą saldumą“. Šiais žodžiais šv. Pranciškus Sal. parodo, jog siela, Dievo akyvaizdoj gyvenanti, yra laiminga, nes

nuolat mąstant apie Dievo akyvaizdą, pats Dievas sieloj apsigyvena ir su ja susivienija. Tas su Dievu susivienijimas, ta Dievuje ramybė ir daro sielą tikrai laimingą, ką ir šv. Augustinas yra pasakęs savo garsiu išsireiškimu: „Sutvėrei mus sau, Viešpatie, ir nerami yra mūsų širdis, pakol Tavyje nepailsės“.

Taigi galima tvirtinti, kad žmogus, pradėjęs Dievo akyvaizdoj gyventi, jei tame pratinimos ir apsileistų, tikrai vel prie to grįš, nes žmogus tos laimės, kokią teikia Dievo akyvaizdos prisiminimas, kartą paragavęs, toliau be jos nebegali gyventi.

2. Dievo akyvaizdą prisimindami, mes ir del to jaučiame tokį didelį džiaugsmą, kad Dievas su tuo pratinimos sujungia ypatingą pasitenkinimą. Būtent, jeigu siela ilgesnį laiką sąžiningai pratinas Dievo akyvaizdą prisiminti, jai Dievas suteikia taip vadinamą Dievo akyvaizdos jausmą. Tada siela taip aiškiai ir gyvai supranta Dievo akyvaizdą, kad ji drąsiai šaukia: Dabar aš jau nebetikiu, kad čia yra Dievas, bet tikrai tai žinau! Be to ji jaučiasi kuoarčiausiai prie Dievo ir įgyja neapsakomą palaimą. Šv. Pranciškus Sal. tą Dievo akyvaizdos jausmą vadina ypatinga malone, kurią tik vienas Dievas tegali suteikti. Štai jo žodžiai: „Yra didžiausis skirtumas tarp Dievo akyvaizdoj elgimos ir Jo atjautimo. Šį jausmą tegali mums pats Dievas suteikti, o ne mes patys kaip nors įgyti“.

Paprastai tokiame Dievo akyvaizdos atjautime siela esti liuosa ir gali sulyg savo noro mąstyti, kalbėti, darbuotis arba ilsėtis. Ir jeigu toki siela ilgėliau pasipratins Dievo akyvaizdą prisiminti, ir padarys gana žymią pažangą, tai ji pajus savyje Dievo didenybės ir prakilnybės pažinimą, o savo pačios niekybę ir nuodėmingumą. Ir šio pažinimo ji negali iš savęs prašalinti, bet turi jį iš Dievo priimti ir leisti jam savyje veikti. Tiesa, iš karto tas pažinimas labai sugėdina sielą. Bet paskui jis suteikia tokios laimės, kad tie, kurie jau kartą jos ragavo, pasirengę už ją ati-

duoti visokį žemišką džiaugsmą ir pasitenkinimą ir nebebijo kentėti kuosunkiausių kančių, by tik dažniau ir ilgiau tą laimę jausti.

3. Laimė, kurią žmogus įgyja Dievo akyvaizdoj besielgdamas, jaučiama taipogi ir didžiausiuose kentėjimuose ir išmėginimuose.

Malonu skaityti, kaip pirmųjų krikščionybės amžių kankiniai stiprindavos laike jų smarkiausių kankinimų tą mintimi, kad juose gyvena Dievas. Šv. Felicita tarė pagonui teisėjui, kurs pašiepimais ir grumojimais norėjo ją nuo Kristaus atitraukti: „Nei tavo saldūs žodžiai manęs nepalenks, nei tavo gązdinimai man drąsos neatims, nes manyje gyvena Šv. Dvasia, kuri man padeda atsilaikyti piktąjai dvasiai. Užtat nebijau nieko, nes Dievas, kurs mane palaiko, padės man nugalėti. O jeigu tu mane nukankinsi, tai aš dar kilnesnia mirtimi priešą nugalėsiu“.

Viename laiške taip rašoma apie Liono kankinius: „Vienas kankinių, vardu Aleksandras, iškentėjo baisias kančias, kokias žiaurūs pagonys prasimanyti tik mokėjo. Jis kentėjo ramiai, tyliai, be mažiausio murmėjimo, nes jis buvo susitelkęs dvasia ir vien tik su Dievu kalbėjos“.

Apie kankinę Blandiną tas laiškas taip paduoda: „Ją plakė aštriomis rykštėmis, draskė laukiniai žvėrys; paskui ją pasodino ant geležinės, spindančios kėdės, įpynė, įvyniojo tinklan ir padėjo priešakin įnirtusio jaučio, kurs karts nuo karto svaidė ją savo ragais į orą. Tačiau ji nenusiminė ir laukė tik tikėjimo žadomųjų gerybių, nes tą visą laiką ji temąstė apie Jėzų Kristų ir su Juomi bendravo“.

Kitas kankinys, šv. Probus, tarė savo budeliui: „Aš nebijau tavo ugnies, ir niekais laikau tavo kankinimus. Prasimanyk dar kitokius, jeigu gali, kad aš tau galėčiau parodyti Dievo akyvaizdos prisiminimo galybę!“ O to kankinio palydovas, šv. Andronikas,

taip pasakė: „Nors aš ir visas būčiau ugnyje, tačiau tu manęs nenugalėsi, kol manyje gyvybė plaks, nes manyje yra Dievas, kurs mane stiprina. Su manimi yra Jėzus Kristus, ir aš tavęs nebijau“.

Koelno arkivyskupas Klemensas Augustas, kurs tuos pavyzdžius paduoda knygoj apie Brolio Lorenco gyvenimą, taip rašo: „Istorija kankinių iš pirmųjų krikščionybės amžių mus mokina, pirma, kad pratinimasis Dievo akyvaizdoj gyventi ir ištikimas su Dievu elgimasis nėra joks naujas išradimas; antra, kad Dievo akyvaizdoj gyvenimas stebėtinai mus stiprina ir stebėtinai paguodžia“ (132 psl.).

Ir iš dabartinių laikų yra užtektinai pavyzdžių, iš kurių matyti, kaip mintis apie Dievo akyvaizdą stiprina žmogų sunkiausiuose kentėjimuose. Vieną tokį pavyzdį padavė Dr. Fassbenderis 1918 metais 7 numery laikraščio „Allgemeine Rundschau“. Buvę taip. Viename dideliame pasaulinio karo mušy likęs sunkiai sužeistas kareivis ir turėjęs mūšio lauke mirti. Užsibaigus mūšiui, ant jo lavono radę tokią korčiukę: „Sulyg Galingiausiojo šventos valios aš turiu čia mirti ir jums paskutinįjį sudiev pasakyti. Mano dešinysis kelys yra visiškai sutreškintas, ir aš nebegaliu atsistoti. Aš čia miške guliu jau penktą dieną. Jaučiu tiesiog nepernešamą alkį. Iškarto maldavau Viešpatį pagalbos, bet ir ligšiol jos nesulaukiau. T a č i a u a š ž i n a u, k a d V i e š p a t s y r a p r i e m a n ę s. U ž t a t e s u v i s i š k a i r a m u s i r k a n t r u s. Dar valandėlė — ir aš būsiu tenai, pas savo brolius, toj puikioj šalyj, kur mes visi susitiksim prie skaidraus, kaip krištolas, šaltinio“. Ak, kokios didvyriškos jiegos davė tam kareiviui mintis apie Dievo su juomi buvimą toj ilgoj ir sunkioj kovoj su mirtimi!

Čia mes turime aiškiausį įrodymą, kaip greitu laiku galima išsimokinti Dievo akyvaizdoj gyventi, ir kaip greit toks pratinimasis veda tobulybėn, ypač kuomet prie tokio prisijungia kantrūs kentėjimai.

4. Dievo akyvaizdos prisiminimas paguodžia ir sunkiausiose valandose, o ypač mirties valandoj. Kas nuolat Dievo akyvaizdos prisiminime gyvena, tas miršta lengvai ir gerai, įsitikrinęs, kad tuojau dangų pasieks. Kas Dievo akyvaizdoj gyvena, gali būti linksmas ir drąsiai tikėti, kad miręs nepražus, bet malonę įgys ir amžinai laimingas liks.

Kas Dievo akyvaizdoj gyvena, ir del to taip lengvai miršta, kad jis esti liuosas nuo visų sutvėrimų, dėlto nesigaili persiskirti su šiuo pasauliu. Tokio žmogaus jau nebevilioja nei pasaulis nei gyvenimas, nes jo visos mintys ir darbai seniai nukreipti Dievop; ir jis visą savo laimę ir džiaugsmą vien Dievuje temato.

Pagaliau toks žmogus, kurs visą gyvenimą Dievą akyse turėjo, ramiai miršta del to, kad jis nuolat apie Dievą mąstydamas, pažino savo menkybę ir nuodėmingumą. O pažinęs save, nebebijo stoti Dievo teisman, kaip tie, kurie visą laiką laikė save teisiais ir gerais, o mirdami pamato savo nuodėmingumą bei biaurumą ir ima drebėti prieš Aukščiausiąjį Teisėją. Ir ištikrųjų gyvenime matome, kad dievoti asmenys ramiai laukia mirties valandos; o tokie, kurie niekuomet savo gyvenime nemąstė apie Dievo akyvaizdą, dreba ir nerimastauja, jeigu jiems kas primena apie mirtį.

5 Perskyrimas.

Šventųjų išsireiškimai ir pavyzdžiai Dievo akyvaizdos prisiminime.

1. Šventųjų mokslas apie nuolatinį Dievo prisiminimą.

1. Jau Psalmistas ragino šiais žodžiais pratintis Dievo akyvaizdą prisiminti: „Ieškokite Viešpaties ir būsite stipri (Jame); ieškokite Jo veido nuolatos“ (Ps. 104, 4). Šv. Augustinas tuos žodžius taip aiškina: „Kas gi tad tas Viešpaties veidas yra, jeigu ne Dievo akyvaizda!“ Taigi, Psalmistas tuomi nori pasakyti, idant mes nuolat mąstytumėm apie Dievo akyvaizdą.

Iš pirmųjų krikščionybės amžių mes randame pas Bažnyčios Tėvus daugybę gražių išsireiškimų apie gyvenimą Dievo akyvaizdoj.

Šv. Bazilius († 379), garsus Bažnyčios Tėvas, taip rašo apie reikalingumą Dievo akyvaizdoj gyventi: „Nešiokim savo sielose mintį apie Dievą, kaipo neišdildomą ženklą“. O kitoj vietoj taip sako apie Dievo akyvaizdos prisiminimą: „Ši vienintėlė mintis, jeigu tik ji būtų pastovi, galėtų būt užtektina priemonė prieš visus nusidėjimus“.

Šv. Grigalius Nazianzietis († 390), taipogi didelis Bažnyčios Tėvas ir šv. Baziliaus draugas, paliko mums šitokį paraginimą pratintis Dievo akyvaizdą prisiminti: „Kaip kūnas su siela, kaip medžio šaka su jo kamienu, kaip saulės spindulys turi vienytis

su saule, kad iš jų jiegos gautų, taip mes dvasiškai privalome su Dievu vienytis... Mes privalome net rečiau alsuoti, negu apie Dievą atsimint“.

Šv. Makarius Didysis († 390) savo pamoksluose ypatingai pabrėždavo mintį apie Dievo akyvaizdą. Kada sykį jį užklausė, kame esanti tobulybė, tarp kitų paaiškinimų jis taip pasakė: „Kas be perstojimo nesimeldžia ir nuolat, kiekvienu laiku, kiekvienoj vietoj, kiekviename užsiėmime, prie kiekvieno daikto nejaučia Dievo akyvaizdos, tas negali būti tobulas“. Viename laiške jis rašo: „Jeigu mūsų sielos tik vieną saugo, vienu rūpinas, būtent, kad nuolat Dievą akyse turėtų ir nuolat apie Jį mąstytų, tai mes galim drąsūs būti, jogei to uolumo nebenustosim, tada mes galim valgyti ir gerti, galim nuošaliai ilsėti ar dirbti ir melstis, viskas eis Dievo garbei ir mūsų gyvenimo jokios pikto priešo pastangos nebesuteps“.

Viename savo pamokslų šv. Makarius sako: „Krikščionis privalo nuolat mąstyti apie Dievą, nes yra parašyta: „Mylėsi tavo Viešpatį, tavo Dievą visa širdimi“, taip kad tu Jį mylėsi ne vien bažnyčioj būdamas, bet ir visur, kaip savo kelionėse, taip suėjimuose. Krikščionis privalo ir valgydamas apie Dievą mąstyti ir Jam savo meilę ir kūdikišką širdingumą rodyti. Nes yra pasakyta: kur yra tavo turtas, tenai yra ir tavo širdis“.

Kitas vel Bažnyčios Tėvas, šv. Jonas Auksaburnis († 407), savo aštuoniuose pamoksluose apie Laišką Pilipiečiams taip ragina klausytojus gyventi Dievo akyvaizdoj: „Rūpinkitės savo išganymu, bijodami ir drebėdami! Bet kame ta baimė turi pasireikšti? Tame, kad mes nuolat mąstome apie Dievo visur buvimą, kurs visa girdi ir visa mato ne tik ką mes manome ir kalbame, bet taipogi ir visa, kas mūsų širdy, ir atminty slepias. Dievas žino visas mūsų mintis ir širdies paslaptis. Jeigu mes taip užsilaikysim, tai

nieko pikto nei darysim, nei kalbėsim, nei mąstysim. Pasakyk man, ar gi tu, stovėdamas kunigaikščio priešaky, nebijosi visą laiką? Ir kaip gi tu dabar gali juoktis ir neatsargus būti, kuomet stovi prieš Dievo veidą? Neniekink Jo pakantrumo, nes Jis tave veda prie atgailos. Ir ką tik tu darysi, atmink visuomet, kad su tavimi yra Dievas. Taigi, ar tu valgytumei, ar gultumei, ar tu pyktumei, ar rūstautumei, ar tu puotautumei, ar ką kitą darytumei, visuomet mąstyk apie Dievo su tavimi buvimą, ir tu niekuomet į plepėjimus neįsileisi ir niekuomet rūstumu neišsiliesi. Jeigu tu šių minčių laikysies, tu visuomet baimėj ir drebėjime gyvensi, kaip tas, kurs prieš kunigaikštį stovi".

Iš viduramžių Bažnyčios Mokytojų šv. Bonaventura taip rašo apie nuolatinį Dievo prisiminimą: „Pirmiausia reikia nuolat mąstyti apie Dievą... Kaip angelai, kurie be perstojimo į Dievą žiūri, vienok nesiliauna apie Jį mąstę, taip ir žmogus privalo visomis išgalėmis savo mintis kreipti į Dievą. Ir jeigu jis Dievą iš akių paleidžia, turi pats save už tai nubausti. Nes šv. Bernardas sako: Visas laikas, kuriuo tu nemąstai apie Dievą, yra pražuvęs. Ir jeigu tu nesugebi Jon mintimis paskęsti, tai nors paprastu prisiminimu kreipk prie Jo savo širdies spindulį". Kitoj vietoj šv. Bonaventura dar aštriau ir griežčiau apie tai kalba: „Tu privalai nuo visko pasiliuosuot ir nieko žemiško nereikalaut. Paniekinęs gi visus sutvėrimus, tu privalai kreipti domę į savo Sutvėrėją su tokiu dvasios įtempimu ir įsikarščiavimu, kad tu visuomet apie Dievą tik mąstytumei. Tu privalai užmiršti visus pašalinius dalykus ir visuomet, dirbdamas ar stovėdamas, dieną ar naktį, kiekvieną akymirksnį, apie Dievą mąstyti ir Jam dėkoti. Tu neprivalai užmiršti, kad Jis iš visur į tavę veizi". Čia šv. Bonaventura trumpai sutraukė visą mokslą apie pratinimąsi Dievo akyvaizdą prisiminti. Būtent: Reikia nuolat ir visur mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Reikia sužadint

širdy atatinkančių jausmų. Tik tuomet tobulybė pasiekiama, kuomet pasiliuosuojame nuo visų sutvėrimų.

Iš naujųjų laikų šv. Petras Alkantarietis († 1562) savo „Auksinėj knygelėj apie maldą“ išskaito devynias priemones, kuriomis įgijama dievotumo dorybę, kurių šešta priemone jis laiko nuolatinį prisiminimą apie Dievo akyvaizdą: „Šešta, rašo jis, dievotumą didina ir maitina nepertraukiamas Dievo prisiminimas ir nuolatinis mąstymas apie Jo akyvaizdą, būtent, kad tu nuolat Jo akyse esi surištas dažnu atsidusėjimu, kurį šv. Augustinas vadina šūvio maldomis. Nes jos apsaugo sielos namus ir palaiko dievotumo karštį, taip kad žmogus esti nuolat liuosas ir pasirengęs gerus darbus daryti ir melstis. Tai yra viena geriausių priemonių arba priežasčių dvasiškojo gyvenimo ir beveik vienintėlė išeiga tiems, kurie neturi nei laiko nei vietos atsiduoti ilgesnėms maldoms ir apdūmojimams. Ir ištiesų, kas tuo žvilgsniu pasidarbuoja, greitu laiku žymią pažangą daro“.

Šv. Vincentas Paulietis († 1660) nuolat ragindavo savuosius prisiminti Dievo akyvaizdą, ir kad jie ištikrųjų tai darytų, šventasis įsakė daugely vienuolyno vietų užrašyti tuos žodžius: „Dievas tave mato!“ Ir jis sakydavo, kad tas, kurs tikrai pratinsis Dievo akyvaizdą prisiminti, greitu laiku pasieks aukštą tobulybės laipsnį. Vieną dieną šv. Vincentas tarė savo broliams: „Aš pažinau žmones, kurie drebėjo vien del to, kad jie vieną dieną išsiblaškę ir užmiršę pagalvoti apie Dievo akyvaizdą. Tie žmonės bus mūsų teisėjai. Jie mus pasmerks už tai, kad mes apsileidžiam Dievo akyvaizdos prisiminime. Aš sakau mus, nes mes neprivalom nieko kita daryti, vien Dievą mylėti, Jam tarnauti ir apie Jį mąstyti“.

Vyskupas Kamus taip kalba apie savo draugą šv. Pranciškų Salezietį: „Dievo akyvaizdos prisiminimą jis taip augštai laikė, kad tą pratinimąsi jis lygindavo su kasdieninės duonos reikalu. Aš sakau, kas-

dieninės duonos, nes kaip valgant prie įvairių valgių maišoma duona, taip ir dvasiškuose lavinimuose ir įvairiuose užsiėmimuose geriausią pažangą duoda Dievo akyvaizdos prisiminimas. Tai yra mylimiausis šventųjų užsiėmimas ir nepertraukiamas prie šventenybės žengimas. Tai nurodė ir mūsų Išganytojas sakydamas: „Angelai nuolat veizi danguj mano Tėvo veidan“ (Mat. 18,10). Jeigu jau toki Sabos kunigaikštienė laikė laimingais Salomono tarnus ir dvariškius, kurie nuolat prie karaliaus buvo ir jo išminties galėjo klausyti, tai kaip nepalyginamai yra laimingesni tie, kurie gali naudotis akyvaizda to, kurį ir angelai trokšta matyti“.

2. Šventieji ragindavo Dievo akyvaizdą prisiminti nevien tik progai pasitaikius, bet nuolat. Šv. Teresa ypatingai mus ragina mokintis Dievo akyvaizdoj gyventi. „Be didesnio spėkų įtempimo nieko negalima padaryti. Užtat prašau, jūs, mano seserys, vardan gerojo Dievo, laikykit geram darbui suvartotą tą vargą kurį jūs kenčiate, besilavindamos Dievo akyvaizdą prisiminti. Ir aš jus tikrinu, kad gerai tame pasidarbuodamos, už metų, o gal ir už pusmečio pasieksite pasirinktą tikslą. Žiūrėkit tik, kaip mažai laiko tereikia tam didžiam laimėjimui. Nieko nėra svarbesnio, kaip būti pasirengusiomis akyvaizdoj to, kurs jus nori vesti prie aukštesnių, kilnesnių daiktų. Dieviškoji Jo didenybė to neleidžia, kad mes šalintumės nuo Jo akyvaizdos“.

„Aukštesniais dalykais“, apie kurius čia šv. Teresa kalba, reikia suprasti malonė aukštesniam maldos gyvenimui. Taigi šv. Teresa tvirtina, kad Dievo akyvaizdos prisiminimas yra „geras pamatas“, ant kurio galima pastatyti šventumo rūmus.

Šv. Pranciškus Salezietis savo Filotejoj paveda net tris perskyrimus mokslui apie Dievo akyvaizdos prisiminimą. Šventasis įtikina Filoteą, kad Dievas labiausiai iš jos reikalauja gyventi Jo akyvaizdoj. Taigi čia šv. Pranciškus pratinimąsi Dievo

akyvaizdoj gyventi stato pirmon vieton. „Mano Filotea, rašo jis, aš neapsakomai trokštu, kad tu paklausytumei šių mano patarimo punktų. Nes tai yra, mano nuomone, tavo dvasiškos pažangos sąlyga. Taigi statykis, kaip galima dažniau, kasdieną Dievo akyvaizdon“. Baigdamas gi savo išvedžiojimus, šv. Pranciškus sako: „Šio pratinimos Dievo akyvaizdoj gyvent naudingumas yra taip didelis, kad juomi galima atlyginti visus apsileidimus kitose maldose. Ir priešingai, jeigu šitame pratinimosi apsileisi, jau jokia priemonė padaryto nusikaltimo nebepataisysi. Be šito pratinimos Dievo akyvaizdoj gyventi negalimas ne tik joks vidujinis ir dievotas gyvenimas, bet ir kasdienis blogai vedamas esti. Be jo ramumas būtų vien tinginiavimu ir darbštumas būtų vien išsiblaškymu ir sumišimu. Taigi prašau tave, atsiduok šiam pratinimuisi visa širdimi ir jau nebeatstok nuo jo!“

Šv. Alfonsas Dievo akyvaizdos prisiminimą vadina dvasiškojo gyvenimo pamatu ir paduoda net tokią mintį, kad be šito pratinimos negalima tobulybės pasiekti. Štai dar keli to šventojo Bažnyčios Mokytojo žodžiai: „Jeigu tu mane paklaustumei, kaip dažnai mes privalom prisiminti Dievo akyvaizdą, aš tau atsakyčiau su šv. Bernardu: Daryk tai kiekvienu akymirksniu!.. Tai yra mūsų priedermė visomis išgalėmis kuodažniausiai kreiptis prie Dievo... Apmąstymus, susidėjus aplinkybėmis, galima ir apleisti, pav., sunkioj ligoj, svarbiame užsiėmime. Bet Dievo akyvaizdą privalom visuomet sau prisiminti“.

Perskaitę tiek išsireiškimų apie Dievo akyvaizdos prisiminimo reikalingumą ir naudingumą, ar gi begalim apsileisti tame kilniame pratinimosi? Ne! Mes privalome tvirtai įsitikrinti, kad dvasiškajame gyvenime nieku kitu neprivalome taip rūpintis, kaip lavinimosi Dievo akyvaizdoj gyventi.

3. Kad dar labiau įsitikrintumėm tame dalyke, pabaigoj privesim kelius išvedžiojimus įžymiausių dva-

siškų rašytojų. T. Rodrigezas (1537 iki 1616) savo garsiame veikale „Pratinimasis krikščioniškos tobulybės“, gyvenimą Dievo akyvaizdoj vadina „lengva ir trumpa priemone pasiekti tobulybę“. Štai jo žodžiai: „Šv. Bazilius Dievo akyvaizdą laiko svarbiausia ir paprasčiausia priemone atsilaikyti visoms piktosios dvasios pagundoms ir nugalėti visus prigimties priešinimosis. Taigi, jeigu nori pasinaudoti lengviausia ir paprasčiausia priemone pasiekti tobulybę, priemone, kurioj glūdi visų kitų jiega ır gälybė, laikykis šio pratinimos. Dievas jį Abraomui padavė, sakydamas: „Gyvenk mano akyvaizdoj ir būk tobulas!“ Čia reikia pastebėti, kad pasakymas „būk tobulas!“ nereiškia paliepimo, bet paprastą išsireiškimą „ir būsi tobulas!“ Nes taip suprantamos ir kitos panašios vietos Šv. Rašte. Taigi, jeigu tu nuolat Dievo akyvaizdą prisiminsi, greit tobulas liksi“...

Ludvikas de Ponte (1554—1624) siekia toliau. „Yra įvairiausių būdų melstis ir su Dievu bendrauti. Vienok visų pamatas yra mintis apie Dievo akyvaizdą. Šis prisiminimas duoda stebėtinai gerų pasekmių maldoj ir padeda milžiniškais žingsniais žengti trejopu keliu: valymos, švietimos ir susitelkimos keliais“. Taigi jis tais žodžiais ragina mus mokintis Dievo akyvaizdą prisiminti ir nurodo tinkamą būdą. kaip tą darbą atlikti.

Geriausiai apie Dievo akyvaizdos reikšmę yra parašęs T. Rogacci (1646—1719) savo puikiame veikale „Apie vieną naudingiausį dalyką“. Čia paduodame jo karštesnius paraginimus: „Man labai nemalonu, kuomet aš matau, kaip daugelis dvasiškų asmenų per mažai mąsto apie taip gražų ir naudingą pratimąsi Dievą prisiminti. Užtat aš tau, Brangus Skaitytojau, visa širdimi patariu tą pratinimąsi, nes tuomi, man matos, aš tau geriausiai patarnauju. Pamėgink tai nors vieną dienelę, ir tu dėkosi man už gerą patarimą, nebereikalaudamas tolimesnių raginimų. Nes

kaip tu pajusi saldumą ir naudingumą to darbo, tuojau sušuksi su šv. Petru: „Viešpatie, čia mums gera būt! Viešpatie, prie ko gi mes beeisim? Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius“; ir su Jokubu patriarchu: „Aš mačiau Dievą veidas veidan, ir mano siela liko išgelbėta“.

T. Skaramelli (1687—1752) taipogi buvo giliai įsitikrinęs apie išganingumą gyvenimo Dievo akyvaizdoj. „Šis Dievo akyvaizdos prisiminimas yra taip atatinkanti priemonė siekti tobulybei, kad, anot Šv. Rašto išsireiškimų, jos vienos užtenka pasiekti aukščiausiam tobulybės laipsniui“. Toliau Skaramelli paduoda pavyzdį šv. Dorotėjaus, kurs, gyvendamas Dievo akyvaizdoj, liko šventuoju. „Taigi teisingai sako šv. Grigalius Nazianzietis, kad ta priemonė, uoliai ir pastoviai vartojama, gali mus padaryti tobulais ir šventais“.

Baigsim šį perskyrimą T. Tilmano žodžiais, kuriais jis šitaip įvertina gyvenimą Dievo akyvaizdoj: „Dievo akyvaizdos prisiminimas yra ne kas kita, kaip tik nuolatinė malda Viešpaties akyse. Gyvenimas Dievo akyvaizdoj yra taip išganingas, kad mes kasdieną galime Dievui tarnauti šventume ir teisingume“.

2. Šventųjų pavyzdžiai gyvenime Dievo akyvaizdoj.

Jau Senojo Įstatymo teisingieji žinojo ir pratinos Dievo akyvaizdoj gyventi. Labai įdomus yra žydų rašytojaus Juozapo Flavijaus išsireiškimas apie Abelį. „Abelis buvo teisus visuose savo darbuose, prisimindamas Dievo akyvaizdą, ir nuolat rūpindavos dorybėmis“. Apie teisųjį Enoką Šv. Rašte yra taip parašyta: „Ir Enokas vaikščiojo su Dievu“ (I Moz. 5, 22). Tą patį Šv. Raštas sako ir apie Noę: „Noė buvo teisus ir tobulas vyras savo kartoje, jis vaikščiojo su Dievu“ (Prad. 6, 9). Abraomui gi yra pats Dievas pasakęs tuos garsius žodžius: „Vaikščiok mano akyvaizdoj ir būk tobulas“ (Prad. 17, 1). Kad Abraomas paklausė tų V. Dievo žodžių,

Jo sūnus Izaokas sekė tėvo pėdomis ir gyveno Dievo akyvaizdoj, apie tai yra išsireiškęs Jokubas patriarchas, laimindamas šiais žodžiais Juozapo sūnus: „Dievas, kurio akyvaizdoj vaikščiojo mano tėvai Abraomas ir Izaokas, tepalaimina šituodu vaiku“ (Prad. 48, 15-16). Apie karaliaus Dovido pratinimasi Dievo akyvaizdoj gyventi liudija jo paties žodžiai: „Aš regiu Dievą visuomet priešaky, nes Jis stovi mano dešinėj, kad aš nesvyruočiau“ (Ps. 15, 8). Kuomet Tobijas pasijuto greitai mirsiąs, pasišaukė savo sūnų ir tarė jam: „Visomis savo gyvenimo dienomis turėk Dievą atminty“ (Tob. 4, 6). Šie išsireiškimai jau užtektinai mums parodo, kaip Senojo Įstatymo teisingieji rūpindavos neišleisti Dievo iš akių.

Pažiūrėkime dabar į Naujojo Įstatymo šventuosius. Apie šv. Aloizą breviorius taip sako: „Jam buvo įsakyta bent trumpam laikui nukreipti mintį nuo dieviškų daiktų, jis stengėsi nuo Dievo pabėgti, vienok visur jis Dievą sutiko“. Panašų įsakymą gavęs ir šv. Gerardas Majella. Bet ir jam nepasisekę nusikratyti minčių apie Dievą. T. Giovenale sako apie jį: „Aš gerai prisimenu, kaip vieną dieną T. Kafaro įsakė jam nemąstyti taip dažnai apie Dievą. Ir ką jis turėjo daryti? Dievas jį prie savęs traukė neatsilaikomu varu. Iš antros gi pusės, ir jis nenorėjo Dievui priešintis.

Kas čia pasakyta apie šv. Aloizą ir šv. Gerardą Majellą, tas pats tinka ir visiems kitiems šventiesiems. Kas žino dvasiškojo gyvenimo įstatus ir nuotikius, tas yra įsitikrinęs, kad visi šventieji trokšdavo to per maldą su Dievu susivienijimo, kurį vadinama dvasiškomis vestuvėmis ir kuriame žmogaus siela nepertraukiamai Dievą regi. Kol šventieji nepasiekia tokios maldos viršūnės, jie vienijas su Dievu nuolatiniu Jo akyvaizdos prisiminimu. Kas arčiau prisižiūrės šventųjų gyvenimui, tas pamatys, kad ši taisyklė tinka visiems šventiesiems.

Šv. Dozitejus yra vienas tų senųjų, kurie priduodavo didelės reikšmės aštrioms, kūniškoms atgailoms. Pradžioje gyvenimo jis buvo kareiviu ir vedė labai lengvamintį, nuodėmingą gyvenimą. Bet pamatęs paveikslą, kuriame buvo nupieštos pragaro kankynės, jis sudrebėjo, atsivertė ir pasišalino dykynėn atgailoti, pasiduodamas šv. Dorotejaus vadovybei. Šv. Dorotejus jam davė pirmą tokį pamokinimą: „Niekuomet neišleisk iš savo širdies Dievo. Visuomet turėk atminty, kad su tavimi yra Dievas, kurio tu stovi priešaky“. Dozitejus paklausė šventojo ir visuomet, ar valgydamas ar kuo užsiimdamas, mąstė apie Dievą. Paskui šv. Dorotejus išmokino savo mokinį neturėti savo valios ir suvaldyt išdidusią puikybę. Tom dviem priemonėm šv. Dozitejus trumpu laiku pasiekė taip aukštą šventumo laipsnį, kad visi senieji ėmė jį vadinti didžiausiu šventuoju.

Apie šv. Pranciškų Ksaverietį yra parašyta: „Jis ir pasaulio triukšmuose ir visuose žemiškuose užsiėmimuose būdavo dvasia įsigilinęs Dievuje, taip kad jo nuo Dievo neatitraukdavo jokie nuovargiai ir neišblaškydavo jokios sunkenybės. Kuomet jis kiekvieną darbą atlikdavo su didžiausiu akylumu ir stropumu, jo dvasia ir širdis visuomet būdavo Tame, kuriam jis savo darbus ir užsiėmimus pavesdavo“.

Štai pragarsėję išsireiškimai Leonardo iš Porto Mauritio: „Visuose savo kasdieniniuose užsiėmimuose, ar tai namie būdamas, ar misionaudamas, kiekvieną liuosą valandėlę aš maldai suvartoju, kiekvieną akymirksnį pavedu pasikalbėjimui su Dievu arba Jo akyvaizdos prisiminimui... Mano paprastas maldos būdas yra kreipimasis į save patį, kame aš Dievo ieškau... Aš prašau Dievo, kad Jis man geriau gyvybę atimtų, negu tą mano sielos su Dievu bendravimą, tą augščiausią gerybę, kuri man rojų čia žemėje duoda... Aš susitversiu dvasišką nuošalumą... Tenai užmiršiu visus sutvėrimus ir tik su vienu Dievu ben-

drausiu, gėrėdamasis Jo prakilnumu. Savo sieloj nuolat jieškosiu Dievo, bet ypač maldos laiku tai darysiu".

Apie šv. Pranciškų Salezietį skaitome: „Nuolatiniai kasdieniai darbai jo niekuomet neišblaškydavo. To šventojo visas užsilaikymas rodydavo, kad jis, kalbėdamas su žmonėmis, jausdavos, tarsi, angelų bury ir nuolat mąstydavo apie Dievą. Ar jūs visuomet, ir per miestą eidami, laikote akis žemyn nuleidę? — paklausė jo vieną kartą aplankiusi sesuo. Taip, mano sese, atsakė šv. Pranciškus: kitaip aš negalėčiau nuolat apie Dievą mąstyti! — Ar tai tiesa, paklausė jo kita sesuo, kad Tamsta ir su žmonėmis kalbėdamos jauties esąs Dievo akyvaizdoj? — Ar gi kai kur Dievo nėra, atsakė jis juokdamasis, kad galima būtų Jis užmiršt?" Vieną kartą šv. Pranciškus Sal. kalbėdamasis su savo draugu apie apsileidimą mąstyme altoriaus priešaky, gražiai išsireiškė: „Aš mielu noru viską pamirščiau, kad tik Dievo akyvaizdos niekuomet nepamirščiau. Aš mąstau apie Dievą ir tuomi džiaugiuos" (Ps. 76, 4).

Palaimintas Ludvikas Pontietis visokiais būdais pratinos prisiminti Dievo akyvaizdą. Vieną kartą jis įsivaizdino, kad Dievas apie jį plaukia ir teka, tarsi, kokios jūrų srovės bei saulės spindulių vilnys. Kitą kartą jis svarstė, kaip jame Dievas gyvena. Pagaliau ėmė džiaugtis tuo turtu, kokį nešiojo savo sieloj. Pagautas dvasios pakilimo, ėmė šaukti: Tu, o Viešpatie, esi mumyse! Vel kitą kartą jis mąstė, kad Dievas jį taip apsupa, kaip oras apsupa visą žemę. Jis priėjo prie to, kad jam rodės, jog jis ir valgo, ir eina, ir meldžias, ir dirbo Dievuje, kaip kambary, kuriame valgo, mokinas, guli ir gyvena, kaip kambary, kurs žmogų apsaugo nuo karščio ir šalčio, nuo plėšikų ir priešininkų. Šioj prasmėj jis vartodavo ir 30 psalmės žodžius: „Būk man apdengiančiu Dievu ir priebėgos namais!"

Apie pal. Bartolomeją Holzhauser sako, kad jis, dar mokiniu būdamas, jau Dievuje gyveno.

O apie jo vėlesnį gyvenimą yra taip parašyta: „Aiškiai pastebėdavo, kad jis nuolat būdavo dvasia susitelkęs ir su Dievu susivienijęs. Tačiau tas jo širdies stovis nekliudydavo liuosai atlikti visas kasdienes priedermes“. Iš tų laikų paduoda šitokį jo gyvenime nuotikį: „Vieną kartą jis pašaukė pas save Vuerzburgo seminarijos klierikus, kad jie praneštų jam savo sielos stovį. Vienas klierikas sako jam: „Tėve, gal aš klystu, bet man atrodo, kad nėra nieko išganingesnio ir saldesnio, kaip dažnai kelti dvasią prie Dievo ir kartu įsivaizdinti Jį savo priešakyj ir su Juomi kalbėtis“. Holzhauseris tuo išpažinimu labai džiaugės ir tarė klierikui: „Tu savo pasakymu, mano sūnau, neapsakomai mane palinksminai. Ir aš su tavimi sutinku; nes ir aš šio žemiško gyvenimo užsiėmimuose ir nuliūdimuose nerandu didesnės paguodos ir malonesnio atsigaivinimo, kaip Dievo akyvaizdos prisiminimas. Kasdieną besipratindamas, taip išmokau savo maldose su Dievu kalbėtis, kad ir dabar, su tavimi šnekėdamas, jaučiu Jo akyvaizdą“.

Kiekvienas asmuo, kurs myli Dievo akyvaizdos prisiminimą, turėtų perskaityti p a l a i m i n t o L o r e n c o gyvenimą ir jo raštus. Jis pats sako: „Švenčiausis, paprasčiausis ir naudingiausis pratinimasis dvasiškame gyvenime yra prisiminimas Dievo akyvaizdos. Visas pasaulis negali man duoti tinkamos draugystės. Viskas, ką aš kūniškomis akimis matau, pro mane praeina, kaipo sapnai ir svajonės. Bet ką aš matau sielos akimis, tai yra vienintelis tikslas, kurio aš ieškau, būtent, nuolatinis gyvenimas ir užsiėmimas Dievo akyvaizdoj“. Ir jis niekuomet negaišindavo laiko, bet be perstojimo darbuodavos. „Aš jaučiuos daug labiau su Dievu susivienijęs savo kasdieniuose užsiėmimuose ir paprastuose darbuose, negu tą darbą šalin atidėdamas, kad vien tik Dievu ir Dievuje gyvenčiau ir bendraučiau. Aš dariau su savimi bandymą ir pamačiau, jog kiek kartų atidėdavau vi-

sus savo darbus, tik maldai ir pasikalbėjimui su Dievu atsiduoti, likdavau labai sausas, drungnas ir jausdavaus sieloj apleistas. Iš to aš supratau, kad lengviausiai ir tikriausiai Dievą tegaliu rasti tuomet, kuomet aš pildau savo paprasčiausias priedermes. Kas Dievo ješko prastume, nuolankume ir meilėje, tas visuomet Jį randa. Dievas negali priešintis tai sielai, kuri pastoviai Jo ješko. Aš pats nepabijojau visų sunkenybių ir suradau ne tik Dievą, bet ir ištikimą su Juomi bendravimą. Kas mane dabar taip dažnai džiugina, to aš ir žodžiais negaliu aprašyti“.

1895 m. šventai numirė jezuitas kunigas Paulius Ginhac. Jo perdėtinis taip parašė apie jo mirtį visiems to krašto vienuolynams: „Jūs jį pažinot, kaipo žmogų, kurs visuomet mąstydavo apie Dievo akyvaizdą ir buvo ištikimiausiu pildytoju mažiausių įstatų ir papročių. Tai buvo žmogus, pilnas nuolankumo ir nusimarinimo dvasios, pilnas šventos meilės ir noro, kad įvyktų Dievo valia. Jis uoliausiai darbavosi didesnei Viešpaties garbei ir neapsakomai mylėjo Jėzaus Draugiją ir šventąją Bažnyčią“.

Palaimintas Gabrielius nuo Sopulingosios Dievo Motinos pametė lengvą mokinio gyvenimą ir, teturėdamas aštuoniolika metų, įstojo pasionistų draugijon. Čia dievotai pagyveno šešerius metus ir 1862 m. mirė šventuoju. Kas gi tą jaunuolį taip greit pašventino? Iš vienos pusės tai padarė jo nuolatinis kovojimas su blogais palinkimais, jo nuolatinis išsižadėjimas, o iš kitos pusės — jo nuolatinis gyvenimas Dievo akyvaizdoj. Paklausykim vienos jo pastabos: „Viską Dievui daryk ir ne žmogišku atžvilgiu, ne del savo naudos arba patikimo! Aš nieko neapleisiu, ką laikau Dievo valia. Aš nuolat Dievo akyvaizdos laikysiuos ir karts nuo karto prie Jo šauksiuos“. Gabrieliaus nuodėmklausis, T. Norbertas, taip apie jį sako: „Tai yra tiesa, kad Gabrielius nuolatiniu pratinimosi savo vidujiniame gyvenime greitu laiku pa-

siekė tokią didelę valdžią ant savo minčių, kad jis visuose savo darbuose turėdavo „nuolatinę atidą“.

1904 m. mirė dominikonas Ringeisen, įsteigėjas neturtingiausios tarp žmonių šv. Juozapo Kongregacijos. Apie jį yra taip parašyta: „Jis garbindavo ypač Dievo akyvaizdą. Jis nesuskaitomais atvėjais sau sakydavo: Tu privalai būti kaip Mozė, kurs Dievą regėjo. Dievas yra čia pat! Sek Jį ir garbink Jį savo širdies gilumoj. Šis Dievo akyvaizdoj gyvenimas stūmė jį prie nuolatinių karštų maldelių. Nesuskaitomus kartus klaupdavos jis ant kelių ir melsdavos visuose užsiėmimuose. Ir laike kalbos klaupdavos ir garbindavo Švenčiausiąją Trejybę“.

Labai gražų paveikslą sielos, kuri jaunystės dvasia ir jiega rūpinos kaskart labai Dievuje susitelkti, teikia mums T. Pius iš Hemptinne O. S. B., miręs 1907 metais. Jis tegyveno 27 metus. Visi jo paženklinimai kartoja tą pačią mintį: viską užmiršk ir tik Dievuje ir Dievui gyvenk! Pasitenkinsim dviem Piaus išsireiškimais: „Kas nori jausti savyje Dievo buvimą, tas privalo išmokti visose sunkenybėse susitelkimą palaikyti. Tada greitu laiku pastebės, kaip stebūklinga vidujinė jiega jį rems ir stums prie gero. Tokiu būdu supras, kaip jame Dievas gyvena“. „Kaip šaltinis lieja savo vandenį slėnin, kaip gėlė veržias prie šviesos, taip ir mano siela, o Viešpatie, teatsiduoda tik Tau vienam, tetrokšta tik Tavo šviesos ir tepasislepia tame stebūklingame nuošalume, kuriame yra Tavo akyvaizda“. —

Marija Magdalena Postel mirė 1846 m. Jos gyvenimo aprašytojas sako, kad Marija be perstojimo laikėsi Dievo akyvaizdos nuo pat savo jaunystės lig 90 metų amžiaus. Koks tai pavydėtinas gyvenimas! Taipogi pasakoja, kad ji ir savo seseris išmokinusi gyventi nuolatiniame Dievo akyvaizdos atsiminime.

Apie motiną Margaretą Hallahan, įsteigėją Anglijos trečiojo Dominikonų Ordeno († 1868), yra pasakyta, kad ji, dar vaiku būdama, jau uoliai pratinosi Dievo akyvaizdą atsiminti. Mat, didžiajame altoriuj tos bažnyčios, kurią ji iš mažens lankydavo, buvęs paveikslas visamatančios „Dievo Akies“, kurs darydavęs į ją gilaus įspūdžio. Jai atrodydavę, būk ta „Dievo Akis“ ją visur sekdavusi ir užtat nuo pat kūdikystės išmokusi gyventi Dievo akyvaizdoje. Teisingai galėjo pasakyti jos ilgametinis nuodėmklausis, vyskupas Ullathorne: „Atjautimas Dievo akyvaizdos buvo jos spindanti žvaigždė nuo pat kūdikystės“. Motina Margareta buvo labai darbšti moteriškė, pasišventusi kitų labui. Minėtasis jos nuodėmklausis rašo: „Kuomet ji dirbdavo, rašydavo bei kalbėdavo, jos siela ilsėdavos dieviškame susitelkime“.

1903 m. numirė 25 metų amžiaus Gemma Galgani. Jos gyvenimo aprašyme skaitome: kad ji, būdama dešimtų metų amžiaus ir priimdama pirmą kartą šv. Komūniją, pasižymėjo šį sakinį: „Aš noriu visuomet gyventi Dievo akyvaizdoj!“ Koks tai kilnus dar nepribrendusios mergaitės išsireiškimas! Bet ar ji laikės to pasakymo? Ją gerai pažinęs asmuo rašo: „Kaip aš matau, tik vieną kartą ji neatsiminė Dievo akyvaizdos. Štai jos pačios prisipažinimas: „Paskutiniu laiku padariau didelę klaidą. Mano laimė, kad Dievas manęs dar nenubaudė! O gailestingasis Jėzau! Don Lorenco davė man uždavinį padirbti. Tur būt aš per daug įsigilinau skaitlinėse ir per tai pamiršau mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Tačiau toks stovis tetruko gal minutę. Aš greit susigriebiau ir nuolankiai Dievo maldavau atleidimo, ką Jis man tuojau ir suteikė“.

Karmelitė Elžbieta nuo Šv. Trejybės (1880—1906) visą savo gyvenimo laimę rado nuolatiniame prisiminime Dievo akyvaizdos. Ji nuo pat

mažens gyveno Dievo akyvaizdoj ir niekuomet, nei nuliūdimuose, nei užsiėmimuose, neišleisdavo Dievo iš akių. „O dieviškasis Mokytojau, sako ji, Tu žinai, kad mano visa paguoda yra dvasios sutelkime ir nuolatiniame Dievo akyvaizdos atsiminime. Aš aiškiai jaučiu, kad Tu esi manyje. Tarp šių žemiškų rūpesčių mažai yra tokių, kurie apie Tave mąsto. Užtat tikiu, kad Tu laimingas esi, rasdamas tokią sielą, — nors ji būtų ir taip menka, kaip aš esu, — kuri Tavęs niekuomet neužmiršta“. Kitą kartą ji yra taip pasakiusi: „Tarp pasaulinių smagumų aš buvau taip užsimąsčiusi dieviškojo Mokytojo akyvaizda ir buvau taip perimta rytdienos Komūnija, kad nieko nebejaučiau, kas apie mane dėjos“. Pradžioj žiemos Elžbieta taip rašo: „Štai, mes vel pradedam pasaulines draugystes, kurias, kaip tu žinai, aš mažai temėgstu. Tačiau aš paaukoju gerajam Dievui viską, ko aš negaliu aplenkti. Jeigu tik su Dievu gyvename ir Jo akyvaizdą nuolat prisimename, galime ir pasauly, širdies tylumoj Jam vienam atsiduoti, Jo balso klausyti“. Elžbieta labai gražiai griežė su fortepionu. Tačiau ir tame darbe, kurs reikalauja tik atydos, ji užmiršdavo savo klausytojus ir mąstydavo apie Dievo akyvaizdą. Ir tuomet jos griežimas būdavo ypatingai gyvas ir karštas. Jos klausytojai sakydavo, kad jie jokiu būdu nesupranta, kaip ji sugebanti nuduot didžiausius mokslinčius. Ji pati taip rašo: „Kuomet aš užmirštu visus klausytojus ir atsistoju dieviškojo Mokytojo akyvaizdon, tuomet aš visa siela Jam skambinu ir išduodu skambius ir saldžius balsus. O, kaip linksmai aš su Juomi panašiu būdu kalbėdavaus!“

Baigsim pal. Motina Klara Fey, kuri įsteigė Kūdikėlio Jėzaus seserų draugiją († 1894 m.). Jos gyvenimo aprašytojas sako, kad ypatinga žymė jos gyvenimo buvęs nuolatinis Dievo akyvaizdos atsiminimas. Jos gyvenime spindi dvejopa tiesa, kurios mes niekuomet neprivalom užmiršti: Motina Klara nuo-

latinį gyvenimą Dievo akyvaizdoj laikė svarbiausia priemone pasiekti tobulybei, ir didžiausiuose sumaiščiuose ji gálėdavo nuolat mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Ji matydavo Šv. P. Marijoj tą Dievo akyvaizdos atspindį ir nuolat Ją garbindavo. Štai keletas jos išsireiškimų apie gyvenimą Dievo akyvaizdoj: „Gyvenimas Dievo akyvaizdoj yra lengviausi, tikriausi ir pasekmingiausi priemonė pasiekt tobulybei... Mūsų širdies gilumoj gyvena galingiausis Dievas, kurio sostas yra danguj, o kojų suolelis čia žemėje. Jeigu mes tai tikim, ar gi mūsų širdis neprivalo persiimti paguoda ir džiaugsmu? Tas, kurio dangus neapima, Tas, kurį garbina dangaus galybės ir pripildo maloniausiu kvapsniu, pasirinko mūsų menką širdį savo sostu. O mano siela, kas begali būti labiau paguodžiančio!.. O mano siela, tu turi tuos pačius įrankius, kokius ir šventieji turėjo! Ar gi tad nenori pradėti jų vartoti? Dievas yra tavyje, kaip ir juose buvo. Ar gi tu nenori iš to gauti didžiausios naudos? Tu turi dvi aki: kairiąja privalai žiūrėti į sutvėrimus ir savo užsiėmimus, o dešiniąją privalai nuolat į Sužieduotinį kreipti. Tu turi dvi ranki: viena privalo rūpintis gyvybės palaikymu, o kita turi laikytis tavo Viešpaties, ant Jo remtis ir niekuomet jo nepaleisti. Tu turi dvi ausi: viena privalai išklausyti artimo reikalavimus, o antra nuolat klausytis Numylėtinio balso, kurs tavyje gyvena. O siela! Taip privalo būti!“

Tikrą ir pilną palaimą iš Dievo akyvaizdos prisiminimo mes tik tuomet teįgysim, kuomet išmoksim nuolat Dievą atsiminti. Užtat neužtenka, kad mes dažnai per dieną atsimenam apie Dievą; neužtenka ir to, kad mes visas savo maldas kreipiame į Dievo akyvaizdą. Mes privalom prie to prieiti, kad per visą dieną, ar tai darbe, ar tai poilsy, ar tai bendravime su žmonėmis, visuomet apie Dievo akyvaizdą mąstytumėm. Deja, daug žmonių negali ir nesugeba mąstyti apie Dievą dažnai ir ilgesniais laikotarpiais. Užtat jie

meta tą pratinimąsi galvoti apie Dievą ir tuo daro savo sielai neapsakomą skriaudą.

N o r i n t t a d i š m o k t i D i e v o a k y v a i z d o j g y v e n t i, r e i k i a s t e n g t i s v i s i š k a i n u g a l ė t i v i s a s k l i ū t i s.

6 Perskyrimas.

Kliūtys, sutinkamos Dievo akyvaizdą prisimenant.

1. Reikia maldauti Dievo pagalbos.

Pirmiausia reikia prašyti Dievo pagalbos. Juk Išganytojas pasakė: „Be manęs jūs nieko negalite daryti“ (Jon. 15, 5). Ir šv. Paulius sako: „Viską galiu tame, kurs mane stiprina“ (Fil. 4, 13). Be ypatingos Dievo malonės negalima nuolat apie Jį mąstyti. O Dievo malonę mes įgyjam tik pastoviu Jo maldavimu. „Prašykit ir bus jums duota“, sako Išganytojas (Mat. 7, 7). Prašykim tad Jo padėjimo! Maldaukim Jo pagalbos mūsų gyvenime. Tačiau prašykim nuolankiai, išpažindami savo visišką nevertumą gaut malonių. Prašykim kartu su pasitikėjimu. Dievas mielai padeda tai sielai, kuri nors sunkiai nusideda, bet ir nusidėjusi karštai atgailoja. Prašykim pagaliau be atvangos ištisomis savaitėmis, mėnesiais ir metais, kol išmoksim gyventi Dievo akyvaizdoj.

2. Sąžinės perkratinėjimas — priemonė išmokti Dievo akyvaizdoj gyventi.

Dažnas sąžinės perkratinėjimas yra labai gera priemonė išmokti Dievo akyvaizdoj gyventi.

Vyskupas Saileris savo „Dvasios pratinimuose“ paduoda du pavyzdžiu, iš kurių matyti sąžinės sąskai-

tos svarba. „Vienas asmuo, rašo vyskupas, kurs per dvidešimt metų tarnavo savo piktumui, per vieną savaitę liko valdytoju savo tyrono — pykčio. Kitas vėl asmuo maž daug per 16 dienų išmoko nuolat prie Dievo kreiptis. Pirmą dieną jis stengės prieš pradedant darbą po du kartu pakelti mintis prie Dievo ir laike visos dienos užsiėmimų būti nuolankiame dvasios susitelkime. Antrą dieną jis savo mintis nukreipė Dievop keturius kartus; trečią dieną — šešis kartus. Tokiu būdu jo dvasia pamažu priprato kilti prie Dievo ir po dviejų mėnesių mąstyt apie Dievo akyvaizdą jam buvo tiek pat lengva, kaip ir alsuot“. Po to jis pridėjo šitokį paraginimą: „O žmones! Kaip maža ir kaip daug jūs galite! Maža, nes nenorite išnaudoti sau suteiktų jiegų; daug, jeigu tik norite darbuotis. Juk Dievas negaili savo pagalbos. Užtat būkime tik taip ištikimi, kaip Dievas yra geras, o Jis mums padės! Bet čia ir yra kliūtis. Kad ją pašalinti, reikia giliai širdin įsidėti šie žodžiai: Visi geri, išmintingi ir šventi žmonės visų laikų būdavo tuo geresni, išmintingesni ir šventesni, juo tikriau ir ištikimiau jie sekdavo sąžinės stovį, juo mieliau nusilenkdavo prieš viską Regiantį, juo su didesniu pasitikėjimu šaukdavos visų Gelbėtojo, juo drąsiau stodavo į kovą ir juo ištvermingiau ją vesdavo. Tai yra širdis visų Šventųjų gyvenimo istorijos“.

Sekdami vyskupo Sailerio nurodytais pavyzdžiais, mes turim eiti nuo lengvesnių priesunkesnių dalykų. Tai pasiekiama maž daug šitokiu keliu.

Iš pradžių nusistatoma į savaitę kokią valandą pašvęsti mąstymui apie Dievo akyvaizdą. Tai daroma panašiu būdu, kokį mes jau matėm antrame perskyrime, kur buvo kalbama apie pratinimąsi prisiminti Dievą, mumyse esantį, Jėzų, Šv. Sakramente gyvenantį, Šv. Dvasią bei Švenč. Trejybę, mūsų sieloj gyvenančią.

Kai jau esti pasiektas pirmas laipsnis, tada stengiamasi į valandą po 3—4 kartus atsiminti Dievo akyvaizdą.

Sugebėjimas kas valandos bertainis atsiminti Dievo akyvaizdą, laikoma jau antru punktu. Čia ir visos maldos jau kreipiama Dievop.

Pasipratinus kiek antrame laipsny, siekiama trečiojo punkto sąžinės perkratinėjime. Tada jau nuolat Dievas priešaky turima, ar tai darbe, ar pasikalbėjime; ar ėjime ar kitokiame užsiėmime.

Bet ir čia pamažu pirmyn einama. Iš pradžių po 1-2 minuti į bertainį apie Dievą mąstoma; paskui jau ilgėlesnį laiką laikomasi dieviškų minčių, kol pripranta liuosai ir lengvai be perstojimo mąstyti apie Dievo akyvaizdą.

3. Pasiliuosavimas nuo sutvėrimų ir nuo savęs.

Svarbiausis darbas, norint išmokti Dievo akyvaizdoj gyventi, yra visiškas pasiliuosavimas nuo sutvėrimų ir nuo savęs.

Pirmiausia priežastis, del ko mes negalim mąstyti apie Dievo akyvaizdą, yra ta, kad mes savo mintis nuolat kreipiam prie žmonių, prie savo darbų bei sumanymų ir prie savojo aš. O tas vėl dėl to taip daros, kad mūsų visi reikalai sukinėjasi apie mūsų pačių aš ir apie visus žemiškus dalykus. Taigi reikia pamažu pasiliuosuoti nuo netinkamo prisirišimo prie sutvėrimų ir prie paties savęs, o daug geriau seksis mąstyti apie Dievą. Tiesa, tas darbas yra sunkus. Bet prisimenant tą taisyklę, kad „viena ranka mazgoja antrą“, jis lieka lengvas. Pradėjus pratintis Dievo akyvaizdoj gyventi, išnyksta reikalai su išoriniu pasauliu ir pamažu silpsta mūsų palinkimai. Ir priešingai, slopinant mūsų asmeniškas užgaidas ir reikalus su išoriniu pasauliu, lieka lengviau atsimint Dievą ir nuolat mąstyti apie Jo akyvaizdą.

Reikia apgailestauti, kad dauguma dvasiškųjų mokytojų, kurie taip karštai ragina pratintis Dievo akyvaizdoj gyventi, mažai tekreipia domės į sunkumą, sutinkamą tame besipratinime. Gąrsią išimtį tuo atžvilgiu daro T. Gerhardas Tillmann savo veikale apie maldą. Jis viename perskyrime kalba „apie kliūtis, sutinkamas nuolatiniame prisiminime Dievo akyvaizdoj", ir taip tuo klausimo išsireiškia: „Didžiausi kliūtis yra mūsų bloga, nusidėjimų sugadinta prigimtis, kuri myli perdėtą laisvumą ir prie jo yra pripratusi. Užtat nuo tikro vidujinio susitelkimo ji kuolabiausiai kratos. Toliau seka širdies sutepimas nusidėjimais, per ką Viešpats apleidžia širdį, o siela nustoja noro ir galimybės kūdikiškame pasitikėjime bendrauti su Dievu. Paskui gimsta prisirišimas prie žemiškų gėrybių, kas traukia žmogų prie žemės, o sulaiko ir stumia nuo Dievo. Kiti vel leidžias savo darbuose užviešpatauti per dideliam linksmumui, kurs paglemžia jų dvasios liuosybę ir vidujinį susivaldymą, taip kad jų dvasia ir širdis pasineria laikinuose dalykuose ir nebegali pakilti prie Dievo. Labai dažnai ir išoriniai išsiblaškymai per daug kenkia vidujiniam dvasios susitelkimui. Be to ne mažai yra nelaimingų vergų vaikiško žingeidumo, kurs protą prikemša tūkstantimis kvailybių ir neduoda dvasiai nusiraminti. O vidujinis ramumas yra būtina sąlyga nuolatinio Dievo akyvaizdoj gyvenimo. Aišku, kad tie išoriniai išsiblaškymai nepasilieka vien ore, bet ir vidun įsibriauna. Tokie žmonės nesusilaiko nuo bereikalingų minčių ir paveikslų, bet priima savin viską, kas tik jiems priešaky papuola. Tokiu būdu taip apsikrauna visokiomis pasaulinėmis mintimis ir rūpesčiais, kad pakilimas prie Dievo ir dieviškų dalykų jiems nebegalimas. Jeigu tad šių ir joms panašių kliūčių nepašalinsim nuo kelio, tai ir veržimasis prie brangiausios nuolatinio susitelkimo dovanos bus bergždžias triū-

s a s“. Štai kaip gražūs išvedžiojimai! Bet kad jie skaitytojų nenugąsdintų, paduosim kitą kelią, kuriuo mes kasdieną eidami, galim pasiliuosuoti nuo visko, kas nėra Dievo.

4. Vengimas bereikalingų dalykų.

Pradedantiems Dievo akyvaizdą prisiminti, geriausia sekas pasiliuosuoti nuo to viso, kas nėra Dievo, vengiant b e r e i k a l i n g ų dalykų.

Esti nenaudingų minčių, nenaudingų žvilgėsių, nenaudingų kalbų ir užsilaikymų. Kaipo nenaudingu dalyku galima laikyti visa tai, kas neturi jokios vertės sielos antprigimtam gyvenimui.

Pirmiausia reikia vengti nenaudingų minčių. Tai esti tuštūs a t s i m i n i m a i p r a e i t i e s įvykių arba bereikalingi v a i d i n t u v ė s p a v e i k s l a i, kurie sau medegą imas kaip iš praeities, taip ir iš ateities. Albertas Didysis savo knygelėj apie priklausymą Dievui kuosmarkiausiai pabrėžia ir persergi, kad mes niekuomet nepasieksime vidujinio gyvenimo, jeigu nepasiliuosuosime nuo vaidintuvės paveikslų. O šv. Bonaventura tokį vengimą tuščių minčių vadina „š i r d i e s a p s a u g a“. „Tavo širdy neprivalo būti jokių regimų daiktų paveikslų, kad tu, pasiliuosavęs nuo sutvėrimų, galėtumei liuosai pasiduoti visų daiktų Tvėrėjui“.

Mūsų mintys dažniausiai maitinas tuomi, ką mes j a u s m a i s pergyvenam, t. y. tuo, ką mes išgirstame bei ką pamatome. Užtat šv. Bonaventura su kitais vidujinio gyvenimo mokytojais aiškiai įsako saugoti jausmus: „Tu privalai pastatyti tokią sargybą prie savo akių, burnos ir kitų jausmų, kad ji nieko neprileistų prie tavęs, kas yra nenaudinga tavo šielai“.

Čia galima privesti tai, kas yra parašyta apie jauną broliuką Gabrielių: „Su ypatingu domumu jis vengdavo kiekvienos nenaudingos minties, ir visas bereikalingas mintis jis laikydavo didžiausia piktosios

dvasios pagundas. Laikas, sakydavo jis, praleistas tuščiomis svajonėmis, yra žuvęs; tuo tarpu užimtas geromis mintimis, būtų galėjęs patarnauti sielai žengime dieviškoj meilėj ir dorybėse. Didžiausiu jo rūpesčiu būdavo laikyti uždarytas jausmų duris, kad per jas neįsiskverbtų svetimos mintys. Užtat jis vengdavo kiekvienos pasaulinės naujienos. Jis teužsiimdavo dangiškais dalykais ir rodydavos, tarsi, jis nereikalaudavo jokio pasikalbėjimo bei atsiliepimo... Bet kam nors kalbant apie naudingus daiktus, Gabrielius tuojau prisiartindavo prie šnekučiuojančių".

Kaip gi tad turime kovoti su tais nenaudingais dalykais? Pirmiausia reikia tvirtai nusistatyti: „Aš nebeprisileisiu daugiau jokių nenaudingų atsiminimų, nebepriimsiu jokių bereikalingų vaidintuvės paveikslų". Paskui turim sergėti tuos mumyse gimstančius atsiminimus ir paveikslus ir stengtis kuogreičiausiai juos nuraminti ir panaikinti. Panášiai privalom elgtis ir su bereikalingais žvilgėsiais. Pirma griežtai nutarkim, kad niekuomet bereikalingai nesižvalgysim, o paskui stengkimės nutarimą pildyti, ar tai bažnyčioj būnant, ar tai gatvėje. Jei kartais ir pasiduotumėm akių žingeidumui, gailėkimės ir pasižadėkim pasitaisyti. Daug sunkiau kovot su nenaudingomis kalbomis ir nepritinkančiu užsilaikymu, nes čia dalykas eina ne su mumis vienais, bet ir su mūsų apystovomis. Čia reikia daug išmintingumo ir žvalumo; čia ypač reikia saugotis žmonių baimės. Užtat visuomet reikia pradėti kovoti su bereikalingais žvilgesiais, o paskui jau eit prie kalbų.

Jeigu mes nesimokinsim pasiliuosuot nuo visokių bereikalingų minčių, tuo pačiu neįprasim nuolatiniai Dievo akyvaizdoj gyvent. Užtat didesniam mūsų paraginimui privesim šiuos T. Lallemanto žodžius: „Kaip labai piktoji dvasia priešinas mūsų dvasiškai pažangai, to ir žodžiais negalima išreikšt. Jeigu jai pasiseka pir-

mas antpuolis, ji daro antrą, pakišdama mums įvairiausių sumanymų ir norų arba stiprindama mus visokiomis viltimis, kad tik mus užėmus ir nuvedus nuo kelio, vedančio prie Dievo ir tobulybės. Tuo tikslu ji pasinaudoja visokiais nuotikiais, kuriuos stato mums priešakin, ir sukelia mumyse žingeidumą prisimint praeitus dalykus, kurie kutena mūsu jausmus arba daro gilaus įspūdžio... Jeigu tad nebūsim atsargūs, tai ji per visą mūsų gyvenimą raišios mus prie kokio nors daikto ir šalins nuo Dievo. Ir taip užklups mus mirtis. Mes mirsim taip, kaip mes gyvenom. O priešas pasieks savo tikslą, būtent, prie Jėzaus Kristaus teismo pripildys mus gėda ir panieka. Užtat išvengimui tos nelaimės, uoliai tyrinėkim ir žiūrėkim, apie kokius dalykus mes dažniausiai mąstom, ką mūsų širdis dažniausiai mėgsta, kokie kentėjimai daugiausia mus neramina. Ir susekę tą ydą, stengkimės ją kuogreičiau išnaikint, kaipo aiškų priešo išradimą mūsų sugadinimui“.

5. **Vienas Dievas.**

Kovojant su nenaudingais dalykais nereikia pasitenkint vienu pasiliuosavimu nuo sutvėrimų ir savęs. Mes turim toliau eit ir siekt: Vieną Dievą mylėti ir apie Jį vieną mąstyti. Tame yra visi nusimarinimai, išsižadėjimai ir pasiliuosavimai, kurie reikalingi tobulam susivienijimui su Dievu. Užtat trumpai paaiškinsim juos ir pagvildensim jų turinį.

Kuomet Dievas vedė izraėlitus per dykynę, maitino juos manna, kuria žydai privalėjo tenkintis, nebereikalaudami kito valgio. Tačiau kuomet žydams įgryso manna, jie pareikalavo mėsos. Dievas išpildė jų norą, siųsdamas paukščių pulkus, kuriuos izraėlitai gaudė ir valgė. Bet žiūrėk, sako Psalmistas, „jų burnose tebebuvo mėsos šmotai, o Dievas vel užsirūstino ant jų“ (Ps. 77, 30).

Tuo nuotikiu žydų klajojimo po tyrus šv. Jonas nuo Kryžiaus pasinaudojo mūsų pamokinimui, kad, jeigu mes norim pilnai susivienyti su Dievu, privalom tenkintis vienu tik Dievu. Kaip izraėlitai turėjo tenkintis manna, taip mes privalom ganėdintis tik Dievu. Taigi mes privalom išsižadėti kiekvienos sutvėrimų meilės, kiekvieno betvarkio prie savęs ar prie kokių daiktų prisirišimo. Tik vienas Dievas privalo būti akstinu mūsų n o r ų, mūsų d ž i a u g s m o, mūsų nuliūdimo. Tai yra: m e s p r i v a l o m t o t e n o r ė t i i r t e g e i s t i, k o D i e v a s n o r i i r p a g e i d a u j a, o n i e k o k i t o. M e s p r i v a l o m t e s i d ž i a u g t i D i e v u i r i š p i l d y m u J o š v e n t o s v a l i o s, J o š v e n t o j o v a r d o p a š l o v i n i m u, i r d a u g i a u n i e k u. M e s p r i v a l o m t i k d e l t o n u l i ū s t i, k a s p r i e š i n a s J o v a l i a i i r m a ž i n a J o g a r b ę, t a i g i t i k n u s i d ė j i m a i, D i e v o į ž e i d i m a s i r s i e l ų n u ž u d y m a s t e p r i v a l o m u s l i ū d i n t i, o n i e k a s k i t a s.

1. M e s p r i v a l o m e t i k t o n o r ė t i i r t r o k š t i, k o D i e v a s n o r i i r t r o k š t a, o d a u g i a u n i e k o.

Kartą paklausta šv. Pranciškaus Saleziečio: „Ko Tamsta labiau norėtumei: ar geriau būti sveikam, ar baigti senatvę, reumatizmą lovoj kenčiant? Nei vieno, nei antro nenoriu, atsakė šventasis. Aš esu abejutis prie visko ir noriu tik tai, kad visame būtų mano Sutvėrėjo valia. — Bet sveikas būdamas Tamsta gali daugiau gera padaryti, negu ligos prislėgtas! — Aš nenoriu pasirinkti būdo tarnavime Dievui, tarė šv. Pranciškus. Būdamas sveikas, aš Dievui tarnauju darbuodamasis; sirgdamas, aš Jį garbinu kentėdamas; abejais atvejais aš pildau Jo valią; to man ir užtenka. — Bet ką Tamsta geriau pasirinktumei: ar ilgą gyvenimą dideliems nuopelnams įgyti, ar greitą ir staigią mirtį? — Jokio noro neturiu tuose dalykuose. Man vis viena, ar aš ilgai gyvensiu, ar trumpai tevargsiu,

ar greitai ir staigiai mirsiu. Aš visiškai atsiduodu Apveizdai ir jos dieviškai meilei, kurioj Ji nuo amžių yra nutarus mano gyvenimą ir mano mirtį. — Pagaliau kas Tamstai geriau patiktų po mirčiai: ar tiesiai rojun pakliūti ar trumpai skaistykloj pakentėti? — Aš esu pasirengęs eit visur, kur tik mane Dievas siųs, ir visur būsiu patenkintas. Vienyjantis su Dievo valia, skaistykla man bus rojumi, o be Dievo valios ir rojus taps skaistykla".

Tokį pat bešališkumą prie visų žemiškų daiktų randame ir šv. Ignaco apmąstymų knygelėj. Tą savo įsitikrinimą šv. Ignacas išreiškia maldelės žodžiais: „Imk, o Viešpatie, visą mano liuosybę!" Šventasis viską Dievui atiduoda ir pašvenčia: savo atmintį, supratimą, savo norus ir visą savo liuosybę. Tik dviejų dalykų jis tereikalauja: Dievo meilės ir Jo malonės. Nes meilėje yra visa tobulybė, o malonė veda prie Dievo meilės ir tobulybės. Viską kita šventasis paveda Dievui. Jis reikalauja ir kitų dalykų, bet jų neprašo ir nemaldauja. „Duok man, Viešpatie, savo meilės ir malonės, o aš būsiu turtingas ir nieko nebetrokšiu!"

„Kristaus Sekimo" knygutėj nuolat kartojama ta mintis, kad mes privalome tik Dievo ieškoti ir Jo šventai valiai atsiduoti. „Tu privalai visus savo troškimus pavesti mano norui: idant pats savęs nemylėtumei, bet kad godžiai stengtumeis mano valią pildyti. Gyvi troškimai dažnai tavyje užsidega ir smarkiai pritraukia; bet tėmyk, ar labiau del mano garbės, negu del asmeniško tavo pamėgimo" (III, 11, 1). Arba kitoj vėl vietoj: „Viešpatie, Tu žinai, kas geriausia yra: tebūna tas, ko Tu pats panorėsi. Suteik ką nori, kiek nori ir kada nori. Daryk su manim, kaip žinai, ir kaip Tau labiau tinka, o tuo didesnė bus Tavo garbė. Kur nori paskirk mane ir visame daryk su manim pagal Tavo valios. Tavo rankose esu, lankstyk ir sukinėk mane į visas šalis. Štai aš Tavo tarnas ant visko pasirengęs; nes ne sau, bet Tau trokštu gyventi,

by tik vertai ir tobulai!“ (III, 15, 2). Kitoje vietoje tas pats šventasis sako: „Viešpatie, kiek kartų ir kokiuose atsitikimuose turiu savęs atsižadėti?“ Ir Mokytojas tuojau atsako: „Visumet ir kiekvienoj valandoj! Kaip didžiuose, taip ir mažuose dalykuose! Be jokio skirstymo noriu, kad iš viso išsinertumei. Kaip gi kitaip galėtumei būti mano, o aš tavo, jei visai neišsižadėtumei savo valios viduje ir iš viršaus? Kuo greičiau padarysi, tuo tau geriau; o juo tikriau ir pilniau tai atliksi, tuo labiau man patiksi ir tuo daugiau pelnysi. Kaikurie save atiduoda man, bet su kaikuriais išėmimais; o kadangi ne visai Dievuje viltį padėjo, todel rūpinasi tuo, kaip sau pagelbėjus. Kiti vėl visa man atidavė; bet pagundyti ir pavilioti atimdavo, ką davė: ir del to visai nesitobulina dorybėje... Daug kartų tau sakiau ir dabar vėl atkartoju: atsižadėk pats savęs, atsiduok man visiškai, o didžia vidujine ramybe naudosies. Duok visa už visą; nieko nejieškok ir nieko neprašyk; ištverk manyje tyra ir tvirta dvasia, o įgysi mane. Tada turėsi liuosą širdį, ir tave tamsybės neapsiaus. Tuo labiau rūpinkis, to melski, to trokški, kad galėtumei išsižadėti visos nuosavybės ir taip apnuogintas eiti paskui Jėzų; kad galėtumei mirti, o man amžinai gyventi“...

Bet ką gi tai reiškia: Aš privalau to tenorėti ir tetrokšti, ko Dievas nori? Gi štai ką: Aš privalau visame Dievo garbės jieškoti, užtat turiu viską taip atlikti, kad tai ištiesų padidintų Dievo garbę; taigi privalau viską daryti sulyg Dievo valios, sulyg Dievo noro ir viską atlikti iš Jo meilės. Tai reiškia: Aš privalau viską atlikti sulyg Kristaus pavyzdžio. Nes tame ir yra Dievo valia, kad mes būtumėm Kristui panašūs. Pagaliau tai reiškia, kad mes nuolat priešaky turėtumėm savo sielų išganymą ir kaip galėdami kitų išgelbėjimu rūpintumėmės. Nes „tai yra Dievo valia: jūsų išganymas“ (I Tesal. 4, 3).

Jeigu mes to tenorėsim ir tetrokšim, kas Dievui patinka, tuo pačiu mes nusikratysim visų nuodėmingų norų ir visų grynai žmogiškų atžvilgių. Tiesa, laikydamies grynai naturališkų atžvilgių, kaip, pav., darbe užmokesnio laukdami, valgyme pasistiprint manydami, tais atžvilgiais dar nenusidedam, bet jau nusikreipiam nuo tos pamatinės taisyklės: Vienas Dievas. Nes šalip Dievo mes ieškome jau grynai prigimtų dalykų, kaip pinigų, arba kūnui sveikatos. Užtat tuos grynai žemiškus atžvilgius mes privalom papildyti ir patobulinti antprigimtais atžvilgiais. Taigi privestuose pavyzdžiuose turime taip sakyti: Aš noriu darbuotis ir pinigų užsidirbt, kad tuos pinigus suvartočiau sulyg Dievo valios; aš noriu valgyt, kad per tai sutvirtėčiau ir savo jiegas Dievo tarnystei pašvęsčiau.

Bet labai dažnai mes nežinom, kokia yra Dievo valia. Tada mes privalom taip kalbėti: Aš noriu ir ta ir kita daryti, o Dievas žino, kas Jam tinka; o jeigu nei vienas mano darbų Dievui netinka, tai ir aš jų nenoriu. Pav., aš noriu, kad šitas mano sumanymas išsipildytų. Bet jeigu Dievas nori, kad jis neįvyktų, tai ir aš tuo Dievo noru tenkinuos: tenueina mano darbas ir niekais!

Gyvenime mes galim pasirinkti du keliu. Būtent, mes galim daugiau aplamai klausti: Ko aš noriu? Ir kodel aš to noriu? Ar aš tame savo mintis kreipiu tikrai į Dievą ir į savo sielos išganymą, o gal vadovaujuos tik žmogiškais ir prigimtais, net gal ir nuodėmingais atžvilgiais? Bet iš antros pusės mes galim klausti savęs prie kiekvieno užsiėmimo ir nuotikio atskirai: Ko aš noriu dabar? Koks mano noras, regint tą daiktą? Paskui, kodel aš turiu tokį norą? Ar aš čia vadovaujuos Dievo atžvilgiu, ar tik savymeile? Šiuodu keliu yra lengviausiu, ir juodu veda prie to, kad visos mintys ir visi norai, kurie nesutinka su Dievo valia, lieka išnaikinti. O tai įvyksta per tai, kad mes tuojau pažįstam klaidingus atžvilgius

ir grįžtam prie tos taisyklės: Aš to tetrokštu, kas Dievui patinka, būtent, Dievo garbės ir sielų išganymo.

Dabar išaiškinkim tai, ką ligšiol esam girdėję, pavyzdžiu. Kokius norus aš turiu kasdieniuose mano užsiėmimuose? Ar aš bešališkai laikaus prie bet kokio darbo, ar vieną labiau mėgiu už kitą? Ir jeigu aš vieną darbą meiliau dirbu už kitus, tai del ko taip yra? Ar aš tame pamėgime ištikrųjų atsižvelgiu vien tik į Dievo garbę ir sielų išganymą, o gal tai darau del puikybės, tuštybės, gal del klaidingos savygarbos, del patogumo, gal del savymeilės, del žingeidumo? Jeigu atsakymas tiktų paskutiniesiems žodžiams, tai aš nebegalėčiau teisingai sakyti: Vienas Dievas, nes šalip Dievo aš tuomet jieškočiau dar ir visiškai negražių daiktų, būtent, tuščios garbės, ramumo, savymeilės arba pinigų ir gėrybių. Toliau aš galiu labiau norėt ligonius prižiūrėti negu kokią kelionę atlikti, nes ligonbutyj aš galiu daugiau pasiaukot ir kartu kitų sieloms daugiau naudos atnešt. Bet jeigu mano vyresnieji nori, kad aš verčiau keliaučiau, negu ligonius prižiūrėčiau, aš mielai ant to sutinku; nes klausydamas vyresniųjų, aš pildysiu Dievo valią, į kurią aš turiu atsižvelgti visuose mano darbuose. Apie šventame ramume mirusį T. Valentiną Paguary yra parašyta: „Jis nėra išreiškęs jokio nepasitenkinimo kokiu nors darbu. Jis buvo taip išsižadėjęs savo valios, kad jo vyresnieji negalėdavo surasti tokio užsiėmimo, nuo kurio jis būtų atsisakęs“ (Vaermann, Um Seelen, 79 p.). Žmogus, kurs tiktai vieno Dievo jieško, yra panašus tam T. Valentinui; nes jis kiekvieną darbą atlieka kuoištikimiausiai ir kiekviename užsiėmime jaučiausi ramus ir patenkintas ir daugiau nieko nejieško, kaip tik pildyti Dievo norą.

Štai antras klausimas, tinkąs kasdieniuose mūsų darbuose ir užsiėmimuose:

Ar aš noriu tą darbą gerai atlikti, kad iš jo būtų kokia pasekmė ir nauda? Žmogus, kurs tik vieno

Dievo tejieško, į tą klausimą taip atsakys: Aš noriu tą darbą kuogeriausiai atlikti, nes toki yra Dievo valia ir tik geras, o ne bet koks darbas didina Dievo garbę. Aš trokštu, kad ir tie asmenys, kuriems aš dirbu, liktų mano darbu patenkinti. Nes jeigu jiems nepatiks mano darbas, jie ant manęs murmės ir, tokiu būdu nusidėdami, Dievą įžeis, to aš niekuomet neprivalau norėti. Taigi stengsiuos visuomet gerus darbus daryti. Bet jeigu, Dievui leidžiant, mano norai neišsipildytų ir mano darbai blogai atsiliktų, aš būsiu visiškai ramus ir patenkintas. Nes, matyt, Dievas nori, kad mano darbai susilauktų paniekinimo ir pažeminimo. O ko Dievas nori, to ir aš noriu.

Ko gi aš noriu ir trokštu visose savo kasdienėse maldose? Aš noriu, kad mano maldos didintų Dievo šlovę ir atneštų naudą kaip mano, taip ir kitų sieloms. Tas yra pirmiausis tikslas visų maldų. Toliau aš noriu gerai ir atidžiai melstis, kad išvengčiau visų bereikalingų išsiblaškymų. Ir trokštu, kad mano maldos būtų išklausytos, bet tik tiek, kiek Dievui patinka. Jeigu gi Dievas nori, kad man sunkiai sektūs melstis, kad aš turėčiau nuolat kovot su išsiblaškymu, kad aš maldoj jausčiau atšalimą ir neturėčiau jokios paguodos ir džiaugsmo; jeigu Jis nori, kad tai, ko aš sau ir kitiems maldauju, neįvyktų, tebūna jo šventa valia. Ir aš niekuomet neprivalau mesti maldos vien del to, kad ji man sunkiai sekas. O, kiek tai klaidų ir ydų išvengtumėm mūsų maldose, jeigu melsdamies nejieškotumėm savymeilės, nusiraminimo, saldumo ir paguodos, bet tik vieno Dievo!

Ko aš noriu valgydamas ir gerdamas? Sulyg Dievo dėsnio mes privalom valgyti ir gerti gyvybei ir sveikatai palaikyti. Paprastai du noru valgyme atatinka Dievo valiai, būtent, noras valgyti, kad palaikius kūno jiegas, ir noras tokio valgio, kurs žmogaus sveikatai nekenkia, bet ją dar padidina. Visi kiti valgymo norai turi priešaky ne Dievo valią, bet

mūsų pačių laikinį labą. Laikydamies gi dviejų pirmųjų norų, mes ir alkani sutiksim su Dievo valia: Mano Dieve, sakysim, jeigu Tavo toki šventa valia, aš ir paalksiu! Jeigu Tu taip nori, aš tenkinuos ir ne visiškai tinkančiu mano sveikatai maistu! Tebūna Tavo valia šlovinama ir garbinama! Taigi negalime ramiai sakyti, kad mes viską vienam Dievui darome, o tuo tarpu valgius pasirenkame, nuolat geresnių ištaisymų ieškome, kada papuolus geriame ir valgome, jokio alkio ir troškulio nejausdami, tik savo gomuriui pataikaudami. Labai teisingai perspėja šv. Alfonsas, kad mes, sėsdami už stalo, visuomet kalbėtumėm: „Mano Dieve! Aš dabar ieškau ne pasitenkinimo, tik Tavo valios išpildymo!“ Ir Apaštalas ragina: „Ar valgot, ar geriat, ar ką kita veikiat, viską didesnei Dievo garbei darykit“ (I Kor. 10, 31). Labai tad patartina, kad mes prie stalo kalbėtumėm ne tik: Kasdienės mūsų duonos duok mums šiandieną, bet ir valgydami nuolat mintimi kartotumėm: Teesie šventas Tavo vardas; teesie Tavo valia kaip danguj, taip ir ant žemės; ir nevesk mus į pagundą, bet gelbėk mus nuo pikta!

Kokie gi mano norai esti kasdieniuose varguose, nepasisekimuose? Ar aš noriu, kad viskas man sklandžiai sektųs? Ar aš noriu, kad tie priešingumai, kuriuos kasdieną sutinku, greitai praeitų? Jeigu aš turėčiau per dieną tokius norus, aš tuomet jau nebe vieno tik Dievo ieškočiau, nes Viešpats nori, kad mes tik kryžiaus keliu eitumėm prie išganymo. Užtat užgulus kokiam kryželiui, mes turim sakyti: „O Viešpatie! Jeigu Tu nori, kad aš tą kryžių neščiau, tebūna Tavo valia! O Viešpatie! Jeigu Tu nori, kad aš tą kryžių neščiau savo sielos išganymui, ir aš su tuomi sutinku ir trokštu kuodidesnę naudą iš to vargo savo sielai įgyti!“ Bet čia neapsakyta, kad mes šalip kryžiaus nešimo nieko kita neveiktumėm. Priešingai, Dievas tam siunčią mums vargus, kad mes juos kantriai

kentėtumėm ir tokiu būdu miklintumėm savo prigimtas dovanas: protą, valią, kūno mankštumą ir jiegas, lavintumės antprigimtose dorybėse: išminty, tvirtume, kantrume, išsižadėjime, maldos uolume, Dievui ištikimume. Taigi ligoj, pagundoj, atšalime, apkalboj ir dvasios nupuolime turim sakyti: „O Viešpatie Dieve! Tai Tu nori, kad aš sirgčiau, būčiau gundomas, atšalęs, apkalbamas ir vargšas. Bet iš antros pusės ir toki Tavo valia, kad aš įgyčiau antprigimtų priemonių pagyti, pagundoms ir atšalimui nugalėti, apkalboms atidengti ir vėl išbristi iš neturto. Naudosiuos tad tomis priemonėmis, kantriai nešdamas uždėtą kryžių ir pasiduodamas Tavo valiai".

Panašiu būdu mes privalom peržiūrėti visus kitus savo norus ir tyrinėti, ar jie sutinka su Dievo valia. Radę kokį norą, priešingą Dievo norui, stengkimės kuogreičiausiai jo nusikratyti. Klauskim savęs: ko aš noriu ilsėdamas, gulėdamas? Koks tikslas mano gyvenimo, rėdymos, darbavimos? Ko aš jieškau knygose? Ko aš jieškau savo luome, savo apsiėjimuose su žmonėmis? Ką aš matau savo vyresniuosuose, savo paklusnume dvasiškajam tėvui? Ko aš noriu matyt, girdėt, pasakot, mokintis? Ar aš kartais nejieškau tik garbės, išaukštinimo, turtų, ramumo, ir tt.?

2. Mes privalom džiaugtis ne kuo kitu, vien Dievu, vien Jo šventos valios įvykimu, vien Jo švento vardo šlovinimu. Šv. Tėvas Inocentas XI pasmerkė šį sakinį: „Valgymas ir gėrimas lig soties vien malonumo žvilgsniu nėra nuodėmė, by tik sveikatai nekenkia." Remdamies tuo Šventojo Tėvo pasmerkimu, Bažnyčios rašytojai tvirtina, kad negalima savo užsiėmimuose per daug džiaugtis vien asmeniškam pasilinksminimui ir patenkinimui. Bet iš antros pusės, Dievas duoda žmogui darbe ir pamėgimo, pasitenkinimo, kad tuo būdu labiau patraukus žmones prie darbo. Pav., Dievas mus traukia prie maldos, prie gailestingųjų darbų, prie išsi-

žadėjimo, įdėdamas į tuos darbus mūsų paraginimui malonumo. Tą patį malonumą Dievas įdėjo ir valgyman, poilsin, darban, kad žmones prie to patraukus. Ir tomis prigimties dovanomis leista liuosai naudotis, by tik jomis nesistengtumėm vien save patenkinti, sau malonumą padaryt, užmiršdami tą tiesą, kad valgymas ir gėrimas turi tarnaut žmogaus gyvybei palaikyti ir jos spėkoms drūtinti.

Norint tobulai su Dievu susivienyti, reikia, anot Šventųjų patarimo, atsikratyti to prigimto malonumo ir pasiliuosuoti nuo tų prigimties dovanų pamilimo. Dievas tik tuomet mums pilnai atsiduoda, kuomet mes tik vienu Dievu tenkinamės, tik vieno Dievo, o ne kokio kito malonumo tejieškom. Tai yra reikšmė tų „Kristaus Sekimo“ žodžių: „Duok visą už visą!“ (III 37, 5). Jei tu nori visą Dievą paveldėt, paaukok Jam tą visą malonumą, kokį tau prigimties dovanos duoda. Tą patį reiškia ir kitas pasakymas: „Laikykis trumpo, bet turiningo žodžio: Pamesk visa, o visa rasi“ (III. 32, 1). Toj knygutėj yra dar aiškiau pasakyta, kad mes tik Dievuje privalom džiaugtis: „Tavyje, o Viešpatie, tesilinksmina Tavo tarnas. Nes tik Tu vienas esi mano linksmumas, mano viltis ir mano vainikas; tik Tu vienas esi mano malonumas ir garbė!“ O devintame perskyrime tos pačios dalies štai ką skaitom: „Jeigu tu esi tikrai išmintingas, tu tik manyje linksminsies... nes, kas norėtų kita gerybe linksmintis, tas tikro džiaugsmo neras“. Penkioliktame gi perskyrime pirmos knygos štai kas pasakyta apie tą, kurs turi „tikrą ir tobulą meilę“: „Jis nemyli jokio ypatingo džiaugsmo ir nesilinksmina pats iš savęs, tik nori Dievuje likt palaimintas ir Jame rast vienintelį malonumą“.

Kad mes privalom tik Dievu džiaugtis, šv. Pranciškus šaukia: „Mano Dievas ir mano viskas!“ Tai yra, aš Dievuje viską turiu ir nereikalauju jokio ma-

lonumo, gaunamo iš sutvėrimų. Šv. Teresa tuo žvilgsniu taip išsireiškia: „Vienas Dievas mane tepatenkina“. O šv. Pranciškus Salezietis sako: „Kaip gera ir gražu tik Dievuje gyventi, tik Dievui darbuotis, tik Dievu linksmintis! Labai mus krikščionis užgėdina tie kunigaikštienės Esteros žodžiai, kuriuos ji pasakė Persų karaliui laike triukšmingo pokilio: „Tu matai, kad aš niekinu savo garbės ir šlovės ženklus, kuriuos aš nešioju ant galvos laike savo pasirodymo . . . Ir man nepatinka ta karališka puota ir negersiu girtuoklystės vyno. Ir aš niekuomet, čia, karaliaus dvare būdama, nesilinksminsiu, tik Tavyje, o V. Dieve Abraomo“ (Est. 14, 16—18).

Kad ištiesų nusikračius malonumo, gaunamo iš sutvėrimų, šventieji darydavo įvairiausius ir sunkiausius marinimuosis. Jie valgių skanumą apkartindavo įvairiomis žolėmis. Jie išsižadėdavo visokio patogumo drabužiuose ir kambariuose. Jie ilsėdavos ant kieto ir paprasčiausio patalo. Mes tačiau be nuodėmklausio leidimo tokių marinimųsi negalim daryti. Bet yra ir kitokių būdų nuprast nuo prigimtų malonumų. Pirmiausia reikia visai pasiduot Dievo vadovavimui. Nes Dievas kiekvieną sielą, kuri visai pasiduoda Jo valiai, taip valdo, kad ji nejučiomis ir be sunkenybės paniekina visus sutvėrimų smagumus. Užtat nedejuokim ir nemurmėkim, jeigu mūsų gyvenime sutinkam ką nors nemalonaus, nesmagaus, bet dėkokim Dievui, sakydami: „Mano Viešpatie! Tu nori, kad aš paniekinčiau viską žemišką ir vien Tavyje paguodos tejieškočiau!“ Taip elgiantis, visos pasaulio paguodos liks mums kartumu; visos luomo pažibos taps mums panieka. Tokiu būdu ir be nepaprasto marinimos eisim šventųjų keliu.

Iš antros pusės stengkimės visus savo džiaugsmus ir malonumus, kuriuos mums sutvėrimai teikia, kuodažniausiai, o net ir visuomet Dievui paaukot. Čia galime taip elgtis. Lyg tik mes pastebim ir pajuntam

ką malonaus ir smagaus, lyg tik mes pasijuntam geresniame ūpe, tuojau klauskim save: Del ko aš tuo dalyku džiaugiuos? Koks to mano linksmumo pamatas: ar grynai prigimtas, o gal visiškai nuodėmingas? Tada mes turim ištirt savo džiaugsmą ir sakyti: „Aš nenoriu nieku džiaugtis, tik vienu Dievu!" Labai lengva prigimtą džiaugsmą pakeist antprigimtu linksmumu. Pav., nusisekus kokiam darbui ir pajutus iš to džiaugsmą, reikia taip kalbėti: Mano Dieve! Aš noriu ne tuo pasisekimu džiaugtis, tik tuo Tavo vardo pašlovinimu, kurį padarė mano menkas darbas, sulyg Tavo šventos valios atliktas. Aš tik tuomi, o Viešpatie, džiaugiuos, kad per savo menką triūsą likau Tavo palaimintas ir įgijau Tavo meilę ir palankumą. Jeigu mes pamatom dailų paveikslą, mumyse gimsta kaž koks malonumas bei smagumas, ir mes imam džiaugtis tuo reginiu, kokį tas paveikslas mums paduoda. Ir tuomet tas prigimtas džiaugsmas reikia pakeisti antprigimtu linksmumu, taikinant tą paveikslo dailumą neapsakomam Dievo gražumui: Mano Dieve! Koks man džiaugsmas, kad tame paveiksle, tame gamtos reginy atsispindi amžinoji Tavo gražybė! Panašiai reikia kalbėti, matant dailaus sudėjimo ir gražaus būdo žmones: Mano Dieve! Kaip džiaugiuos ir dėkoju Tau, kad suteikei tiems žmonėms taip daug savo gėrybių ir nepagailėjai jiems savo malonių!

Tačiau reikia neužmiršti, kad Dievas kaikuriam laikui reikalauja iš mūsų atsisakyti ir nuo antprigimto džiaugsmo. Sielai, kuri Jo nuolat ješko, Dievas ir kasdieniame užsiėmime suteikia didelę ir stiprią paguodą. Bet kaikurį laiką gaivinęs sielą tuo vidujiniu linksmumu, Dievas kartais ištisus mėnesius ir metus jokio džiaugsmo jai nebeduoda. Dievas taip elgias del to, kad išmokinus sielą išsižadėti visokių malonumų bei paguodų ir kad Dievą mylinti siela, kaip šv. Pranciškus Salezietis sako, išmoktų ješkoti džiaugsmo Dievuje, o ne kame kitur. Tik vienas Dievas teprivalo mus

patenkinti. Užtat Jis dažnai reikalauja išsižadėt net to malonumo, kokį siela turi iš bendravimo su Dievu. Ir kol siela nepasiekia to išsižadėjimo laipsnio, jiješko daugiau savęs, negu Dievo; ji tarnauja daugiau savymeilei. Bet kuomet siela pradeda abejutiškai žiūrėti į visas paguodas, tuomet Dievas grąžina jai pirmykštį džiaugsmą ir niekuomet nuo jos nebeatima.

Kad palengvinus tą pasiliuosavimą nuo visokio džiaugsmo sutvėrimais, privalom nuolat užduot sau šitokius klausimus: Ar aš džiaugiuos tam tikru maistu ir gėralu, ar tik kaipo maitinimos priemonėmis? Ar aš neturiu kartais kokių ypatingai mėgiamų valgių? Ar aš nesidžiaugiu kokiais maloniais kvapsniais, kokio nors daikto išvaizda? Ar nesigėri mano akys patraukiančiais reginiais? Ar nejieškau per daug naujienų, žaislų, ypatingų pasikalbėjimų su numylėtais asmenimis? Ar aš nesidžiaugiu poilsiu, gražiais rūbais, savo amatu, savo luomu, apsiėjimu? Ar aš nesididžiuoju savo darbo pasekme, žmonių pagyrimais? Ar aš nesidžiaugiu skaitymais ir mokinimais? Ar aš nesidžiaugiu, išmokęs ką nors gražaus ir dailaus? Ar tas mano džiaugsmas sukelia manyje ateities planus, ar tik numuša ūpą ir nusiminiman stumia? Ar aš maldoj jieškau paguodos?.. Duok Dieve, kad mes išsižadėtumėm to džiaugsmo sutvertais dalykais ir tik vieno Dievo tejieškotumėm ir Jame tesidžiaugtumėm! „Kam tau, mano siela, šaukia pal. De Ponte, jieškot džiaugsmo sutvėrimuose, kad tu tik viename Dievuje tegali rast neapsakomai didelį malonumą!“ (Meditationes VI. med. 8 pag. III).

3. Mes privalom liūdėti vien del to, kas yra prieš Dievo valią ir Jo garbę; taigi mes turim raudoti vien del nusidėjimų, del Dievo įžeidimų ir sielų žuvimo, o ne del ko kita. Nors mes būtumėm ir gerokai pažengę tobulybės keliu, tačiau, aplamai imant, sunku mums suprasti, ar ištikrųjų mes tik vieno Dievo jieškome,

tik vienu Dievu džiaugiamės. Tiesa, mes nuolat sakome: Mano Dieve! Aš tik Tavęs vieno tejieškau ir tik Tavyje telinksminuos! Bet gyvenimas rodo, kad mes dažnai daug daugiau jieškome ir trokštame kitokių malonumų. Pyktis, susikrimtimai ir ūpo nupuolimai gražiausiai mums rodo, kad mes ištikrųjų nesam pasiliuosavę nuo to viso, kas nėra Dievas. Apmąstydami priežastis mūsų susikrimtimų ir ūpo nupuolimų, mes geriausiai galim ištirti, ar mūsų norai prie Dievo linksta ar prie ko kito.

Taigi, norint pasiliuosuot nuo to viso, kas nėra Dievas, ir norint visiškai susivienyti su Dievu, reikia klausyt mūsų susikrimtimo balsų; o juos išgirdus, reikia statyt sau šiuos tris klausimus: K a s dabar mane rūstina, liūdina, nusiminiman veda? K o d e l aš del to dalyko pykstu, liūstu, nusimenu, nerimastauju? A r t a s s i e l o s j u d ė j i m a s y r a g r y n a i p r i g i m t a s, o g a l v i s a i n u o d ė m i n g a s? Jeigu to mūsų pykčio, neramumo, nuliūdimo priežastis būtų grynai prigimta ir net nuodėminga, tuomet reikia tuos liūdnumo ir rūstumo balsus tuojau atmesti ir taip sakyti: Aš privalau tik del to nuliūsti, kas priešinas Dievo valiai ir mažina Jo garbę!

Užtat tyrinėdami patys save, statykim sau tokius bei panašius klausimus: Ar aš nenuliūstu del išbarimo, paniekinimo, nepasisekimo, sunkumo, pagundos, atšalimo? Ar aš nenuliūstu del pažeminimo, apkalbėjimo, del neteisingo su manimi apsiėjimo? Ar aš nenuliūstu del kūno nesveikatos, del ligų? Ar manęs nenuliūdina pašalinimas žinomo asmens? Ar aš nenuliūstu, pamatęs kitų pasisekimą, kitų laimėjimą? Ar aš nenuliūstu, jeigu mano sumanymai neįvyksta? Ar aš nenuliūstu, jeigu mano norai niekais nueina?..

Tačiau labai dažnai, prisiminus Dievą, galima tuos prigimto nuliūdimo jausmus pakeisti antprigimto liūdėsio jausmais. Pav., jeigu mus įžeis koks blogas žmogus, mes, prisiminę Dievą, nenuliūsim, bet taip

tarsim: Ne, o V. Dieve! Aš neliūstu del to, kad šis blogas žmogus mane įžeidė; man gula ant širdies tik tai, kad jis savo nusidėjimais įžeidžia ir žemina Tavo dievišką didenybę. Kitas pavyzdys. Jeigu mums koks darbas nepasiseka, mes privalom taip kalbėti: Mano Viešpatie! Aš neliūstu, kad mano darbas man nepasisekė; mane liūdina tik tas dalykas, kad aš tuo darbu nebeatnešiau savo artimiems tos naudos, kokią jie būtų turėję iš mano triūso. O kaikada, atsižvelgiant į Dievą, tą prigimtą nuliūdimą galima pakeisti net antprigimtu džiaugsmu. Pav., jeigu mums širdį suspaudžia neteisingos apkalbos, mes turim taip sakyti: Mano Dieve! Tuos šmeižtus aš nelaikau kokiu blogumu, bet ypatinga Tavo meilės dovana. Ir džiaugiuos, kad tuo keliu eidamas, labiau prie dieviško Išganytojo artinuos.

Ar galima liūdėti, mirus brangiam asmeniui?

Nuliūdimas del giminiečio bei draugo mirties nėra joki nuodėmė, tik geras prigimtas jausmas, taigi prigimta gerybė, bet tol, kol tas liūdėsys neperžengia savo ribų. Labai išmintingas šv. Rašto pasakymas, kad po kieno nors mirties reikia vieną bei dvi dieni verkti, o paskui nusiramint, nes nuliūdimas jokios pagalbos mirusiam neteikiąs, o tik pačiam verkiančiam kenkiąs (Ekli. 38, 16—22). Ir šventieji liūdėdavo kaikurį laiką del savo brangių asmenų. Tiesa, ne visi tokie buvo, kaip šv. Laurencius Justiniani, kurs, apleidęs pasaulį, tik vieną kartą pargrįžo tėviškėn atsisveikintų su mirštančia motina, arba, kaip brevioriuj pasakyta „sausomis akimis“ paskutinį kartą patarnautų. Šv. Augustinas graudžiai verkė, mirštant motinai Monikai, ir savo raudą išreiškė gražiais žodžiais: „Ir dabar, o Viešpatie, išpažįstu Tau raštu. Teskaito, kas nori; ir teaiškinas, kaip kam tinka. Ir jeigu kas ras manyje nusidėjimą, kad aš valandėlę verkiau prie savo

motinos, kuri ilgus metus verkė, kad atvertus mane Tavo akyvaizdon, tegul nesityčioja; geriau, jeigu turi didelę meilę, teverkia del mano nusidėjimų ir tešaukia už mane prie Tėvo visų brolių Kristuje“. Dvasiški ir šventi žmonės, mirus brangiam asmeniui, visuomet sutinka su Dievo valia: jie ir tuomet to tik nori, ko Dievas nori; ir jie liūdi, žiūrėdami aukštesnių pamatų, būtent, jie gaili tos naudos, kokią mirusis asmuo būtų atnešęs jo ir kitų sieloms.

Kuomet Vitas Kurzio, pirmutinis šv. Alfonso broliukas, mirė, šventasis laike gedulingų pamaldų apsiliejo graudžiomis ašaromis ir turėjo kelis sykius pertraukt maldas, nes kukčiojimai trukdė jam giedojimą. Bet iš antros pusės šv. Alfonsas neapsakomai džiaugės ta mintimi, kad jo doras broliukas mirė, daug nuopelnų užsitarnavęs. Kuomet garsusis T. Baltazaras Alvarezas gražiausiame vyro amžiuj mirė, verkė šv. Teresa, kurios jis buvo dvasiškas tėvas, ir graudžias ašaras liejo. „Aš verkiu, sakė ji, nes matau tą didelį nuostolį, kokį Bažnyčia turi iš to švento žmogaus mirties“. Ir T. de Ponte neapsakomai nuliūdo del to šventojo mirties ir ilgai stovėjo prie karsto, liūdnai į kūną žiūrėdamas. Jis pats apie save sako: „Sužinojęs apie to žmogaus mirtį, aš tapau neapsakomo liūdesio apimtas. Nes tik jis mane sudrūtino laike didžių pagundų, kuomet visų kitų draugų darbas niekais nuėjo. Kuomet aš didesnę nakties dalį beverkdamas visiškai nuvargau, mane nugalėjo gilus miegas. Rytmetį nubudus ir prisiminus to brangaus asmens mirtį, išpradžių neapsakomi skausmai suspaudė širdį; bet paskui kilo manyje toks džiaugsmas, kokio aš ir išreikšti negaliu. Jaučiaus kuolaimingiausis, nuliūdimas prapuolė ir pirmutinis dvasios nupuolimas tik sapnuote besapnavos. Kuomet aš, atsisėdęs, ėmiau galvot apie tą permainą, aš aiškiai supratau, kad nėra ant žemės tokio asmens, kurs būtų liuosas nuo tokio pavojaus nustot mylimo asmens. Taip man mąstant, tarsi, jis stojo mano prie-

šakin, nors ištiesų jis toli nuo manęs buvo ir aš pajutau tokį sielos džiaugsmą, kad ir norėdamas, nebūčiau galėjęs verkti“.

Iš to pavyzdžio mes matom, kaip galima nuliūdimas pakeisti antprigimtu džiaugsmu ir palaima, kuomet į artimo asmens mirtį pažvelgiama tikėjimo akimis. Ir dvasiški asmenys pasiekia tokio tobulybės laipsnio, kad jie, mirus brangiam asmeniui, ne tik nenuliūsta, bet dar neapsakomai nudžiunga. Kuomet Išganytojas skyrės su savo mokytiniais, tarė jiems: „Jeigu mane mylėtumėt, tikrai džiaugtumėtės, kad aš einu pas Tėvą“ (Jon. 14, 28). Taipogi ir tikrai dvasiškų ir šventų asmenų meilė tampa taip tobula, kad ji džiaugias brangių asmenų mirtimi, nes ji žino, kad tie asmenys pasiliuosuoja iš šios žemės pančių ir eina pas visų Tėvą, kur amžinai gėrėsis su palaimintųjų pulkais neaprašomu Trejybės malonumu. Taigi dar kartą pasitvirtina ta tiesa, kad dvasiški žmonės, tikroj prasmėj imami, nieku kitu neįsižeidžia, vien Dievo pažeminimu ir sielų žudymu.

Ne tik del brangių asmenų mirties šventieji nenuliūsta, bet ir kitokius gyvenimo nemalonumus kantriai nukenčia ir, prisimindami Dievą, vidujinio džiaugsmo nenustoja. Teisingai tad Šv. Rašte pasakyta: „Niekas teisingųjų nenuliūdina“ (Pat. 12, 21). Jie net džiaugias del tų nesmagumų, kokie žmonių gyvenimą pripildo ir del kurių pasauliniai asmenys taip nerimastauja. Jie seka tą apaštalo paraginimą: „Laikykit tai dideliu džiaugsmu, kuomet jus kas gundins“ (Jok. 1, 2). Bet dar daugiau jie atsižvelgia į Išganytojaus pasakymą: „Palaiminti būsit, kuomet jus žmones persekios ir visokį piktą prieš jus kalbės; džiaugkitės ir linksminkitės; nes jūsų užmokesnis yra danguj“ (Mat. 5, 10—11).

6. Sunkenybės, pramokus Dievo akyvaizdoj gyventi.

Visiškas išsimokinimas Dievo akyvaizdoj gyventi sutinka daug sunkenybių, kurių pergalėjimui reikia didelės kantrybės ir didelio pastovumo. Jos ir tuomet pasirodo, kuomet, rodos, tučtuojau pasieksi paskutinį tos tobulybės laipsnį. Tuomet jos esti daug dažnesnės ir daug skaudesnės. Ir tos sunkenybės yra taip didžios, kad jos daugelį asmenų visiškai suklaidina ir nebeduoda pasiekti galutinio laipsnio Dievo akyvaizdos prisiminime. Taigi būtų liūdniausis dalykas, jeigu mes šioj knygutėj šiek tiek pamokinę dievotas sielas siekt tos tobulybės, paliktumėm jas be pagalbos tose sunkenybėse. Užtat sekančiame skirsnely ir pakalbėsim apie tas sunkenybes.

1) Liūdėjimas ir graužimasis del savo nuodėmingumo.

Kuomet mes šiek tiek pažengiam vidujiniame gyvenime, mes pradedam visai kitaip žiūrėti į savo praeitį.

Asmenys, kurie kiek daugiau už kitus žmones Dievui tarnauja, paprastai ar bent labai dažnai gerai apie save mano. Jie laiko save gerais, ar bent geresniais žmonėmis už kitus ir sprendžia, kad Dievas turi būti jais patenkintas. Ši dvasiškoji puikybė yra mūsų laikų dievotumo nelaimė ir ją reikia prašalinti, jeigu mes norim būti tikrai tobulais. Tai padaroma vien nuolatiniu pratinimuosi Dievo akyvaizdoj gyventi. Nes gyvendami Dievo akyvaizdoj, mes aiškiau pamatom, kad mūsų nesama taip dorų, kaip mes manom; tada mes lengviau suprantame savo menkumą, savo nuodėmingumą.

Tačiau tas savęs pažinimas yra labai skaudus ir ne kiekvienam jis lengvai pasiseka padaryt. Daugely sielų jis gimdo nuliūdimą ir dvasios nupuolimą ir tam tikrą atkaklumą Dievo valiai. Greitu laiku atsiranda atšalimas prie Dievo, ir toki

gundyta siela perstoja melstis ir Dievu pasitikėti, perstoja apie Jo akyvaizdą mąstyti.

Toksai sielos stovis yra labai blogas apsireiškimas. Ir jeigu mes jo nenugalėsim, vargiai tobulybės keliu bežengsim. Kaikurie su tuo dvasios stoviu turi net ir tuomet kovoti, kuomet, rodos, jau kelių žingsnių bereikia, kad įžengus visiškos tobulybės gyveniman, nes tuomet jų siela stato Dievo akyvaizdon visas jų piktybes, iš ko kyla pavojus dar didesnio nuliūdimo ir nusiminimo.

Taigi visomis pajiegomis reikia kovot su tuo dvasios stoviu. Tas darbas lengviau seksis, sužinojus nuliūdimo priežastį. O ji yra ne kas kita, kaip *puikybė ir nenoras Dievu pasitikėt.*

Užtat klausdami save: Del ko aš dabar nuliūdęs ir piktas? Ar del to, kad savo nusidėjimais Dievą užrūstinau arba kad savo nusidėjimais savo sielai didelę skriaudą padariau? Jeigu norėsim būti sąžiningais, turėsim taip atsakyti: Ne del to aš nuliūdau ir supykau, kad savo nusidėjimais Dievą užrūstinau ir savo sielą nuskriaudžiau; tik del to, kad aš dabar nebegaliu laikyt save taip geru ir doru, kaip pirma apie save maniau, kad aš dabar turiu išsižadėti tos aukštos nuomonės. O tai yra aiškus išdidumas, puikybės priešinimaisi tikram savęs pažinimui ir teisingam savęs sugėdinimui; tai yra puikybės vilnys prieš sąžinės atbudimą ir sutvirtėjimą. Ir jeigu tame nuliūdusiame ir neramiame stovy mes dar paliauname melstis, sakydami, kad neverti esame ištikimai, atvirai su Dievu kalbėtis, tai esti dar didesnė puikybė, o ne nusižeminimas. Nes mūsų puikybė negali pakelt tų minčių, kad mes esam daugiau niekas, vien menki nusidėjėliai. Užtat ji verčia mus velyk visiškai nuo Dievo šalintis. Iš to aišku, kad mes, pasiekę tokį stovį, dar toli esam nuo visiško Dievui pasidavimo ir nuo kūdikiško su Juomi kalbėjimos.

Bet toks dvasios stovis yra taipogi didelė kliūtis visiškai Dievo gailestingumu pasitikėti. Tokie suniurę, rūstūs asmenys paprastai sako: Kaip aš toks nusidėjėlis begaliu būti Dievui geras? Kaip gi Švenčiausis Dievas begali mane prisileisti prie savęs? Jie užmiršta, kad Dievas yra ne vien šventas, bet ir gailestingas, kurio gailestingumas ir yra tame, kad Jis nusidėjėlius myli, jiems atleidžia ir nieko bloga jiems nevelija. Taigi mes turim sakyti: Tiesa, aš esu didžiausis nusidėjėlis, bet Dievas vistiek mane myli; ir nors aš sunkiausiai prasikalsčiau, Jis ir tuomet manęs neapleis. Dievas nori parodyti man savo gailestingumo didumą, užtat Jis stengias iš nusidėjėlio padaryti mane šventuoju. Dievas nežiūri į tai, koks aš buvau nusidėjęs, bet Jis veizi į mane kaipo į savo pagrįžūsį sūnų, kuriam Jis nori visus nusidėjimus atleisti ir savo išganinga malone jį papuošt.

Kaip reikia, pažinus savo nuodėmingumą, elgtis Dievo akyvaizdoj, parodo pavyzdžiai sūnaus veltkleidžio ir šv. Marijos Magdalenos. Kuomet veltkleidis sūnus liko priimtas tėvo namuose, jis nenusiminė, nenuleido galvos, nenuliūdo, neraudojo ir nesakė: Tėvas nebegali man atleisti! Nes per daug blogai gyvenau! bet jis drąsiai stojo prie tėvo, dirbo jo akyvaizdoj ir neapsakomai džiaugės neapsakomu tėvo gerumu ir meile. Jis visiškai užmiršo, kad yra nevertas tėvo meilės, ir užtat bendravo su juomi didžiausiame malonume ir nusižeminime ir rodė jam giliausio dėkingumo jausmus. Panašiai dėjos su Marija Magdalena. Ji gerai žinojo, kad del tokio savo nuodėmingo gyvenimo nebuvo verta draugauti su dieviškuoju Išganytoju. Tačiau ji pasitikėjo begaliniu Jo gerumu ir užtat nusižeminime puolė prie Jo kojų ir išreiškė Jam savo pagarbos, baimės ir dėkingumo jausmus.

Regėdami tuos pavyzdžius, pasitikėkim Dievo neapsakomu gerumu ir kūdikišku paprastumu glauskimės prie Jo dešinės, neatsižvelgdami į savo nuodėmingumą. Juo labiau pasitikėsim Dievo gerumu nusidėjėliams, tuo labiau Jis mus prie savęs trauks ir tuo daugiau mums savo malonių teiks. „Dievas myli tuos, kurie Jo bijo ir kurie Jo gailestingumu pasitiki“ (Ps. 146, 11).

2) Maldos gyvenimo sunkenybės.

Pažengus šiek tiek Dievo akyvaizdos prisiminimo keliu, atsiranda kaž koks nenoras lūpų maldos. Kaikurie tiesiog visiškai nebegali melstis iš knygos, kurioj esti dailiau sustatytos maldos. Širdy jie galėtų lengviausiai ir geriausiai su Dievu bendrauti, bet lyg tik reikia lūpomis pasimelsti, juos apima didžiausis maldos nenoras.

Kaip gi reikia spręsti apie tokį sielos stovį?

Pirmiausia reikia pasakyti, kad visos pašaukimo ir priedermės maldos, kaip pav., kunigų, vienuolių maldos, o taipogi kaipo atgailai užduotos maldos, turi būti lūpomis atkalbamos ir čia reikia nugalėt visas sunkenybes ir kliūtis, nes kitaip uždėtos priedermės neatliksim. Kitą laiką galima pašvęst ir vidujinei maldai. Bet ir ji karts nuo karto reikia pakeisti lūpų malda ir karštais atsidūsėjimas. Ir yra verti pabarimo visi tie asmenys, kurie be perstojimo mąsto apie Dievą, nesužadindami savyje nuoširdžios lūpų maldos. Ir švenčiausi žmonės neprivalo niekinti lūpų maldos. Iš antros gi pusės tas nenoras lūpų maldos ne amžinai tveria. Paprastai taip esti, kad siela, kuri pasiekia apmąstymo gyvenimą, ima vėl daug lūpomis melstis. Tai mes matom ir pas šventuosius. Nors jie gyveno nuolatiniame apmąstinėjime dieviškųjų dalykų, tačiau kasdieną po kelius kartus ir lūpomis melsdavos.

Kitą kliūtį mes sūtinkam apmąstyme. Kuomet siela pažengia Dievo akyvaizdos prisiminimo ke-

liu, ji nebenori ilgėliau apsistot mintimis prie apmąstyme patiektos tiesos, bet veržias prie visiško vidujinio malonumo. O dažnai net taip atsitinka, kad toki siela apmąstymo tiesą visiškai šaltai praleidžia, ieškodama vien jausmiško malonumo. Tas malonumas kartais esti labai didelis ir tiesiog traukte traukia širdį prie Dievo. Pav., meilės, atgailos ir dėkingumo jausmai gali ilgą laiką sielą patenkinti, ir ji tuomet nebejieško kitų malonumų. Tai yra, taip vadinama, širdies bei pajautimų malda. Prisižiūrėkim jai arčiau ir pagvildenkim kaikurius pamatinius jos dėsnius.

Pajautimų malda yra geresnė už apmąstymą. Jausmais mūsų valia labiau sustipřėja, negu apmąstinėjimu. Daug didesnio įspūdžio į mus daro tai, ką mes jaučiam, negu tai, ką mes tik suprantam. Kas apmąstyme gali sužadint gilių jausmų, tas savyje jaučia ypatingai didelę jiegą Dievą mylėti, Jam tarnaut ir del Jo kentėt. Tokio žmogaus ir bendravimas su Dievu yra daug atviresnis ir nuoširdesnis, negu tokio, kurs daugiausia apmąstinėjimu gyvena. Bet čia reikia pastebėt, kad tie jausmai, kurie kyla iš pajautimų maldos, turi eit iš apmąstyme paduotos tiesos. Nes kitaip negalima būtų ir kalbėt apie apmąstymą. Išsiaiškinkim tai pavyzdžiu. Mes statom sau tokį sakinį: Dievas yra man gailestingas; Jis mane myli, nors àš ir nusidedu. Dabar sujudinkim gailestingumo visus savo jausmus. Taigi mes dėkosim Dievui, kad Jis mūs taip gailis; mes rodysim Jam už tą gailestingumą savo meilę; mes atgailosim, kad taip lengvai elgiamės su Jo gailestingumu; mes reikšim savo pasitikėjimą Jo gailestingumu; pagaliau mes pavesim save neapsakomam Dievo gailestingumui.

Pajautimų malda duoda sielai didelio ir saldaus malonumo. Tačiau mes neprivalom per daug jo brangint ir visiškai prie jo prisirišti; nors naudotis tuo pajautimų maldos malonumu nėra užginta, tik, žinoma,

neperžengiant ribų. Taigi pajautimų malda yra brangi ne del tos paguodos, tik del valios sutvirtinimo.

Ilgai tveriantys ir dideli jausmai erzina dirksnius ir gali pakenkt sveikatai. Užtat reikia būti atsargiems ir per daug jiems neatsiduot. Taipogi nėra nieko stebėtina, kad po gilių jausmų paprastai kūnas nusilpsta ir atsiranda atšalimas maldoj.

Per tą pajautimų maldos paguodą labai lengva įpult savymeilės pagundon, būtent, labai lengva įsivaizdint, kad mes jau esam pasiekę aukštą dvasiškojo gyvenimo laipsnį. Prieš šią dvasios puikybę reikia smarkiai kovoti.

Kas apmąstyme daugiau atsižvelgia į jausmus, negu į mintis, tas mažai išvystys savo žinias dvasiškame gyvenime. Užtat tą spragą reikia užpildyt uolesniu dvasiškų knygų skaitymu. O kadangi pajautimų maldoj labai greitai mintys nukrypsta prie mūsų pačių, užtat reikia kuodažniausiai per dieną daryti sąžinės sąskaitą.

Pajautimų malda tėra pereinamuoju laipsniu prie vieningumo maldos.

Jeigu mes ilgesnį laiką be perstojimo mąstom apie Dievo akyvaizdą, mūsų maldos gyvenime atsiranda kaž koki atmaina, kuri mumyse sukelia didelį neramumą. Būtent, mes nebeįstengiam pažengt apmąstyme Dievo akyvaizdos ir Jo šventų darbų. Mes tampam neva pririšti prie vieno daikto. Prieš Komūniją mes tenkinamės viena mintimi: Jėzus ateis į mane. O priėmę ją, sakom: Jėzus yra manyje. Kalbėdami rožančių, mes nebeapmąstinėjam kiekvienos paslapties atskirai, tik mąstom aplamai arba apie Jėzaus meilę arba apie Dievo Motinos gerumą. Ypač toks stovis jaučiamas rytmetiniuose apmąstymuose.

Dabar pažvelgkim, kas gi yra ta vieningumo malda? Šv. Teresa ją vadina „Susitelkimo malda“. Taigi vieningumo malda yra toki malda, kurioj mes ilgesnį laiką laikomės vienos minties. Jos ypatiškumas yra

tame, kad dvasia tokioj maldoj neprisileidžia kitų minčių, nepasiduoda jokiems išsiblaškymams; ir tas laikymasis vienos minties nesudaro jokios sunkenybės; priešingai, tokioj maldoj pasidaro sunku apleist vieną mintį ir kreiptis prie kitos. Ir ji yra ne kas kitas, kaip tik ilgai tveriąs mąstymas apie Dievo akyvaizdą. Kuomet gi Dievo akyvaizdos prisiminimo gyvenimas virsta vieningumo malda tuomet ir kitos maldų rūšys lieka panašiomis. Pav., tuomet ir Komūnijos aktuose ir rožančiaus poterėliuose viešpatauja vienintėlė mintis, kuri visas kitas mintis arba visiškai atstumia arba tik antraeilėmis laiko.

Tačiau tos sielos, kurios išmoksta vieningumo maldos, išpradžios jaučia didelį savyje sumišimą. Jos sako: Juk čia nėra jokios maldos! Aš dabar nei tiek to nebesimeldžiu! O kaikurie asmenys tiesiog nesąmones kalba: Aš dabar visiškai nieko nebemąstau! Užtat peržiūrėkim sekančias pamatines taisykles:

Vieningumo malda yra tikra ir gera malda. Ji yra geresnė net už gyvo apmąstymo ir pajautimų maldas. Vieningumo maldoj mes daug aiškiau ir daug geriau suprantam tikėjimo tiesas, negu šiaip jau apmąstymuose. Pav., jeigu mes prisistatom Dievo gailestingumo tiesą, tai mes daug geriau ir vaizdžiau ją pažįstam vieningumo maldoj, negu ją pažįstam apmąstyme, taikinant prie jos visokius Dievo išsireiškimus. Šalip to vieningumo maldoj tikėjimo tiesos daro daug gilesnio į sielą įspūdžio ir tokiu būdu labiau ragina mūsų valią prie tobulybės ir priduoda jai daugiau spėkų lavintis dorybėse. Pagaliau vieningumo malda duoda didesnio susitelkimo dvasioj ir palengvina sielai pasiliuosuoti nuo visų išorinių daiktų ir kaskart anksčiau susijungt su Dievu. Tiesa, vieningumo maldoj įtempiam ir pajautimus. Bet tas jausmiškumas esti daug mažesnis ir ramesnis. Ir to jausmiškumo nesistengiam išreikšti ilgais sakiniais, tik

trumpais žodžiais jį rodom. Tačiau reikia žinot, kad šitoj maldos rūšy kartais jaučiamas atšalimas. Tai daros tuomet, kuomet mumyse teviešpatauja viena mintis, kuri nebesužadina jokio jausmiškumo, tik gimto dvasios šaltumą ir nupuolimą.

Kodel Dievas tikrai dvasiškus asmenis veda vieningumo keliu, tas tik supranta, kurs žino dvasiškojo gyvenimo taisykles. Kiti asmenys turi tenkintis tais veikimais, kokius vieningumo maldoj jie jaučia.

Kas pasiekia vieningumo maldą, tas turi atsižvelgt į šiuodu punktu. *Pirmiausia jis neprivalo toj maldoj skubėt, kaip paprastai pradedantys daro.* Nes kas vieningumo maldoj skubinas, tas įkrinta pilnan kančių ir neramumų dvasios stovin. Jis niekuomet gerai neatlieka apmąstymų; o savo kitose maldose labai blaškos nuo vieno daikto prie kito. Tokiu būdu jo sielą nuolat vargina neramumai ir sumišimai, baimė ir rūpestis. Kas gi pamažu seka malonės veikimą, tas gali gerai melstis ir išvengia bereikalingų išsiblaškymų ir neramumų. Antras punktas, kurį išpildžius, galima toli pažengt dorybių gyvenime, yra šis: *Kas pasiekia vieningumo maldą, privalo vengt visų nusidėjimų ir pratintis ypač tose dorybėse, kurios užvis sunkiau duodas pasiekti.*

Aiškius širdies apšvietimus, paraginimus ir paguodas del to mums Dievas vieningumo arba ir pajautimų maldoj teikia, kad mus labiau paraginus prie naikinimo nusidėjimų, o įgijimo darybių. Jeigu tad mes to Dievo balso nepaklausom ir tenkinamės vien paguodomis, greitu laiku mūsų sielose gimsta labai skaudus ir pavojingas stovis, nes Dievas, norėdamas nubaust mūsų nesinaudojimą Jo teikiamomis malonėmis, visiškai nuo mūsų pasišalina ir užleidžia ant mūsų didelį atšalimą ir neramumą. Tačiau, praslinkus kiek laiko, vėl Jis mus aplanko. Tokiu būdu ištisus mėnesius ir net metus mainosi sielos stovis, pereinant

nuo atšalimo prie paguodos, nuo apsileidimo prie uolumo; ir tuomet joki pažanga nebegalima dvasiškame gyvenime. Šalip to įvyksta negeistina permaina ir mūsų apsiėjime su žmonėmis. Užtat visomis išgalėmis privalo kovot su nusidėjimais ir blogais palinkimais ta siela, kuri nori įprasti vieningumo maldoj gyventi, ir ji privalo stengtis įgyt kuodaugiausių dorybių, ypač tų, kurios sunkiausiai sekas pasiekti, kaip, pav., paklusnumas, švelnumas ir nusižeminimas, kantrybė, visiška, pasiaukavimo pilna, artimo meilė ir didelis ištikimumas pašaukimo pareigų ėjime.

Bet iš antros pusės reikia labai saugotis ir nuo dvasiško išdidumo. Čia tinka tas pats, kas yra pasakyta apie pajautimų maldą. Kas pasiekia vieningumo maldą, tas pasiekia tobulumo pradžią. Jis pildo karts nuo karto pusiau liuosus nusidėjimus ir turi daugybę ydų ir negražių įpročių, kuriais įžeidžia Dievą. Bet kas blogiausia, kad tokio asmens pageidimai dar ne visiškai suvaldyti. Užtat jis privalo nuolat priešaky turėt tą šventą tiesą: Tikra sielos pažanga ne tame yra, kad įgijus kaskart geresnę apie save nuomonę, kad sukėlus kaskart didesnį stebėjimąsi savo dorybėmis ir tvirtumu; bet tame, kad išmokus kaskart blogiau apie save manyt ir kaskart aiškiau savo menkumą ir nuodėmingumą pažinti.

3) Sunkenybės, sutinkamos ypatinguose išmėginimuose.

Kuomet siela pripranta ilgesnį laiką Dievo akyvaizdoj gyvent, ją ištinka ypatingi išmėginimai, kurių niekas neišvengia, ką Dievas nori prie tobulybės vesti. Tų išmėginimų ypatybės yra sekančios.

Pirmiausia visi tie malonumai, kokie jaučiama apmąstyme Dievo akyvaizdos ir ypač kokie gimsta pajautimų ir vieningumo maldoj, sielą apleidžia ir pamažu pasikeičia kankinančiu atšalimu. Tiesa, siela tuomet nejaučia nenoro prie maldos; priešingai, ji

ima dar mieliau ir uoliau melstis; bet jos malda nebeteikia jai jokios paguodos. Siela palieka šalta ir, tarsi, atšipus. Ir vieningumo malda nenusilpsta; tik ji nebedaro jokio įspūdžio. Ir mintis apie Dievo akyvaizdą apdrungsta. O atjautimas Dievo artimumo visiškai pradingsta.

Antra to išmėginimo ypatybė yra ta, kad siela nustoja visų prigimtų džiaugsmų, kokius ji rasdavo kasdieniuose savo užsiėmimuose. Ir čia ji lieka prie visko abejutiška. Jai lieka nebe svarbu, kokią vietą gauna, kokį darbą jai paskiria arba kokiose apystovose ji gyvena.

Trečia išmėginimo ypatybė yra per daug skaudus ilgėjimos Dievo. Siela norėtų būti prie Dievo, trokšta Dievą turėt, tačiau jaučias per toli nuo Jo pastatyta. Kaikada tas ilgėjimos Dievo susilpnėja; tačiau paprastai jis esti taip smarkus, taip karštas ir graužiantis, kad siela gali ir žūti nuo skausmų ir kentėjimų.

Taigi, iš vienos pusės siela nebejaučia jokios paguodos maldoj, nebeturi jokio malonumo sutvėrimuose, o iš antros pusės ją kankina didžiausis ilgėjimos Dievo. Galima tad įsivaizdint, koks kartus ir sunkus tuomet esti sielos stovis!

Nors ne visuomet, bet labai dažnai prie to sunkaus sielos stovio prisideda ir kiti mėginimai. Priešingumai gimdo priešingumus: visuomet daros kitaip negu buvo manyta ir norėta. Rodos, nieko nebegalima norėti, kas sielą nuramintų. Iš to gimsta vidujiniai pažeminimai, kurie paskui virsta ilgai tęsiančiomis pagundomis prieš tikėjimą, prieš Dievu pasitikėjimą, o net ir prieš nekaltybę, artimo meilę. O jau toliau seka užgėdinimai, paniekinimai, iškoneveikimai ir paniekos verti apsiėjimai kitų.

Jeigu siela nemoka vieningumo maldos ir dar jai priešinas, tai atsiranda nesugebėjimas apmąsty-

mą atlikt ir ilgesnį laiką lūpomis melstis. O tas vel neapsakomai kankina sielą ir sukelia joje didžiausį neramumą.

Prityrimas rodo, kad mėginimai gali ištisus metus tęstis. Ir jie tuo ilgiau tęsias, juo mažiau juos suprantama ir juo netinkamiau su jais kovojama. Užtat reikia klaust savęs:

Kas reikia manyti apie tokį sielos stovį ir kaip reikia su juo apsieiti?

Aukščiau aprašytieji išmėginimai nepaeina iš prigimtų priežasčių, taigi jie gimsta ne del dirksnių suirimo arba šiaip jau nesveikatos — ir visai sveiki asmenys turi juos iškentėti — bet juos Dievas siunčia ir visą laiką juos valdo dieviškosios Apveizdos ranka. Ir tuomi tegalima vien pasidžiaugt. Nes Dievas nori, kad mes per tai pasiliuosuotumėm nuo visų sutvėrimų, dalimi ir nuo savęs pačių, o prisiartintumėm prie Jo. Per tuos išmėginimus mes turim pasiliuosuoti nuo sutvėrimų. Užtat išnyksta mumyse visoks malonumas sutvėrimuose, ir mes nebežingeidaujam išoriniu pasauliu. Vėliau, kuomet mes nusivalom ir tampam šventesni, vel susirišam su išoriniu pasauliu. Bet tuomet mus su sutvėrimais riša jau antprigimtos mintys, antprigimti paraginimai ir akstinai. Tuomet mes ir nuo savęs jau pasiliuosuojam. Tuomet mes nusikratom to ilgėjimos Dievo tarnystės, liekam neprigulmingi nuo malonumų ir išmokstam Dievui ir del Dievo valios tarnaut, o ne paguodų ješkoti. Per tai pranyksta ir atšalimas. Per tuos mėginimus mes privalom išsižadėt savo valios pildymo, o išmokt vieno Dievo valios žiūrėti. Tam ir siunčiami tie priešingumai mūsų gyvenime. Pagaliau mėginimai išnaikina mumyse puikybę, išdidumą, augštą apie save manymą, o išmokina pamilt paniekinimus, pašiepimus. Tai padaro vidujiniai ir išoriniai pažeminimai.

Taigi aiškus daiktas, kad tie mėginimai tik tuomet pasieks savo tikslą, kuomet mes mielai juos priimsim iš Dievo rankos ir kuomet tų mėginimų laiku lavinsimės tose dorybėse, kurias tais mėginimais Dievas mumyse nori įdiegti. Užtat reikia štai kas daryti:

Mes privalom visuomet atsiduot Dievo valiai ir visuomet Dievui prisiekt: Mielai priimu iš Tavo rankos tuos mėginimus ir tol juos kentėsiu, kol Tau patiks.

Mes privalom dažnai sužadint savyje Dievu pasitikėjimo aktus ir sakyt Dievui: Aš esu tvirtai įsitikinęs, kad Tu šiuos mėginimus siunti iš mano meilės, norėdamas jais mane nuvalyt ir pašventint. Dėkoju Tau, Viešpatie, už juos ir atiduodu savo sielą į Tavo tėviškas rankas. Priimk tik, o Dieve, mano menką, liguistą, nuodėmėms ir kentėjimams paduotą sielą ir apvalyk ją prispaudimo pečiuje.

Kuomet mes pasijusim abejučiais prie to, kas mus ligšiol užėmė, tarkim Viešpačiui: Mano Dieve! Mielu noru atsisakau nuo visų žemiškų linksmybių, by tik Tave įgyčiau, by tik Tave rasčiau.

Kuomet mus vargins atšalimas, melskimės šiuo būdu: Mano Dieve! Mielu noru išsižadu visų maldos malonumų, jeigu Tavo šventai valiai taip patinka. Aš tenkinuos tuomi, kad esu Tavo sūnus ir kad galiu mintimis su Tavimi bendrauti.

Kuomet mes sutinkam priešingumų, taip išpažinkim Dievui: Mano Viešpatie! Tai labai teisinga. Neprivalo mano valia nuolat išsipildyti. Tai labai gerai, kad kitaip dalykai vyksta, negu mano norima. Ne mano, bet Tavo valia tebūna.

Kuomet jaučiamės pažemintais, taip kalbėkim širdy: O Viešpatie! Aš esu ne kas kitas, kaip tik didžiausis nusidėjėlis, palinkęs prie blogumo, o šalinąsis nuo gerumo. Delei savo nusidėjimų daugumo aš

vertas didžiausios paniekos ir užgėdinimo. Ačiu Tau, Viešpatie, už visus mano pažeminimus. Duok man tikrai didelę meilę užgėdinimų ir paniekinimų.

Ypač karštai melstis privalom tuomet, kuomet mus kankina skaudus ilgėjimos Dievo. Tuomet taip širdy melskimės: Mano Dieve! Mano siela reikalauja ir ilgis Tavęs. Numalšink tą mano sielos pasiilgimą Tavęs. Padaryk mane kiekvieną dieną švaresniu, kiekvieną dieną šventesniu, kad aš galėčiau kaskart arčiau stot prie Tavęs ir pagaliau pasiekčiau visišką vidujinį su Tavimi susivienyjimą.

Apmąstymuose ir lūpų maldose sutinkamas kliūtis prašalina tik vienas dalykas, būtent: reikia nusikratyt visokio priešinimos vieningumo maldai ir ramiu būdu ją atlikinėti.

Praslinkus mėginimų laikui ir naudojantis augščiau paduotais aktais, siela pastebės, kad ištikrųjų padaryta pažanga dvasiškame gyvenime. Šias pastabas siela privalo priimti su didžiausiu džiaugsmu ir tol jomis naudotis, kol mėginimai vargins. Su laiku Dievas atsiųs tokių dvasios apšvietimų ir paguodų, kokių mėginamasis žmogus lig to laiko nebuvo gavęs. O tai bus tikriausis ženklas, kad einama tikruoju keliu, ir paaiškės, kad tie mėginimai siunčiami sielos nuvalymui.

4. Pavojus įkrist klaidingan apmąstymo gyveniman.

Tai yra negeistinas apsireiškimas, kad kaikurie dievoti asmenys įgrimsta klaidingan apmąstymo sūkurin. Jie įsivaizdina beturį aukštesnio maldos gyvenimo malonę, kuomet ištikrųjų nieko panašaus juose nėra; jie jaučia savyje vidujinių pergyvenimų nepaprasto Dievo maloningumo, kuomet to visiškai juose nesti. Tokie klydimai pasitaiko ir tikrame pakilimo gyvenime (mistikoj). Tas atsitinka su tokiais asmenimis, kurie nesupranta tikrai mistikos mokslo. Jiems

rodos, kad jie yra jau visiškai šventi, nors ištikrųjų tik visiškai menką dievotumą teturi; arba jeigu ir yra tikrai vidujiniai susitelkusios sielos, tai vienok ne daugiau pasiekusios, kaip tik paprastą gyvenimą Dievo akyvaizdos prisiminime. Užtat labai pravartu perspėti tas sielas, kurios pratinas Dievo akyvaizdoj gyventi, nuo pavojaus pasidavimo toms klaidingoms mintims.

Pirmiausia statykim tokį klausimą: Ar aplamai verta trokšt mistiškų malonių? Ypač tai sielai ar verta to norėti, kuri jau yra toli pažengusi Dievo akyvaizdos prisiminimo gyvenime? Visi dvasiškieji rašytojai ir mokytojai vienbalsiai tvirtina, kad niekuomet neprivalom trokšt regėjimų ir ypatingų apreiškimų. Ir labai teisinga. Visi žmonės privalo siekt tobulybės. Jeigu tad tobulybė būtų ypatinguose dvasiškuose regėjimuose, tada, be abejo, visi turėtumėm trokšti tų regėjimų. Tačiau tas noras žmones klaidina. Nes trokštama regėjimų ne tobulybei pasiekti, tik savo puikybei pakenkti. Ir labai maža žmonių rasim, kurie to trokštų vien greitesniam žengimui tobulybės keliu. Kol mes tų dvasiškų regėjimų nepasiekiam, mus taip kankina puikybė, savymeilė ir savęs jieškojimas, kad tie kentėjimai aptemdina visus mūsų gerus norus ir daro juos Dievui nepatinkančiais. Užtat patartina kuotoliausiai stovėt nuo tokio dvasios troškimo.

Asmenys, kurie iš negrynų atžvilgių trokšta mistiškų malonių, ne tik kad jų niekuomet negaus, bet dar statos pavojun įkrist klaidingan pakilimo gyveniman. Tokie asmenys įsivaizdina beturį mistiškų malonių, ko ir žymės jų dvasiškame gyvenime nerandama. Maždaug šie septyni savęs apgaudinėjimai sutinkami pavieniuose asmenyse.

Pirma, regėjimais laikoma vieningumo maldos apšvietimus, paraginimus ir paguodas.

Tiesa, ir vieningumo malda veda žmogų stebūklingon malonės žemėn. Nes siela čia taip aiškiai ir šviesiai mato dieviškas tiesas, kaip niekur kitur, ji jaučias visiškai Dievuje esanti ir yra pasirengus prie kiekvieno pasiaukojimo; ji gėrisi neapsakomu džiaugsmu ir malonumu iš to laimingo bendravimo su Dievu. Tačiau tai visa dar toli stovi nuo regėjimų. Regėjimas yra visiškai atskiras dalykas. Ir tik tie asmenys, kurie, išmokę vieningumo maldos, nesugeba kovot su troškimu nepaprastų dalykų, gali tuos vieningumo maldos apsireiškimus laikyt tikrais regėjimais. „Tie tamsūs paveikslai“, kaip sako T. Faberis, „yra pavojingiausi apgaudinėjimai“, nes Dievas niekuomet nebendrauja su neteisybe ir apgaudinėjimais, o dar labiau šalinas nuo puikybės. Tai yra pasmerktinas savęs augštinimas priskaityti sau mistiškas malones, kuomet jų ir šešėlio neturima. Ir ištikrųjų, pažvelgę į tokius asmenis, kurie priskaito sau mistiškas malones, mes pastebėsim juose didžiausį savimi rūpinimąsi ir išdidų atsinešimą prie kitų. Jeigu gi norėtumėm jų užsidarymą sekioti, tuojau pamatytumėm, kad jie auga ne savęs niekinime, nusižeminime, bet puikybėj, savęs aukštinime. Iš to aišku, kaip klaidingas tokių asmenų dvasiškas gyvenimas. Ir liūdna daros, regint, kaip tokie asmenys, skaitydami daug dvasiško turinio knygų ir tokiu būdu gerai susipažindami su mistišku gyvenimu, netaiko tų gražių nurodymų savo gyvenimui.

Antra, regėjimais laikoma savo vaidintuvės reginius. Tą pavojų mes esam nurodę jau augščiau. Asmenys, kurie savo maldos gyvenime mėgsta užsiiminėti vaidintuvės reginiais, pagaliau gali lig to prieiti, kad tuos vaidintuvės padarus ima laikyti tikruma. Pav., tokie žmonės įsivaizdina, kad ištikrųjų prieš juos stovi Jėzus Kristus žmogaus išvaizdoj, kad tie Kūdikėlio Jėzaus paveikslai, kuriuos sutveria jų gyva vaidintuvė, eina antprigimtu būdu iš Dievo ir t. p.

Čia reikia ypatingu būdu pabrėžti, kad sulyg tikros mistikos mokslo tik tuomet siela tegauna regėjimų, kuomet esti nepaprastame dvasios pagavime (ekstazėj). Užtat siela, kuri dar toli stovi nuo tokio pakilimo gyvenimo laipsnio, gali drąsiai ir ramiai tuos visus paveikslus laikyti tik ženklais jos gyvos vaidintuvės. Reikia pastebėti, kad labai atsargiai privalu elgtis ir su tikrais regėjimais, būtent, kuriuos Dievas žmogaus vaidentuvėj sužadina. Niekuomet negalima nei norėt regėjimų, nei prie jų per daug prisirišti. Iš to aišku, kad tikrai dievota siela rūpinas kuotoliausia laikytis nuo to pavojaus, vaidintuvės reginius laikyti tikrais regėjimais. Ir jeigu žmogus tikrai pažengia maldos gyvenime, tai laike maldos ima daugiau veikti protas, o ne vaidintuvė.

T r e č i a, s a v o g e r a s m i n t i s l a i k o m a D i e v o b a l s a i s. Šis gana paprastas apsigaudinėjimas sutinkamas labai dažnai dievotuose asmenyse. Kuomet tokie asmenys ima nuoširdžiai melstis, jie įsivaizdina, kad į juos ima kalbėt kaž kas iš oro. Jiems rodos, būk Dievas tuomet ima su jais šnekėtis. Jie nieko negalvodami, eina prie nuodėmklausio ir pasisako, kad tą ir tą jie girdėję iš paties Dievo. Pav.: „Vidujinis balsas man pasakė“, arba: „Jėzus man pasakė tai ir tai“. Ir jeigu tokių asmenų rimtai neperspėjama, jie pamažu išsidirba tokius bei panašius pašnekėsius su Išganytoju ir net lig to prieina, kad, sakos, jiems Jėzus į viską atsaką, ko tik jie prašą. Ir tai yra blogiausi apsigaudinėjimo rūšis. Nes Dievas kalbas tik su tokių asmenų sielomis, kurie jau esti apdovanoti dvasios pagavimo malone. Ką tie asmenys laiko tikrais Dievo balsais yra ne kas kita, vien jų geros mintys, gimstančios jų sielose arba savaime arba padedant dieviškai malonei. Tai yra dvasios apšvietimai, paraginimai prie gero, pasitaikantys kiekviename žmoguje, ir neturi jie savyje nieko nepaprasto.

Čia šv. Teresa paduoda stebėtinai paprastą patarimą, kaip reikia elgtis panašiuose apsigaudinėjimuose. Ji sako, kuomet mes tikim girdį ypatingą Dievo kalbą, mes turim tuojau tai kalbai pasipriešint. Tuomet mes pamatysim, kad ir tas nėra Dieva balsas ir mūsų pačių žodžiai darysią vienodą įspūdį į sielą. Pav., mumyse kyla mintis: Tu privalai padaryti tuos apžadus. Nieko nelaukdami, sakykim: Ne, aš to neprivalau daryt. Ir pastebėsim, kad mūsų sielos stovy neįvyks joki permaina. Arba kitas pavyzdys. Mums ateina galvon mintis: Tada ir tada su tavimi nutiks nelaimė. Tuojau sakykim: Ne, manęs neištiks tuo laiku joki nelaimė. Ir vel pamatysim, kad abu sakiniu į mūsų sielą tedarys vienodo įspūdžio.

Tikri Dievo balsai daro sieloj gilaus ir neužgestančio įspūdžio ir kiekvieną kartą palieka joje savo smarkaus veikimo žymes. Apie juos šv. Teresa sako: „Dievo žodžiai yra darbai". Taigi, kol mes nepasieksim dvasios pagavimų gyvenimo (o tai labai ir labai retam pasiseka pasiekt!), laikykimės šios taisyklės: Jeigu mums ima rodytis, tarsi, į mus kas kalbėtų, sakykim: Tai yra tik gera mintis. Ir paskui nuodugniai ištyrinėkim, ar ta mintis ištiesų yra gera, naudinga ir mūsų sielai išganinga. Nes tai, kas mums atrodo gera mintimi, gali labai pakenkt mūsų sielos labui ir išganymui. Ir jokiu būdu neprivalom tų gerų minčių laikyt kaž kuo nepaprastu ypatingu.

Jeigu žmogus savo geras mintis laiko Dievo balsais, tai jam atrodo, būk jis su Dievu turi ypatingus susinešimus. Ir tai yra blogiausis apsigaudinėjimas. Tokie asmenys greitu laiku įsivaizdins, kad jie turi ypatingus D i e v o p r a n e š i m u s a p i e a t e i t į. Pamažu jie pripras Dievui užklausimus duot ir, be abejonės, gaus tinkamus atsakymus. Kad tokie pranešimai negali įvykti, apie tai tie asmenys nė nepagalvoja.

Tikėdami, kad pats Dievas su jais kalbas, tokie žmonės kartais mano, kad Dievas per juos duoda įsa-

kymus, ypatingus pamokinimus net jų perdėtiniams, jų nuodėmklausiui ir dvasios vadovui, o net ir pačiam vyskupui. Ir jeigu tokiems įsivaizdinimams neįtikėsi, tai tokie asmenys pyksta ir labai atkakliai laikos savo nuomonės. Tuomet jie nutaria laukt tokių laikų, kuriais jų perspėjimus ir paraginimus, kas nors mielai priims.

Atsiradus norui pasižingeidaut būsiančiais dalykais, tuojau atsiranda troškimas pagelbėt ir skaistykloj kentančioms sieloms. Čia stebėtinu būdu gimsta bendravimas su nelaimingomis sielomis ir prasideda begalinis savęs ir kitų apgaudinėjimas.

Savotiškas klydimas yra tas, kad per sapnus norima atspėt Dievo valią ir ateities įvykius. Tiesa, Šv. Rašte yra pasakyta apie tokius Dievo pranešimus. Vienok tai yra labai retos išimtys. Tikra mistika sapnais neužsiima. Jeigu tad kartais mes maloniai ir saldžiai sapnuojam apie Kūdikėlį Jėzų bei apie Jo šventuosius, tai galim tik pasigėrėt tuo dvasios stoviu, bet jokiu būdu negalima tiems sapnams priduot svarbios, nepaprastos reikšmės.

Geriausis vaistas nuo visų tų apsigaudinėjimų yra gilus nusižeminimas ir kūdikiškas atvirumas nuodėmklausiui ir visiškas paklusnumas jo pamokinimams.

7 Perskyrimas.

Užmetimai pratinimuisi Dievo akyvaizdoj gyventi.

Kas nori pratintis Dievo akyvaizdoj gyvent, sutinka kliūčių ne tik iš savo kūno silpnybių pusės, bet ir žmonės stengias jam išrodyt to darbo nenaudingumą. T. Lallemant rašo: „Kas yra nutaręs tikrai dvasišką gyvenimą vesti ir tikru maldos žmogumi tapti, turi jau išanksto laukt, kad, pasiekus jam tam tikrą tobulybės laipsnį, žmonės ims jį pašiept; jis visame sutiks priešų ir visame jam prieštaraus“. Ir T. Grou nuolat kartoja ta mintį, kad tarp maldingo žmogaus ir tarp pasaulio žmogaus dvasios yra griežčiausis priešingumas. Jis rašo: „Suprantama, del ko dievoti asmenys esti taip niekinami pasaulio. Pasaulis, kaip sako šv. Jonas, yra paskendęs sutvertų daiktų piktybėse ir įvairume, o dievoti žmonės gyvena visiškame nekaltume, grynume ir paprastume. Tai yra dvi visiškai priešingos dvasios, kurios viena antros nekenčia, viena nuo antros šalinas, viena antrą pasmerkia. Pasaulis yra tik nuolatinis keitimasis, pataikavimas, apgaulė ir savymeilė; jis viską traukia sau ir savo laikiniems reikalams. Dievotieji asmenys yra griežtas priešingumas pasauliui. Užtat pasaulio akyse jie yra bepročiai ir pakvaišę. Labai gerai suprantama ir tai, del ko šie tikrai dvasiški žmonės esti niekinami ir neapkenčiami net tų dievotų ir dorų asmenų, kurie

tačiau nėra visiškai savynaudos išsižadėję, nes keliai, kuriais jie eina, skyriasi nuo tikrai dievotų žmonių kelio. Šie Dievui tarnauja jieškodami vien Dievo valios pildymo, neatsižvelgdami į asmenišką dalį; apie gi asmenys, tarnaudami Dievui, daugiau savęs jieško, ir kiekvieną progą stengias savo naudai suvartoti. Taigi negalimas daiktas, kad taip priešingi dievotumai palankiai viens į antrą žiūrėtų, ir kad visiškai Dievui atsidavusieji asmenys nekentėtų nuo tų, kurių pirmučiausis tikslas yra patenkint save".

Užtat tie asmenys, kurie pratinas Dievo akyvaizdoj gyvent, visuomet bus pajuokiami ir pašiepiami, visuomet persekiojami, kaipo einantys savu keliu ir kaž ko ypatingo jieškantys. Juos ir bažnyčioj persekios. Ir tai darys dievoti asmenys vien del to, kad jie melsis ne iš knygų, tik širdies gilume kalbėsis su Dievu. Be to tikrai vidujiniai žmonės, pratindamies Dievo akyvaizdoj gyvent, nuolat sutiks visokių priekaištų į kurius reikia kreipti didesnės domės ir apie kaikurius čia plačiau pakalbėsim. Štai tie priekaištai:

1. Ar galima nuolat Dievo akyvaizdoj gyventi?

Kaikurie sako, kad negalima nuolat mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Nes išminčiai yra išrodę, kad žmogus tik apie vieną daiktą tegali mąstyti. Užtat negalima kartu savo pareigas eiti, su artimu kalbėti, skaityti bei rašyti ir kartu apie Dievo akyvaizdą mąstyti.

Tokį priekaištą paprastai daro tie, kurie yra mėginę mokintis Dievo akyvaizdos prisiminime gyventi, tačiau sutikę didelių sunkenybių, su dideliu dvasios nuostoliu metė tą pagirtiną pratinimąsi. Jie ir sako, kam, girdi, veržtis prie tokio dalyko, kurs yra nepasiekiamas?!

Nors jie šį priekaištą ir kaž kaip dažnai kartotų ir nors jie savo perdėtu pajuokimu daug įtakos į žmones padarytų, tačiau, rimtai dalyką apsvarčius, šis

užmetimas yra ne kas kita, kaip tik nenusisekęs nerangumo teisinimas.

Jeigu gyvenimas nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime būtų ištikrųjų negalimas, tuomet visi šventieji, kurie sakos be perstojimo Dievo akyvaizdą prisimeną, būtų apgaudinėtojai ir melagiai; tuomet visi jų raštai, kuriais taip karštai jie ragina mus nuolat Dievą prisiminti, būtų jų vaidintuvės ir svajonių padaras. Taigi pati tikruma atmeta tą užmetimą. Ačiu Dievui, ir šiandieną turim užtektinai tokių žmonių, kurie ne vien gali gyventi nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime, bet ir tas gyvenimas labai lengvai jiems sekas. Tiesa, kad priežodis: Kiekviena pradžia sunki, tinka ir šiam pratinimuisi, niekas tam neprieštarauja. Tačiau pasiekus tą tobulybės laipsnį, kuriame jau lengvai galima per ištisą bertainį mąstyti apie Dievą, nugaliama pamažu ir kitos sunkenybės. Paskui jau nebe sunku mąstyti apie Dievo akyvaizdą ir per 20 minučių, per 30 min.; o pagaliau jau ištisomis valandomis galima su Dievu kalbėtis. Ir tie asmenys, kurie per ištisą dieną prisimena Dievo akyvaizdą, tame nejaučia jokių ypatingų sunkenybių, nes mintis apie Dievą savaime juose esti, teikdama jiems džiaugsmo ir gilaus ramumo.

Reikia vienok manyti, kad žmogus vien tik prigimtomis jiegomis negali ištverti nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime. Hagemann Dyroff rašo: „Mes sunkiai galim daugiau kaip dvi valandi nepertraukiamai laikytis vienos rūšies įspūdžių". Nuolat apie Dievą mąstyti tik tuomet tegalima, kuomet mums padeda antprigimta malonė. Užtat pratinantis gyvent Dievo akyvaizdoj reikia pasitikėt daugiau antprigimta malone, negu savo prigimties tvirtumu. Tik pačiam Dievui padedant, mes tegalim nepertraukiamai mąstyti apie Jo akyvaizdą. Vienok tuo pačiu neatmetama ir nesakoma, kad mūsų veikimas tame pratinimosi yra visiškai nereikalingas. Čia Dievas visko nepadaro,

kaip kad regėjimuose esti. Kuomet mes esam dvasiškų regėjimų pagauti, mes be perstojimo jaučiamės su Dievu bendraują. Nuolatiniame gi prisiminime Dievo akyvaizdos mes karts nuo karto atitraukiam mintis nuo Dievo. Regėjimuose mes negalim priešintis Dievo veikimui į mūsų sielą. Pratindamies gi Dievo akyvaizdoj gyventi, mes labai gerai galim mintis atitraukti nuo Dievo, jeigu tik norim. Kad šitame pratinimosi Dievo akyvaizdoj gyvent veikia antprigimta malonė, dar ir iš to matyt, kad čia ne vien tik atida, bet ir valia prie Dievo krypsta. Tik tuomet, padedant antprigimtai malonei, žmogus atsižvelgia į Dievą, pildo Jo įsakymus ir seka Jo įkvėpimus.

Iš to viso, kas aukščiau buvo pasakyta, aišku, kad tie, kurie nesipratina Dievo akyvaizdoj gyvent, negali daug ko žinot to klausimo rišime. Užtat jie privalo stengtis ne vien savęs neklaidint savo nežinojimu, bet ir kitiems nekliudyt pratintis Dievo akyvaizdoj gyvent.

2. Gyvenimas nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime ar kenkia sveikatai?

Sakoma, kad pratinimasis Dievo akyvaizdoj gyvent kenkia sveikatai, kad nuolatinis mąstymas apie Dievą ardo žmogaus dirksnius ir pagaliau visiškai juos sugadina: žmogus lieka nervuotas.

Prieš tą priekaištą statykim tris pamatines tiesas:

1. L a b a i s v a r b u, k a d t i e, k u r i e t a r n a u j a D i e v u i, r ū p i n t ū s i r s a v o s v e i k a t o s p a l a i k y m u. Net „Kristaus Sekimo“ autorius sako: „Kol esi sveikas, gali daug gera padaryti; bet apsilpęs, vargu ką padaryt įstengsi. .. Retai kurį liga pataiso, taip kaip šventų vietų lankymas retai kurį šventesniu padaro“ (1, 23), nes liguisti, taigi ir tie, kurių dirksniai iširę, dvasiškajame gyvenime sutinka daug sunkenybių. Maldose jiems nesiseka mintis suvaldyti, nuolat

jaučia didelį atšalimą, ir tie nuolatiniai išsiblaškymai taip juos kartais nuvargina, kad malda tampa jiems didžiausia kankyne. Be to jie esti visuomet palinkę prie pykčio, rūstumo ir dažnai pasiduoda dvasios nupuolimui bei nuliūdimui. Iš to viso kyla smarkios pagundos prieš tikėjimą, prieš širdies grynumą ir prieš Dievu pasitikėjimą. Taigi būtų didžiausi paikybė visiškai nesirūpint sveikatos palaikymu, kuomet ji taip reikalinga Dievo tarnystėj.

2. Kas, pratindamasis Dievo akyvaizdą prisiminti, netinkamai, nesąmoningai elgias, gali ir sveikatai kenkti. Tas neprotingumas gali apsireikšt dviem būdais. Pirma, norint per daug greit išmokt to nuolatinio Dievo akyvaizdos prisiminimo. Toks stengimasis susyk ištisomis valandomis be pertraukimo mąstyt apie Dievą labai nuvargina smagenis. Dvasiškieji mokytojai persergi tokias sielas, kad nesiveržtų varu prie šventenybės. Pav., šv. Bonaventura sako, kad Dievas tyčia leidžiąs pamažu pasiekt tobulybę, idant tuo būdu apsaugojus mus nuo puikybės. De Ponte gi rašo: „Kas per daug skubinas prie tobulybės, tas pakerta savo sveikatą ir nustoja to, ką buvo įgijęs“. Taigi ir pratinantis Dievo akyvaizdoj gyvent, reikia laikytis vystymos taisyklių.

Šias mintis: Dievas yra prie manęs, aš esu ne vienas, išpradžių reikia kartot rečiau; ir tik pamažu priprantama prie nuolatinio jų kartojimo. Tarp kitko štai į ką reikia kreipt daugiau atidos. Trumpai apie Dievą mąstydami, nors tai ir dažnai darytumėm, niekuomet nenuvargisime. Norint gi ilgesnį laiką apsistot mintimi prie Dievo akyvaizdos ir dažnai taip darant, galva pavargsta. Užtat silpnų dirksnių asmenys privalo per daug neskubėt ir tenkintis lėtu mokinimosi prisimint Dievo akyvaizdą. Antras būdas, kuriuo galima sveikatai pakenkt, yra per daug ilgas užsiėmimas vaidintuvės reginiais. Mes jau

girdėjom, kad šv. Teresa mėgdavo Jėzų įsivaizdinti įvairiuose vaidintuvės reginiuose. Pav., ji regėdavo Jėzų kaipo Kūdikėlį lopšy, kaipo kančių Vyrą ant kryžiaus kentantį ir kituose vaidintuvės reginiuose. Tačiau beveik visi dvasiškieji mokytojai pabrėžia, kad toks būdas mokinimos Dievo akyvaizdą prisimint labai nuvargina galvą.

Iš antros gi pusės dalyką ėmus, nuolatinis Dievo akyvaizdos prisiminimas ne tame yra, kad nuolat įsivaizdintumėm Dieva bei dieviškąjį Išganytoją, tik tame, kad nuolat atjaustumėm, jog Dievas yra su mumis ir prie mūsų; Dievas veizi į mane; aš Jo akyse gyvenu ir darbuojuos. Ir tokios aplamos mintys apie Dievo akyvaizdą, kuriomis nesilaikoma atskiros Dievo tobulybės, nevargina proto, neerzina dirksnių. Tokiu būdu gali mąstyt apie Dievo akyvaizdą ir silpniausių dirksnių asmenys ir jokios skriaudos savo sveikatai nepadarys.

3. Kas atsakančiu būdu pratinas Dievo akyvaizdą prisimint, tas savo sveikatai ne vien nepakenkia, bet dar ją palaiko ir gerina. Nervų gydytojai sako, kad nervuoti žmonės privalo kuomažiausia nervuotis. Nervuoti žmonės šokinėja mintimis nuo vieno daikto ant kito ir tokiu būdu greit pavargsta. Užtat nervų gydytojai tokiems žmonėms pataria mažiau šokinėt mintimis nuo vienų daiktų ant kitų, o tenkintis kokiu nors vienu dalyku. Gyd. Gemelli sako, kad visos taisyklės, skiriamos nervuotų žmonių gyvenimui, galima suvesti į šią vieną: „Skrupuliatai privalo gyvent tik dabartimi, nesirūpindami nei praeitimi, nei ateitimi“. Šito auksinio patarimo nesirūpint nei praeitimi, nei ateitimi niekas taip gerai neišpildys, kaip žmogus, kurs gyvena Dievo akyvaizdoj, nes jo mintys visuomet nukreiptos į Dievą, ir jo dirksniai šioj vienoj minty randa ramumą ir tvirtėja. Be to žmogus, gyvenąs Dievo akyvaizdoj, privalo vengti visokių „bereikalingų min-

čių", kurios yra ne kas kita, vien praeities atsiminimai ir vaidintuvės ateities paveikslai. Tokiu būdu tikrai dievotas žmogus pildo gydytojų patarimą — nemąstyti apie praeitį ir ateitį — ir palaiko savo sveikatą.

Žmogus, kurs gyvena nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime, randa didžiausį sielos ramumą ir vidujinį džiaugsmą. O tai vel yra didis sveikatos laimėjimas. „Amžini" karščiavimaisi, nuolatiniai pykčiai ir susikrimtimai del kasdienių priešingumų, gilūs skausmai, paeinantys iš pagundų, rūpesčiai ateitimi — visa tai griaužia mūsų sveikatą. Kas Dievo akyvaizdoj gyvena, tas kaskart labiau pasiliuosuoja nuo sutvėrimų ir pratinas išsižadėt savo valios, o viską nužeminta širdimi atlikt sulyg Dievo noro. Tai visa jį neapsakomai ramina ir teikia jam vidujinio džiaugsmo, o tai palaiko ir didina jo sveikatą. Tokiu būdu priekaištas, kad pratinimasis Dievo akyvaizdoj gyventi kenkia sveikatai, neturi pamatų.

3. Ar gyvenimas Dievo akyvaizdos prisiminime nepritaikomas žmonių draugijoj?

Kiti vėl sako, kad asmenys, gyvenantys nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime, daros nerangūs ir netinkami santykiuose su žmonėmis, lieka aštriakalbiai ir neapkenčiami. Šis priekaištas taippat neteisingas. Žmogus, kurs pratinas nuolat Dievo akyvaizdą prisiminti, nesirūpina tais daiktais, kurie jį apsupa; jis netrokšta visur būti, viską matyti; nenori su visais kalbėt ir visiems savo nuomonę išreikšti. Bet ar gi tai yda? Kas pratinas Dievo akyvaizdoj gyventi, tas vengia visų bereikalingų kalbų ir visokių paikų darbų. Toks žmogus nuolat apsvarsto savo žodžius ir lengvai jų nebarsto. Bet ar gi tame yra kas nors blogo? Ar gi mes neturėsim duot atskaitos prieš dieviškąjį Teisėją už kiekvieną žodį, bereikalo pasakytą? Kuomet

tuščiakalbis asmuo nori ištraukt iš dievotojo bereikalingą žodelį, teseka šis šv. Ignoto paraginimą: „Kuomet tave aplanko koks asmuo ir laike svečiavimos ima nuobodžiaut, primink jam keliais žodžiais Dievą, Kristų, mirtį, amžiną gyvenimą. Per tai tu arba jam arba pats sau pagelbėsi, nes tuomet arba jis išsikraustys kuogreičiausia namo, arba tu laiko neaikvosi niekingu pašnekėsiu“. Ar gi toks užsilaikymas vertas pasmerkimo? Ar gi laikas ne brangus, kad jis galima būtų aikvot lengvamintišku užsilaikymu? Kas pratinas Dievo akyvaizdoj gyvent, tas saugojas visų šiurkštumų kalboj su kitais žmonėmis. Jis neplėšia kitiems šlovės, netyrinėja svetimų ydų, nesiklauso nuodėmingų plepėjimų ir piktžodžiavimų. Bet už tai juk negalima ant jo akmens mesti. Kaip padidėtų artimo meilė, jeigu kiekvienas saugotūsi tuščių ar nuodėmingų kalbų, kaip tai daro dievoti žmonės!

Taigi gyvenimas nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime apsaugo žmogų nuo daugelio dalykų, kurie yra priešingi tikrai artimo meilei. Ir galima drąsiai tvirtint, kad niekas kitas neturi tokios kilnios ir nuoširdžios artimo meilės, kokią rodo tie, kurie gyvena Dievo akyvaizdoj. Kas gyvena nuolatiniame Dievo akyvaizdos prisiminime, tas didžiai g e r b i a žmones. Jis į žmones žiūri tikėjimo akimis ir mato juose Dievo panašumą; tikinčiuosius gi jis laiko Šv. Dvasios bažnyčia; ir ta antprigimta jų vertybė žadina jame pagarbos ir mandagumo.

Kas gyvena Dievo akyvaizdoj, taipogi a t j a u č i a ž m o n i ų v a r g u s. Visi kentantieji jo akyse yra Kristaus broliai ir seserys. Mylėdamas gi Išganytoją, atjaučia ir Jo brolių ir seserų vargą. Ypač doriškas žmonių skurdas jį vargina. Būdamas su Dievu, jis jaučia kuodidžiausią laimę ir žino, kad žmonės be Dievo tikros laimės negali rast. Užtat jis liūdi dėl visų žmonių, kurie gyvena toli nuo Dievo, ypač del tų dievotų sielų, kurios nesipratina Dievo akyvaizdoj gy-

venti. Jis jų neniekina, tik jų gaili ir visa širdimi trokšta, kad jos kuogreičiausiai susiprastų ir tikros laimės ieškotų Dievo akyvaizdos prisiminime.

Kas gyvena Dievo akyvaizdoj, tas pagaliau ir šelpia savo kentančius, vargstančius artimus. Kas buvo labiau atsidavę vidujiniam gyvenimui, negu šventieji, ir kas daugiau naudos žmonėms atnešė ir kas daugiau pasiaukojo žmonijos labui, jeigu ne šventieji? Koki palaima anų laikų žmonėms buvo šv. Ignotas Lojola, šv. Vincentas Paulietis, šv. Pranciškus Ksaverietis, šv. Pranciškus Salezietis, šv. Pilypas Nerietis, šv. Alfonsas Liguori?! Ir jie visi nuolat Dievą minty turėjo. Tačiau tas jų vidujinis gyvenimas ne tik nepadarė jų nenaudingais ir nerangiais žmonių draugijoj, bet priešingai, savo vidujiniame gyvenime, savo nuolatiniame su Dievu bendravime rasdavo jie didvyriškų jiegų pasiaukot žmonių labui ir tokiu būdu likti didžiais žmonijos geradariais. Taigi „Kristaus Sekimo" žodžiai: „Tikrai didelis yra tas, kurs turi didelę meilę" (I, 3, 6), galima pirmučiausia taikint tikrai vidujiniams žmonėms, nes jie turi didelę Dievo meilę, o tuo pačiu ir didelę artimo meilę; jie tampa dideli, nešdami pasauliui palaimą ir naudą.

4. Ar kenkia apmąstymams gyvenimas Dievo akyvaizdoj.

Ketvirti kalba, būk pratinimasis Dievo akyvaizdoj gyventi kenkia apmąstymams ir pagaliau lig to žmogus prieina, kad visiškai mąstymus apleidžia. Trumpai pažiūrėsim, ko vertas šis priekaištas. Kas pratinas Dievo akyvaizdoj gyvent, tas pastebi, kad jo kasdieniai apmąstymai kaskart tobulėja. Jis per tai ne tik nebeišsiblaško, bet dar tuose apmąstymuose, sujungtuose su Dievo akyvaizdos prisiminimu, jaučia didžiausį malonumą ir savo darbo vaisingumą. Kuomet gi mes tiek pažengiam Dievo akyvaizdos prisiminimo keliu, kad mintys apie Dievą leng-

vai ir ilgai mumyse pasilieka, tuomet Dievas taip ima įkalbėt į mus: „Drauge, kilk aukščiau!“ (Luk. 14, 10). Dabar pas mus truputį permainytas apmąstymo būdas. Dabar daugiau rūpinamasi viena mintimi užsiimti, o ne keleto apmąstymo punktų laikytis; dabar rūpinamasi mažiau protu darbuotis, mažiau mėtytis nuo vieno dalyko prie kito, o daugiau laikytis vienos minties ir ja gėrėtis arba ja stiprint dvasios sujudimus. Tokiu būdu mūsų apmąstymas tampa ne taip svarstymu, kaip meile žėrinčiu žvilgsniu į Dievą, meile alsuojančiu bendravimu su Dievu.

Pasiremdami šv. Alfonso išvedžiojimais, mes galim nusistatyt tikras apmąstymo taisykles, kurių laikydamies, galėtumėm tapt tobulais, bent tobulesniais.

1. Pradedantys dvasiškai gyventi, privalo tvarkiai kasdieną vieną apmąstymą atlikt. Tam reikia pasirinkt iš knygos ar pamokslo atsakančią tikėjimo tiesą ir sutelkt prie jos visas mintis. Atlikus gi apdūmojimą, reikia pažvelgt į save ir žiūrėt, ar taip buvo ligšiol gyventa, kaip to reikalauja mūsų tikėjimas. Toks apmąstymas privalo tęstis mažiausiai pusvalandį. Kartu reikia stengtis neužmiršt ir Dievo akyvaizdos. Reikia pasižadėt nors kelius sykius į valandą prisimint Dievo akyvaizdą.

2. Ir toli pažengusios sielos privalo kasdieną atlikinėt dvasiškus apdūmojimus. Juo ilgiau jos mąsto, tuo didesnės progos turi pratintis Dievo akyvaizdą prisimint. Geru apmąstymu pasiliuosuojama nuo pasaulio, o visiškai pasinėriama Dievuje. O juo labiau mes susitelkiam dvasioj, tuo lengviau Dievo akyvaizdą prisimenam. Labai didelės vertės gyvenime Dievo akyvaizdoj yra apmąstymai apie Dievo tobulybes ir Jo geradarybės. O tarp Dievo geradarybių ypač naudinga apmąstinėt, Kristaus kentėjimus, Jo geradarybes Švenčiausiame Sakramente. Šios tiesos yra atsakančiausios dvasiškiems apmąstymams ir pratinimuisi gyvent Dievo akyvaizdoj.

3. Kuomet mes pasiekiam tokį tobulybės laipsnį, kad jau galim nepertraukiamai arba beveik nepertraukiamai apie Dievą mąstyti, taigi kuomet išmokstam vieningumo maldos, mums sunkiai besiseka ir tiesiog nebegalimi apdūmojimai. Tuomet reikia eiti tuo keliu, kuriuo mus veda Dievo malonė.

4. Dvasiškieji mokytojai sako, kad geriau yra apleist kasdienius apmąstymus, negu nuolatinius Dievo akyvaizdos prisiminimus, kurių ir būtiniausiuose užsiėmimuose reikia nepamiršti.

Kaipo pavyzdį privesim T. Rogacci. Mano nuomone, rašo jis, nors nei vieno tų maldos būdų nereikia apleisti, tačiau aukščiau statau tą, kurs per visą dieną mus vienija su Dievu, negu tą, kuriuo tik atskiromis valandomis pasiekiam aną tikslą. Ir ypač tie asmenys privalo aukščiau statyti Dievo akyvaizdos prisiminimą, kurie del savo silpnumo negali ilgesnį laiką melstis... Taigi jie privalo taip elgtis, kaip elgias liguisti žmonės, kurie del savo vidurių nesveikumo negali susyk tiek valgyt, kiek jų kūnas reikalauja, ir užtat daug kartų per dieną stiprinas. Panašiai elgės Tėvas Dorotėjus su savo mokiniu Doziteju, kurs, sunkiai susirgęs, ilgą laiką negalėjo melstis. Vietoj maldos Dorotejus liepė jam mąstyt apie Dievą. Pamesk maldą, sakė jis Dozitejui, o nuolat mąstyk apie Dievą. Nuolat turėk minty, kad Dievas yra prie tavęs, o tu esi Jo akyvaizdoj“.

5. Vienais apmąstymais be prisiminimo Dievo akyvaizdos netapsi tobulu; o be apmąstymų, tik vienu pratinimosi Dievo akyvaizdą prisiminti, gali tobulybę pasiekti. Tai paliudija daugybės šventųjų pavyzdžiai. Juk jie šventais liko tik dvasiškais skaitymais ir nuolatiniu prisiminimu Dievo akyvaizdos. Taigi labai gerai būtų, kad dvasiškieji mokytojai ir vadovai šalip apmąstymų dar daugiau patartų Dievo akyvaizdos prisiminimą. T. Poulain rašo, kad, sykį šv. Ignotą paklausus, koki dvasiška praktika naudingesnė, jis atsa-

kęs: „Nereikia per daug apsisunkint apdūmojimais. Iš brolių reikia reikalaut pirmučiausia dviejų praktikavimusi, kurie yra labai trumpi, tačiau labai dažnai kartotini: nuolatinio mąstymo apie Dievo akyvaizdą ir sąžiningo priedermių ėjimo“. Baigsim paties šv. Ignoto išsireiškimais. Tas šventasis taip rašo apie vidujinį gyvenimą: „Tas tik šventai ant žemės gyvena, kurs nuolat širdimi prie Dievo esti ir nuolat Dievą širdy laiko... Ne tik didysis dangaus žvaigždynas, bet ir mažiausi žolelė žadina tikintį kilti prie Dievo. Mūsų akys nori visuose daiktuose matyt Dievą, o mūsų dvasia ne vien maldose nori į Dangų kilt... Kas savo širdy nešioja Dievą, tas neša su savimi rojų“.

5. **Ar kliudo pašaukimo darbams gyvenimas Dievo akyvaizdoj?**

Kaipo didžiausia priekaišta pratinimuisi Dievo akyvaizdoj gyvent privedama tai, kad nuolatinis mąstymas apie Dievo akyvaizdą kliudąs eiti pašaukimo pareigas. Su šiuo priekaištu tik tame galime sutikti, kad pradedantys gyvent Dievo akyvaizdoj, kaikada taip užsimąsto apie Dievą, jog visiškai užsimiršta apie savo darbą arba kitą kokią menką klaidą padaro. Bet čia galime paklausti, ar jie nebūtų tos klaidos padarę ir tuomet, kuomet būtų mąstė ne apie Dievą, o apie ką kitą? Yra pritirtas dalykas, kad dauguma žmonių, bedirbdami darbą, mintis nukreipia į kitus dalykus, dažnai niekingus ir net nuodėmingus, ir kad darbuodamies dažnai kalbas apie nenaudingus daiktus. Tai kam gi jau taip užsipult ant pradedančių gyvent Dievo akyvaizdoj žmonių, jei kartais jie be atidos savo darbą atlieka?

Ir reikia pridurt, kad tie, kurie pratinas Dievo akyvaizdoj gyvent, tik akymirksniui atitraukia atidą nuo darbo, kad tą valandėlę pašvęst pašnekėsiui su Dievui. Bet tie trumpi darbo pertrūkiai nepakenkia nei darbui, nei patiems dirbantiems. Šv. Pranciškus Salezietis sa-

ko, kad trumpas žvilgsnys į Dievą tiek tik žmonėms kenkiąs, kiek keleiviui kenkia trumpas kelionėj sustojimas, kad išmetus gurkšnį vyno sustiprinimui savo nuvargusio kūno. O šv. Teresa sako: „Kad mes laike savo užsiėmimų nors retkarčiais savyje susitelktumėm ir pamąstytumėm apie Tą, kurs mumyse gyvena, jau tuo pačiu mes didelį darbą padarytumėm". Ir T. Rogacci yra tos nuomonės, kad sunkiausia prisimint Dievo akyvaizdą yra įtemptuose dvasios darbuose. Tačiau jis pataria Dievą prisimint nors pradžioj, vidury ir pabaigoj darbo. Pradedant darbą reikia prašyt Dievo palaimos ir ištvermės malonės. Vidury darbo reikia dėkot Dievui už atliktąjį darbą ir maldaut pagalbos nugalėt visas sunkenybės. Pabaigus darbą, reikia prašyt Dievo dovanojimo už padarytas klaidas.

Jeigu ir prileistumėm, kad pradedantys Dievo akyvaizdoj gyvent retkarčiais sutrukdo savo darbą, kad vidujiniai žmonės labai dažnai daro savo užsiėmimuose pertrūkius, kad pamąsčius kiek apie Dievą, — tai vienok jokiu būdu nesutinkam, kad pratinimasis Dievo akyvaizdą prisiminti ištikrųjų kenktų pareigų ėjimui. Priešingai, mes tvirtinam, kad nuolatinis prisiminimas Dievo akyvaizdos yra labai naudingas laike darbo kaip prigimtu, taip ir antprigimtu žvilgsniu.

1. Kas Dievo akyvaizdoj darbuojas, tas už kitus daugiau padirba. Kodel? Jis nepliaukškia niekų ir sutaupo darbui daug laiko. Jis susilaiko nuo tuščių svajonių, kurioms kiti kasdieną pasiduoda; ir per tai daug atidžiau ir daug pasekmingiau darbuojas. T. Valentinas Pakvai vieną kartą taip ragino savo draugijos seseris prie pratinimos Dievo akyvaizdoj gyventi: „Šv. Teresa gyveno nuolatiniame bendravime su Jėzumi. Ji Jėzų matė visur ir visame ir nuolat su Juomi kalbėdavos. To išmokino ją šv. Juozapas. Viena akimi ji žiūrėdavo į Jėzų, o antra į savo darbą. Bet gal pasakysit, kad tai buvo prastas darbas. Visai

ne! Priešingai! Kas vienijas su Jėzumi, tas dvigubai darbuojas“.

2. Kas Dievo akyvaizdoj darbuojas, tas už kitus geriau darbuojas. T. Rogacci sako: „Pratinimasis Dievo akyvaizdą prisimint neišblaško mus darbe, nes mąstant apie Dievą, mūsų visa atida krypsta į darbą, kad jį tobuliau, tikriau ir ištikimiau atlikus. Tai galima taikint kiekvienam kareiviui, kurs kovoja savo kunigaikščio akyvaizdoj ir kiekvienam samdininkui, kurs dirba savo pono priežiūroj“.

3. Kas Dievo akyvaizdoj darbuojas, tas ir didesnį džiaugsmą jaučia. T. Rogacci sako, kad dirbant Dievo akyvaizdoj ir mąstant, kad Dievas džiaugiasi mūsų darbštumu ir kad Jis už gerą pareigų ėjimą užmokės amžinu gyvenimu, darbas mums daug palengvėja ir malonesniu tampa. Vidujinis žmogus ir dėl to linksmai dirba, kad mintys apie Dievo akyvaizdą nuolat pripildo jį džiaugsmu ir teikia vidujinio ramumo. Tikrai dievota siela negali nei valandėlės išbūti be minties apie Dievą. Užtat neapsakomai ji džiaugias, kuomet ir darbe randa progos bendrauti su Dievu. „O, kaip gera yra nuolatinė malda!“ tarė vieną kartą šv. Pranciškus Salezietis savo draugui. Kuomet gi tasai šventojo paklausė, kaip reikia suprast nuolatinė malda, šventasis taip atsakė: „Tai reiškia, kad reikia viskas Dievo akyvaizdoj ir Dievo garbei dirbt“.

Bet dar naudingesnis Dievo akyvaizdos prisiminimas antprigimtu žvilgsniu. Ir čia reikia trys tiesos apsvarstyt. Kas negyvena Dievo akyvaizdoj, tas gyvena dienos dvasia ir savo užsiėmimuose prisileidžia visokių bereikalingų minčių. Jis savo darbuose prisileidžia nusidėjimų ir statos pavojun nutolt nuo Dievo. Nuo to viso apsaugo tik nuolatinis Dievo akyvaizdos prisiminimas.

1. Kas gyvena Dievo akyvaizdoj, tas visus savo darbus atlieka antprigimta intencija. Kad mūsų darbas turėtų amžinos vertės, reikia jis atlikti ne tik malonės stovy, bet dar ir antprigimtu tikslu, t. y. reikia tas darbas atlikt del Dievo valios ar sielos išganymo tikslu. Žmogus, kurs savo užsiėmimuose nuolat mąsto apie Dievo akyvaizdą, niekuomet nepamirš to antprigimto tikslo. Visuose savo darbuose jis laikysis to tikslo — viską daryt didesnei Dievo garbei ir sielų išganymui. Toksai žmogus darbuosis sulyg Dievo valios, Dievo garbei, iš Dievo meilės. Jis eis savo pareigas iš paklusnumo savo perdėtiniams ir atgailojimo dvasioj, kad atlygint už savo ir už kitų nuodėmes. Visuose savo užsiėmimuose toksai žmogus atsižvelgs į artimo labą, rūpinsis gerą pavyzdį duot ir stengsis sieloms patarnaut. Tomis įvairiomis antprigimtomis intencijomis jis rinks ne vien tik amžinasčiai nuopelnus, bet pratinsis ir dorybėse, bet kurių nėra tikros pažangos dvasiškame gyvenime. Niekas taip tvirtai ir pasekmingai negali pratintis dorybių gyvenime, kaip žmogus, kurs nuolat mąsto apie Dievo akyvaizdą. Visuose kasdieniuose savo darbuose, kuriuose net labai dori žmonės užmiršta Dievą, jis pratinas augštuose dorybėse ir kasdieną auga Dievo ir artimo meilėj, paklusnume, nusižeminime, atgailos uolume.

2. Kas gyvena Dievo akyvaizdoj, tas savo užsiėmimuose apsisaugo nuo daugelio nusidėjimų. Darbas daugeliui žmonių yra nusidėjimo proga. Darbuodamies nusideda daugelis puikybė ir pataikavimu, pykčiu, nekantrumu, savymeile, nepaklusnumu, užsispyrimu, lepinimuosi, neatsižvelgimu į kitus, godulyste, pavydu, patogumų ieškojimu ir tingėjimu. Kas gi nuolat mąsto apie Dievą, tas išvengia visų tų nusidėjimų: pirmiausia del to, kad jis greit pastebi tas pagundas, o antra, kad, turėdamas Dievą priešaky, bijo joms pasiduoti. Bet

užsiėmimuose mes padarom ne vienų tik sunkių nusidėjimų, kuriuos tuojau pastebiam; daug lengviau ir dažniau mes nusidedam savymeile ir sau pataikavimu, kuriuos nusidėjimus labai sunku pastebėti. Tik dievotas žmogus, kurs nuolat su Dievu gyvena, tai mato ir lengvai apsisaugo nuo apsigaudinėjimų ir nesuskaitomų ydų.

T. Lallemant sako apie tokiuos žmones, kurie nesipratina Dievo akyvaizdos prisiminti: „Visi dorybių darbai, kuriuos jie atlieka, dalimi praeina iš malonės veikimo, o dalimi iš prigimties reikalavimo: Jie niekuomet nepadarys grynai antprigimto darbo, ir visuose jų obalsiuose vyraus savymeilė, reikalaudama savo palinkimų pildymo ir savo valios klausymo. Jie gyvens nuolatinėse savo ydose bei netobulybėse ir stovės dideliuose pavojuose sunkiai nupulti. Būdami užsiėmę įvairiausiais dalykais, o užmiršdami savo širdies palinkimus, jie nepagalvos apie apsivalymą nuo tų ydų ir netobulybių. Tokiu būdu jų širdis amžinai lieka pripildyta nusidėjimais ir dvasišku skurdu, kurs kaskart labiau silpnina sielos stiprybę ir pagaliau prie to prieina, kad jų sieloj užgęsta Dievo dvasia ir padorumas“. Tas pats dvasiškas mokytojas apie tą patį dalyką taip rašo kitoj vietoj: „Ar jūs vadovaujatės dieviškais atžvilgiais? Ar tik jūs nemaišot žmogiškų reikalų su antprigimtais tikslais? O, kad jūs niekuomet savęs neapgaudinėtumėt! Nes žmonės tuo žvilgsniu yra labai nepastovūs. Tiesa, jie ješko Dievo, bet kartu ir savęs neužmiršta. Jie žiūri Dievo garbės ir sielų išganymo, bet ar užsižada kartu savo garbės, ir savo mažų reikalėlių? Jie rodo savo darbuose sielų išganymu rūpinimąsi ir tikrą krikščionišką meilę, bet ar sykiu tuose darbuose nėra žemiškų atžvilgių? Ar gi tai ne del to taip daros, kad jie tame ješko sau džiaugsmo ir mieliau studijuoja, negu pasišalinę savo kambarin, dvasiškus apmąstymus atlieka? Ir jeigu mes save tikrai panagrinėtumėm, gal savo sielose rastu-

mėm taip mažą vienijimąsi su Dievu ir savo tarnavime artimiems, taip daug savymeilės, kad drąsiai galime abejot, ar mes nepildom tik sau patinkamų darbų ir ar mes tuo pačiu nekenkiam sau“.

3. Kas gyvena Dievo akyvaizdoj, to ir sunkiausi, ilgiausi darbai neatstumia nuo Dievo ir nekliudo žengt tobulybės keliu. Minėtasis T. Lallemant plačiai aprašo pavojus nusidėti, kokių sutinka visokių užsiėmimų žmonės. Čia paduosim tik du jo išvedžiojimu. „Išorinis vienuolių gyvenimas, kurie tarnauja artimo labui, yra labai ne tobulas ir kartu pavojingas, jeigu jo nešildo vidujinio gyvenimo ugnelė. Tie asmenys, kurie atlieka krikščioniškos meilės darbus ir rūpinas sielų išganymu, niekuomet žymiai nepažengs tobulybės keliu, jeigu kartu nesipratins vidujiniame dvasios susitelkime“.

Kitoj vietoj jis rašo: „Nieko nėra pavojingesnio, kaip nesirūpinimas savo vidaus apsaugojimu ir apsileidimas tyrinėjime, kas jame dedas. Šitas apsileidimas ir nežinojimas gimdo daugybę lengvų nusidėjimų, kurie nepastebiamai veda mus prie sunkių pagundų arba net prie mirtinų nusidėjimų. Toki pabaiga paprastai esti grynai išorinio gyvenimo tų, kurie, nuolat užimti darbais, nebesirūpina savo sielos apsaugojimu, teisindamies, kad visą laiką turi pašvęst kitų sielų išganymui ir kitiems gailestingiems darbams. Nors ir ne visuomet prie to jie prieina, vienok tiek žinoma, kad jie, pasiduodami grynai išoriniam gyvenimui ir tarp kasdienių užsiėmimų nebekreipdami jokios atidos į savo vidaus tvarką, kenčia didelius malonės ir nuopelnų nuostolius. Jų darbai neša labai menkus vaisius, nes tų darbų negaivina ta jiega, kuri eina iš dvasios gilumos, ir nelydi tos palaimos, kokių Dievas siunčia maldos ir vidujinio susitelkimo asmenims. Tokie žmonės nieko neatlieka grynai dieviškų atžvilgiu, bet visuose daiktuose ješko patys savęs ir slaptai jungia savo reikalus su Dievo garbe, net savo geriausiuose

pasiryžimuose. Tokiu būdu, maišydami prigimtį su malone, jie ir per dešimtį, dvidešimtį metų nepadaro jokios pažangos tobulybės gyvenime. Jų dvasia lieka išsiblaškiusi, o širdis atšalusi pratinimosi dievotai gyventi, tarsi, dievotumo, religijiškumo tiesų jie ir girdėte nebūtų girdėję. Pagaliau atėjus mirties valandai, jų akys atsiveria ir pamato tą savo apakimą ir apsigaudinėjimą. Jie pradeda drebėt, bijodami artintis prie dieviškojo Teisėjo sosto“.

Nuo šito didelio pavojaus apsaugo Dievo akyvaizdos prisiminimas. Ir „Kristaus Sekimo“ autorius jau sako: „Vidujinis žmogus greit savo mintis sugaudo, nes niekad paviršutiniems daiktams visas neatsiduoda. Nei paviršutinis darbas, nei paskirtos užsiėmimams valandos jam netrukdo: nes jis prisitaiko prie visų aplinkybių“ (II, 1, 7). Šventieji ištisomis valandomis tarnaudavo artimiems, o vienok jokios skriaudos jų sielos iš to neturėdavo, priešingai, jie tuose išoriniuose užsiėmimuose žengdavo kaskart toliau tobulybės keliu.

Kame toks skirtumas? Tame, kad šventieji visuose savo darbuose nuolat mąstydavo apie Dievo akyvaizdą ir nuolat su Dievu vienydavos. Prisiminkim tik tokį Arso kleboną, kurs per 25 metus dieną ir naktį tarnavo nesuskaitomiems ligoniams, kurie ieškojo pas jį dvasiškos pagalbos. Ir tokiu viršžmogišku darbavimosi jis ne vien nesilpo dvasiškai, bet dar priešingai kaskart žengė tobulybės keliu.

Prisiminkim, kaip nuolat darbavos šv. Pranciškus Salezietis. Jo gyvenimo aprašytojas štai ką apie jį sako: „Jis kiekvieną dieną pradėdavo dvasios sutelkimu ir rytmetinėmis maldomis. Tas susitelkimas būdavo jame per visus dienos užsiėmimus, taip, kad niekas negalėdavo atitraukt jo nuo Dievo, kaip jis pats rašo viename savo laiške: „Mano kambarys pilnas žmonių, kurie visokeriopais būdais mane kalbina, — bet mano širdis gyvena tyliame nuošalume“. Jis dažnai

pratindavos tame, apie ką jis savo „Filotejoj“ mokina: „Tie žmonės, sako jis, kurie mus apsupa, negali sudrumst mūsų vidujinio nuošalumo, nes jie apsupa ne mūsų širdį, tik mūsų kūną. Mūsų širdis gali ramiai sau gyventi ir Dievo akyvaizdą priešaky turėti. Baigkim gražiu išpažinimu pal. karmelito Lorenco: „Aš visiškai neatskiriu darbo laiko nuo maldos laiko. Aš savo triukšmingoj virtuvėj, kur žmonės taip daug susyk nori, ramiai bendrauju su Dievu, ir taip ramiai aš čia gyvenu, tarsi, klūpodamas prieš altorių“.

Taigi ir ketvirtasis priekaištas, būk gyvenimas Dievo akyvaizdoj kliudąs eit kasdienes pareigas, yra neteisingas ir nieku nepamatuotas. Prisiminimas Dievo akyvaizdos ne vien nekenkia darbui, bet dar jį tobulina ir daro vertu amžino užmokesnio, be to jis apsaugo nuo daugelio pavojų, kuriuos kasdieniai užsiėmimai gimdo dvasiškiems asmenims.

Pabaiga.

Šio veikalėlio mes negalim tinkamiau baigti, kaip tik kilniu vidujinio gyvenimo paraginimu, kuri mums šv. Paulius apaštalas paduoda trečiame perskyrime laiške efeziečiams.

Šv. Paulius čia išreiškia savo troškimą, kad pirmieji krikščionys, o tuo pačiu ir mes būtumėm ne vien tik vidujiniai žmonės, bet kad nuolat augtumėm, nuolat tvirtėtumėm dvasiškame gyvenime. Dėl tos priežasties jis puola ant kelių prieš mūsų V. J. Kristaus Tėvą ir maldauja mums didelių Dievo malonių. Ar gi čia ne tvirtas mūsų paraginimas maldauti Dievo, kad Jis mums padėtų augti tikrame vidujiniame gyvenime? Ir mes privalom to prašyt ne vien tik sau, bet ir visiems tiems, kurie su mumis gyvena ir gera valia Dievo jieško. Ši pažanga dvasiškame gyvenime ne tiek nuo mūsų, kiek nuo Šv. Dvasios veikimo priklauso. Del to ir apaštalas sako, kad jis maldaująs Dievo, idant Šv. Dvasia sutvirtintų mus ir padarytų vidujiniais žmonėmis. Jeigu mes norim augti vidujiniame gyvenime, mes reikalaujam didelių malonių. Apaštalas sako, kad jis maldaująs Dievo, įdant Dievas tvirtintų mūsų vidujinį gyvenimą. Jeigu tad norim daryt dvasiškame gyvenime didelę pažangą, privalom daug ir nuolat melstis, kad Dievas atidarytų savo malonių iždą ir kuodaugiausia mums jų suteiktų.

Toliau šv. Paulius nurodo abi vidujinio gyvenimo pusi, trokšdamas, kad Kristus per tikėjimą gyventų mūsų širdyse, ir kad mes įsišaknytumėm ir sutvirtėtumėm meilėj. Kuomet mes sakom, kad Kristus per tikėjimą gyveną mūsų širdyse, tai mes tvirtai tikim Dievo Sūnų su Tėvu ir Šv. Dvasia gyvenant mūsų sieloje, taigi tikim mūsų sielą esant Švenč. Trejybės bažnyčia. Tikėt Dievo gyvenimą mūsų sieloje ir nuolat apie tai mąstyt yra pirmiausis ir tvirčiausis vidujinio gyvenimo pamatas. Antras vidujinio gyvenimo pamatas yra turėjimas širdy didelės Dievo meilės. Šitoj meilėj mes privalom nuolat augti ir įsitvirtinti. Kaip augštas medis giliai leidžia šaknį ir randa žemėj jiegos atsilaikyt didžiausioms audroms, taip ir mūsų siela privalo giliai įsišaknėt meilėje, taip ja persisunkti, kad ir smarkiausių pagundų audros negalėtų jos nuo meilės atplėšti.

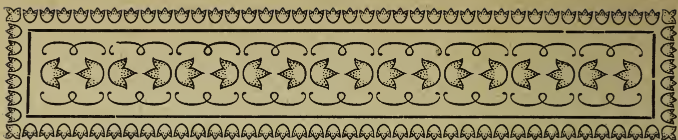
Paskui apaštalas nurodo didelį vidujinio gyvenimo veikimą, sakydamas, kad mes tada Dievo meilę pažįstam. Visi šventieji pažindavo Dievo meilę. Tas jų Dievo meilės pažinimas traukte traukdavo juos prie Dievo ir ragindavo kaskart labiau Dievą mylėti ir kasdieną Dievo meilėj augti. Ir mes, pratindamies vidujiniame gyvenime, privalom visomis išgalėmis rūpintis Dievo meilę pažinti. Mes turim rūpintis pažinti tą Dievo meilės platumą ir apsvarstyti, kaip Dievas savo meile apima visus žmones, nei vieno neišskirdamas. Mes turim stengtis pažinti Dievo meilės ilgumą ir apmąstyti, kaip Dievas nuo amžių žmones numylėjo ir nuo amžių turi priešaky jų labą, ir kiekvieną, kurs tik pakelia akis į Dangų, amžina meile priima. Mes privalom pažinti ir Dievo meilės gilumą. Nes per Adomo ir savo nusidėjimus atidarėm sau pragaro vartus; vienok Dievo neapsakomas gailestingumas ir Jo neišmatuojama meilė vėl juos uždarė. Mes turim stengtis pažinti Dievo meilės augštumą ir nuolat atminty turėt tą šventą ir

brangią tiesą, kad dieviškoji meilė rengia mums neapsakomai didelę ir nesibaigiančią šlovę ir palaimą. Pagaliau mes privalom pažinti visokį pažinimą pereinančią J. Kristaus meilę. J. Kristaus meilė dėl mūsų taip yra didelė, kad mes savo silpnu žmogišku protu negalim jos nei suprasti. Bet mes privalom stengtis bent ją pažinti ir nuolat mąstyti apie jos buvimą. Vidujinės sielos visuomet mąsto ar tai apie Kūdikėlį Jėzų, ar tai apie prikryžiuotąjį Jėzų, ar tai apie Švč. Sakramente pasislėpusį Jėzų ir tuo apdūmojimu kaskart geriau pažįsta ir supranta tą didelę meilę, kurią J. Kristus rodo šiose trijose paslaptyse.

Kokia gi pasekmė to kaskart didėjančio J. Kristaus meilės pažinimo? Štai ką apie tai sako šv. Paulius: Mes tapsim per tai pripildyti visa Dievo pilnybe. Šie apaštalo žodžiai sunkiai suprantami, bet kartu jie taip daug pasako, kad sunku visa ir išreikšti. Būtent, kuomet mes mąstom apie Dievo meilę ir stengiamės kaskart geriau ją pažinti, mes gaunam malonių gausybę ir liekam tomis malonėmis pripildyti. Bet kas svarbiausia, kad pats Dievas mus tuomet pripildo, pats Dievas mūsų sieloj apsigyvena, ją tvarko ir tobulina, taip kad teisingai galim tuomet su apaštalu sakyt: „Gyvenu, bet ne aš gyvenu, Kristus manyje gyvena“ (Gal. 2, 90). Čia jau yra tobuliausis susivienijimas su Dievu. Dabar galim taipogi suprast, del ko Jėzaus Širdies garbinimas žada tokių gausių malonių. Jėzaus Širdį garbinti reiškia ne ką kita, kaip tik mokinimąsi Išganytojo meilę pažinti, apie Ją dažnai mąstyti, ją kasdien labiau mylėti. Kas Jėzaus meilę pažįsta ir apie ją nuolat mąsto, tą Dievas, kaip sako apaštalas, gausiomis malonėmis apdovanoja ir pripildo. Tokiu būdu šiuose efeziečiams laiško žodžiuose mes matom giliausius pamatus Jėzaus Širdies garbinimo ir geriausį išaiškinimą to garbinimo pasekmių.

Dievas daug labiau veikia tose sielose, kurios yra jau gerokai pažengusios vidujiniame gyvenime, negu tose, kurios tik ką pradeda pažinti tą gyvenimą. Taigi Jam, tam didžiam ir geram Dievui garbė, šlovė ir pagarba Kristuje ir Bažnyčioj per visus amžių amžius.

Priedelis.

Septynios priemonės, kuriomis nuolatinis naudojimasis veda į tikrą vidujinį gyvenimą.

I. Tos septynios priemonės vidaus gyvenimui pasiekti yra:

1. Reikia kas valandą mąstyti apie Dievo akyvaizdą. Paskui jau po du, tris kartus per valandą reikia prisimint Jo akyvaizdą. Toliau dar dažniau, kol priprasim nuolat priešaky turėti Dievą.

2. Kiekvieną valandą mažiausiai po kartą nusižemink prieš Dievą.

3. Kiekvieną valandą nors po kartą sužadink savyje Dievo meilės aktą.

4. Kas valandą sužadink savyje norą tapti vidujiniu, tobulu ir ypač šventu ir stengkis per viską, kas kiekvieną valandą nutinka, artintis prie Dievo ir kaskart doresniu, dvasiškesniu tapti.

5. Kas valandą maldauk Dievo malonės pasiekti tobulą, vidujinį gyvenimą.

6. Kas valandą, o dar geriau kas valandos bertainį perkratinėk savo sąžinę ir klauskis savęs: Ar aš per tą valandą bei bertainį buvau Dievui malonus, o gal Jam nepatikau? Ar galėjo Dievas tuo laiku manimi būti patenkintas?

7. Kas valandą nors po kartą ko nors išsižadėk ir kam nors pasiaukok. Užtat kiekvienos valandos pradžioj reikia apmąstyti, kokiam pasiaukojimui ar iš-

sižadėjimui turėsi jieškoti progos, o paskui jau iš-tikrųjų tą nutarimą reikia pildyti.

II. Trumpas paaiškinimas šių septynių priemonių:

Kuomet augštesniame maldos gyvenime Dievas traukia pas save sielą, Jis nuolat veikia joje, teikdamas jai Dievo akyvaizdos atjautimą, keldamas joje susigėdinimą prieš Dievą, žadindamas joje žydinčią Dievo meilę ir Dievu stebėjimąsi, o pradedančiose sielose gimdo net skaudų veržimąsi susivienyt su Dievu, susijungti su Juomi giliu įsitikrinimu, kad tik tada ta vienybė ilgai tvers, kada siela nusivalys nuo visų žemiškų nešvarumų. Jeigu vidujinė siela nejaučia savyje tokio Dievo veikimo, ji privalo pati taip prie to pratintis, kad vėliau galėtų drąsiai priimti tuos Dievo vidujinius veikimus. Ši mintis yra sutvėrusi aukščiau paduotas penkias maldos rūšis.

Siela tik tuomet tegali pilnai susivienyti su Dievu, kuomet pasiliuosuoja nuo visako ir išsižada pati savęs. Jeigu mes nuolat neprižiūrėsim savęs, niekuomet nepažinsim savo ydų ir netobulybių. Užtat kas valandą o dar geriau kas valandos bertainį, klauskim savęs, ar tai, ką mes esame laike tos valandos padarę, atitinka Dievo valiai, ar neatitinka? Ar mes sulyg Dievo patikimo mąstėm, kalbėjom, dirbom, elgėmės? Juk mes dažnai mąstom, kalbam, darom tai, kas nesipriešina Dievo įstatams, taigi kas nėra nusidėjimas; vienok tai gali Dievui nepatikt, kaipo netobuli ir menki dalykai. Jeigu norim tapti tikrai vidujiniai ir tobuli, privalom pažint ir tuos netobulumus ir pamažu jų nusikratyti. Bet ši kova su nusidėjimais ir netobulumais reikalauja draug nuolatinio išsižadėjimo ir pasiaukavimo: Pratinkimės tad išsižadėt ir pasiaukot, kad tos dorybės sutvertų mumyse antrą prigimtį. Čia nereikia mąstyti apie didžiausius pasiaukojimus ir sunkiausius išsižadėjimus. Užtenka mažų nusimarinimų ir persigalėjimų. Pav., suvaldykim akis, susilai-

kykim kalboj nuo bereikalingų žodžių, pataisykim negražų su artimu apsiėjimą ir tam panašių mažmožių ieškokim, nes kas didžių ir sunkių dalykų ieško, tas gali savo pasižadėjimus lengvai užmiršti. O nuolatinis pratinimasis mažmožiuose veda prie didelės ir aukštos tobulybės.

III. Artimesni išvedžiojimai: 1. Visuose keturiuose meldimos pratinimuose, visuose nusižeminimo, meilės aktuose, kiekviename maldavime Dievo malonių ir veržimosi prie šventumo privalom taiksliai kreiptis į Dievo akyvaizdą. Tai mes galim daryti ir kas valanda ir kas valandos bertainis. Šie maldos aktai gali būti ir trumpučiai, pav., kol sukalbama vienas „Tėve mūsų“. Vienok jie privalo eiti iš širdies, o ne būt paviršutiniai, išsiblaškusiai atliekami. Žinoma, kas gali, patartina ilgėliau prie jų apsistoti. Tam ypač daug laiko turime po šv. Komūnijos, keliaudami arba ką nors kūniškai dirbdami. Lábai gerų vaisių susilaukiama, kuomet kas savaitė arba kas mėnuo pasiskiriama atskiras aktas ir jame ypatingai lavinamasi. Bet visuomet reikia būti dvasia susitelkusiam, tuomet šie maldos aktai plaukia iš širdies gilumos, o ne vien lūpomis esti tariami.

2. Tačiau toksai sąžinės perkratinėjimas kaikuriems asmenims sunkiai sekasi. Ypač tie negali kas valanda sąžinės perkratinėti, kurie dar mažai yra pažengę vidujiniame gyvenime ir kuriuos dar tebevilioja pasaulis. Kiti vėl, lėtaus, mieguisto būdo, nors ir daro sąžinės sąskaitą, tačiau be jokių pasekmių. Šitiems visiems asmenims patartina laikytis šios taisyklės: Išpradžių jie turi nuolat savęs klausti. Ar aš praeitą valandą nepadariau ko nuodėmingo, ar neprisileidau tuščių minčių, kalbų? Jeigu jiems sąžinė neišmetinės, tai bus ženklas, kad jie nieko pikta nepadarė. Tuomet jau gali užduot sau šitokį klausimą: Ar aš neprisileidau praeitą valandą ko nors tokio, kas nebū-

damas nusidėjimu, tačiau nepatinka Dievui? Būtent, ar aš neužsiėmiau puikiomis, tuščiomis, pavydo pilnomis mintimis ir ar nevartojau netinkamų, paikų, klaidinančių žodžių? Ar aš negalėjau savo darbo geriau atlikti? Ar aš neapleidau ko gera, ką galėjau lengvai padaryti? Ar aš bereikalingais dalykais laiko negaišinau? Ir labai gerai būtų, kad mes su nusidėjimo arba netobulumo pažinimu jungtumėm šį klausimą: Del ko aš prisileidau to nusidėjimo arba to netobulumo? Būtent, sužinoję savo nusidėjimų ir ydų priežastis, daug greičiau užtiksim mūsų blogų palinkimų ir geidulių šaknis.

Į priekaištą, būk nuolatinis sąžinės perkratinėjimas kliudąs vidujinio gyvenimo pažangą, mes atsakom: Tiesa, kenksminga be perstojimo tyrinėti praeities nusidėjimus ir, nežiūrint daugybės išpažinčių, jokios ramybės neįgyti. Taipogi negerai nuolat apie save tik mąstyti ir užmiršti Dievą. Bet kenksminga ir vienu Dievu per ištisą dieną užsiimti, užmirštant savęs prižiūrėjimą. Vidujinės sielos, kurios rimtai savęs neprižiūri, niekuomet nepasiekia tobulo širdies grynumo. Taigi ta pati yda yra: ar mąstysi tik apie save ir Dievą užmirši, ar per daug Dievu užsiimsi, o visiškai savęs neprižiūrėsi. Geriausiai iš vienos pusės nuolat mąstyk apie Dievo akyvaizdą, o iš antros pusės niekuomet nepaleisk savęs iš akių.

Per šitą pratinimąsi Aigypto ir Libano senieji tėvai be jokio vadovavimo, be dažno šv. Komūnijos priėmimo pasiekdavo aukščiausį tobulybės laipsnį... Šiuo būdų ir šv. Ignotas uždegė pirmuosius tėvus ir sukurstė juos didelius darbus daryti, kokius Dievas norėjo parodyti per juos visam pasauliui.

3. Norint naudingai pasiaukojimus daryti, reikia sekti dieviškas malones ir žiūrėti, kokių aukų Dievas iš mūsų reikalauja. Mažuose pasiaukojimuose gali nieko nesiklaust patarimo. Bet didesniuose išsižadėjimuose reikia būtinai pasitart su nuodėmklausiu. Kas

seks Dievo malonės balsą, tas ras užtektinai progų savęs išsižadėti ir pasiaukoti. Ir jeigu jis ištikimai tomis progomis naudosis, tai kaip matai padarys didelę pažangą dvasiškame gyvenime. T. Lallemant sako, jog blogiausis dalykas yra tas, kad mes priešinamės Dievo balsui. Ir visi nuodėmklausiai yra pastebėję, kad tos sielos, kurios ištikimai seka malonės balsus, stebėtinai greitais žingsniais žengia tobulybės keliu; o tos sielos, kurios priešinasi Dievo malonės balsams, labai mažai arba jokios pažangos nedaro dvasiškame gyvenime.

IV. Žmogaus nepastovumą gali suvaldyti tik šiokie žabangai: Paduotąsias priemones reikia vartoti kas valanda. Vienok kaikuriems asmenims maros, kad šis reikalavimas yra per sunkus ir net dvasiškiems asmenims ir vienuoliams neįveikiamas. Šitas ir jam panašus priekaštas iš to pareina, kad daugelis mano, būk galima būti vidujiniu, dvasišku žmogu, visiškai nemąstant apie Dievą ir sielos išganymą. Bet juk vidujiniu žmogumi būti reiškia kuoarčiausiai viduje vienytis su Dievu, nuolat su Juomi bendrauti, nuolat Jame susitelkus būti, viską per Jį prisiminti ir viską Jam daryti. Kas tad nori tapti vidujiniu, privalo nuolat mąstyti apie Dievą, kad pamažu priėjus prie nuolatinio su Dievu bendravimo. Taigi kas ne visuomet naudosis paduotomis septyniomis priemonėmis, tas nepasieks vidujinio gyvenimo pilnybės. Tiesa, pradedantys ne visa tai pasieks. Bet ir vidujiniame gyvenime dangaus karalystė varu pagaunama. Tinginiai ir išlepėliai jos nepaveldės. Dr. Fassbender apie išsižadėjimą sako: „Jiegos paslaptis yra nuolatiniame pratinimesi. Užtat ieškok nuolatinių priešingumų ir nemalonumų, kuriais tu galėtumei išmėginti savo stiprybę. Priešinkis menkiems viliojimams ir savo palinkimams, griežčiausiai sakydamas: Dabar jokiu budu to neprisileisiu. Dar kartą pakartoju: Kas kasdieną ir nuolat nesipratina išsižadėti, tas nesutvirtins savo valios“. Tą

patį jis sako ir apie pratinimąsi Dievo akyvaizdą prisiminti. „Pamatinė krikščioniškojo mokslo mintis, kad Dievas yra visuresąs ir ta tikėjimo tiesa, kad Dievas per šv. Komūniją paprasčiausiu būdu su žmonėmis vienijas, yra didelės vertės doriškoj pažangoj ir kiekvienas žmogus privalo taip jas branginti, kad kas valanda kalbėtų šiuos dievotos sielos žodžius: „Jeigu prie tavęs nuolat būtų tavo geriausis draugas, ar gi tu šale jo eidamas nieko nekalbėtumei? Ar gi tu jam neišpažintumei visų savo džiaugsmų ir kančių? Ar gi tu drįstumei priešokyjo ką nors panašaus daryti, kas jį įžeistų ir kas jam nepatiktų? Žinoma, kad ne! Bet juk Dievas niekuomet tavęs neapleidžia. Kaip gi tad tobuli privalo būti tavo darbai; kaip šventos ir švarios privalo būti tavo mintys, kaip atsargiai tu privalai prie Dievo kalbėti ir elgtis! O kiekvienoj progoj, keldamas ir guldamas, valgydamas ir ilsėdamas, dirbdamas ir pareigas eidamas, tu privalai savęs klausti: Ką dabar Išganytojas mano vietoj darytų?“

GALAS.

TURINYS.

4 Perskyrimas.

Pamatinės taisyklės, mokinantis Dievo akyvaizdą prisiminti.

5 Perskyrimas.

Šventųjų išsireiškimai ir pavyzdžiai Dievo akyvaizdos prisiminime.

6 Perskyrimas.

Kliūtys, sutinkamos Dievo akyvaizdą prisimenant.

7 **Perskyrimas.**

Užmetimai pratinimuisi Dievo akyvaizdoj gyventi.

